

ŽENA • IN • DOM •

Priložen je II. del knjige Uptona Sinclaira:
Alkohol • Ista knjiga, trije deli v celo
platno vezani, se priloži prihodnji številki
Knjiga Vrt in moje rože je priložena

ŠT. 11-12 • LETO IV. • NOV.-DEC. 1933.

Bridke solze pretaka naš mali Janko

DR. v PIRČEVE
SLADNE
KAVE

zato, ker je pri
hiši zmanjkalo

Skrbne mamice, skrbite, da
boste vedno založene z iz-
borno in zdravo otroško
hrano

DR. v PIRČEVO
SLADNO
KAVO

ki je odličen domač izdelek

Opislo 31. X. 1933

prilog

GOSPODINJE!

PRAVA DOMAČA JED LE S PRAVIM DOMAČIM IZDELKOM.

Od gospodinj polovljen in
milijonkrat iskreno

Bactamid

(nadomestek za jajca)
od Dr. Cruta in Dr. Oetkerja

odlomila moč za zbijanje testa in barve; ostre kvasne tega praška vsebuje vse barve same rumenjakove kakor tudi moč rumenjakove.

Bactamid se kvasno doda vsaki močnatosti in pečenju, posebno omletam, špičkom, tortam, krepicam, omakom, bučkicam, kromam, maslacem in krekram testa itd. v se dobi lepo obliko in je lahko prebrav.

Bin 38

OETKER-JEVA SVETLA GLAVA. 1888 1933

Dr. Oetker-jev PRIPOMOČEK ZA VKUHAVANJE za gospodinjo.

Vsebinsko tega zavočka uporabljen po opretrasti: vsebuje, da 5 kg vkuhanega mesa, 2-3 l. žele, marmelade, sadnega sokova, kumarom in sličnemu stalosti in zabrani njih kvarjenje po plešanju ter kisanju.

JUGOSLOVANSKA TVORNICA

D. A. OETKERJA

Nadalje proizvajamo še:

pudinge

kreme

šartlje

itd.

OETKER-JEVA SVETLA GLAVA. 1888 1933

Doktor Oetker-jev pecilni prašek

Je najboljši i
zakonito zaščiteno pod
imenom

Backin

OETKER-JEVA SVETLA GLAVA. 1888 1933

Dr. A. Oetker-jev vanilinov sladkor

za kuhinjo.

To ravnotežje zadostuje, da zadobi velik puding, krema, kolač ali 1 liter kvasja prijeten vaniljev aroma.

Vsebinsko tega zavočka nadomestuje 2-3 str. dobre vanilije.

ELEKTROLUX

univerzalen, higienski aparat za vsesavanje prahu najpopolnejše konstrukcije

ELEKTROLUX

aparat za loščenje parketov, linoleja in kamenitih tal

Tudi na ugodno odplačevanje na obroke!

ELEKTROLUX STOCKHOLM

Zastopstvo za dravsko banovino:

«TEHNA», družba z o. z.
LJUBLJANA, Mestni trg 25/l. Telefon 25-80

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Tašča. Poznam veliko zakonov, kjer žive v miru in slogi v skupnem gospodinjstvu s taščami. Marsikje je to le v prid mladima zakoncema. Saj pomagajo starejši ljudje s svojimi bogatimi izkušnjami premagati marsikatero skrb in težavo.

Dediščina. Odločno Vam odsvetujem, da bi vtikali denar v taka podjetja, kjer se sami na stroko ne razumete. Dandanes je vse, karkoli začnete, zvezano z velikim rizikom. Zato dobro premislite, kako boste obrnili tistih 50.000 dinarjev. Pazite, da jih ne izgubite.

Pravica do otroka. Imam triletnega nezakonskega sinčka. Oče se za otroka ni nikoli brigal. Sedaj pa mi hoče otroka vzeti, ker se hočem poročiti z drugim. Ali more to storiti?
T. A.

Zavarovalnina. Moj oče je bil zavarovan za 10.000 kron. Premije je plačeval pred vojno skoraj osem let. Leta 1912. se je pa z zavarovalnico pogodil, da preneha s plačevanjem nadaljnjih premij, za vplačane premije pa izplača zavarovalnica ob njegovi smrti 4600 krog. Sedaj je star 76 let in bi ta denar rad dobil izplačan. Ali lahko terjaja zavarovalnico za izplačilo in koliko?

Melanholija. Katera izmed čitateljic «Žene in doma» bi bila tako pametna in prijazna in bi mi mogla svetovati, kako naj ravnam z možem, ki ima vsak teden tridnevni melanholični napad. Pripominjam, da je najin zakon srečen, kajti v ostalih dneh tedna bi me mož najrajši snedel od prevelike ljubezni. Ob melanholič-

Izšel je znani in priljubljeni

UTVIN

GOSPODINJSKI

KOLENDAR

za leto 1934.

Uredila UTVA XIV. letnik

Množica kuharskih receptov, jedilnik za vse nedelje, raznovrstni gospodinjjski spisi in nasveti ter praktičen troškovnik za vse dni v letu

Cena Din 20.—, s poštnino Din 22.—.

Naroča se pri urednici Mili Prunkovi-Utvi,
Ljubljana, Mirje 27
in v vseh knjigarnah dravske banovine.

Nalašč za brinetke . . .

Kako dolgo že čakajo brinetke na svoj Special-Shampoo! Zdaj imajo Brunetaflor, ki povzdigne lepoto kostanjevih las. Učinkuje naravno in edinstveno zaradi hequila, ki ga ima v sebi. Kostanjasta barva, temni ton sta s tem neverjetno poudarjena. Lasje dobe krasen blesk in čudovit lesk. Nenevadno lepo se kodrajo.

Zajamčeno brez
sode in kemičnih
barvil

ELIDA SPECIAL SHAMPOO

BRUNETAFLOR

nih dneh ga tudi otroci ne zanimajo. Vede se kakor človek, ki ga teži silno težka zadeva, a te zadeve ni in je namišljena. Ko bi mi katera vedela povedati pomoček ali pameten nasvet, bi ji bila neskončno hvaležna.

N. P.

Ples. Izpolnila sem 20 let in imam dobro službo. Plačo izročam materi. Sedaj sem pa dobila povabilo za plesno šolo. Mati me pa ne pusti, češ da se na plesu dekleta pokvarijo. Imam pa prijateljice, ki mnogo plešejo in se jim prav nič ne vidi, da bi bile zato slabše od mene. Ali ima mati prav, ko me tako strogo drži?

Č. U.

Zakon po sili. Že osem mesecev sem brez službe in sem odvisna od bratove milosti. Te dni me je zasnužil dobro situiran trgovec, ki je pa za 18 let starejši od mene. Ko bi imela kakšno delo, ga prav gotovo ne vzamem. Sicer nisem lepa, vendar pa mislim, da bi lahko dobila moža, ki bi ga mogla ljubiti. Brat me pa sili, naj se poročim, češ, da bodo časi še slabši in da naj nikar ne čakam na moža, ki bi ga vzela samo iz ljubezni. Vi ne veste, kako je to hudo, če je človek brez dela in če stoji pred korakom, ki bi ga po svoji vesti ne smel storiti. Dajte mi delo ali mi pa vsaj svetujte, kaj naj storim.

O. K.

Pripomba uredništva: Gdčna O. K. naj nam sporoči svoj naslov in česa je izučena.

Nekatera vprašanja objavimo prihodnjič. Tiste, ki žele pismen odgovor, naj prilože Din 3— v znamkah.

Na anonimna vprašanja ni odgovorov.

Knjigi «Kvačkanje» in «Vzorna gospodinja» sta razprodani. Tiskali jih bomo ponovno šele spomladí.

Naročnice, ki bi hotele prodati te dve knjigi, naj to sporoče upravi.

Prihodnja številka izide med 15. in 20. decembrom.

Naročnice, ki so naročene na leposlovne knjige, vezane v platno, dobe vse tri dele knjige Uptona Sinclaira: «Alkohol» sredi meseca decembra. To knjigo Vam damo namesto knjige istega pisatelja «Tesar mi pravi», ki jo iz «višjih» razlogov ne smemo izdati. Ker pa je knjiga «Alkohol» za polovico debelejša, se je tisk tretjega dela nekoliko zakesnil. Prosimo torej, potrpite še en mesec.

Še eno opozorilo. Kadar pošiljate rešitve za nagrade, dajte pismo stehatí, da ne bo pretežko, ker moramo sicer plačati kazen.

Prvega novembra so nekatere naročnice prejele položnice, na katerih je zadaj zapisano, koliko naročnine je na zaostanku. Nakažite ta zaostanek še danes, za kar Vam bodi hvala že naprej. Če ste položnico založili, dobite drugo pri poštnem uradu za 25 par. Na takšno položnico zapišite: «Žena in dom», Ljubljana, številka 15.490.

Pridobite nam novih naročnic!

Prihodnji mesec razpišemo nove nagrade

Krasne plašče in obleke

zase in za svoje drage. — Pri nas dobite veliko izbiro po svojem okusu. — Oglejte si zalogo.

DRAGO GORUP & Co., Ljubljana

Miklošičeva cesta števil. 16/1. Hiša Del. tisk. (Bamberg).

Telefon 32-33.

Kakor božajoč okvir okrog dragocene slike je praktičen in lep dežnik.

Seveda samo, če je prvovrstno blago, s katerim Vam postreže trdka

L. MIKUŠ, LJUBLJANA

Na drobno! Mestni trg 15. Na debelo!

Ustanovljena leta 1839.

Lepo vezana knjiga

bodi kras knjižnice

v Vašem domu!

Take vezave Vam oskrbi, od preprostih do najfinejših,

Knjigoveznica

Jugoslovanske tiskarne

r. z. z. o. z.

Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/II.

Sève Asiatique. S tem preparatom dosežemo posebno bujne, goste in dolge obrvi in trepalnice, s čimer dobe oči pikanten, dražesten in privlačljiv pogled. Din 45.—

SKRIVNOST MOJE MLADOSTNE LEPOTE.

Noir d'Orient ima isto lastnost kakor Sève Asiatique, samo da hkrati tudi temno pobarva. Din 55.—

Kopel za oči daje očem lep, omamljiv blesk. Oči postanejo bistre, svetle in ognjevit, a rdečica, utrujenost in medli pogled takoj izginejo. Din 58.—

Zello-Punkt, majhen, duhovit ortopedičen aparat ki tudi najgrši nos garantirano v kratkem času modelira s tem, da ga popravi v lepo in zaželeno obliko. Din 95.—

Neprijetne dlake na obrazu, rokah in nogah ter ženske brčice in dlake na bradi odpravi za vselej **Rapide No. I.**, pomoček, ki ga že 50 let preizkušajo in ki takoj odpravi in zamori lačice v sami korenini. Din 40.— Za velike površine dlak na rokah, nogah in na prsih služi **Rapide No. II.** Din 50.—

Plešavost in izpadanje las je največje zlo za mlado in staro. V 24 urah se da za vselej preprečiti izpadanje las in odpraviti prhljaj, srbečica, srabljivost in nesnaga s preparatom

Vaša lica bodo samo tedaj nežna in polna mladostnega čara in svežosti, kadar boste uporabljali naše znamenite blaginjske pomočke za dovršeno nego nolti.

Esparcette Lasje se pozdravilo in zrastejo zopet v bujnih kodrih. Za uspeh jamčimo. Din 60.—

Sivi lasje so gotovo največji neprijatelj mladosti, sekakor na kvarijo lepoto vsake dame.

Excelsior-Henne barva lasse v vseh odtenkih in čisto preprosto za vsakega posameznika. Ne umaže rok ne glave ne perila in ne škoduje lasem. Vsakomur jamčimo za popoln uspeh. Din 38.—

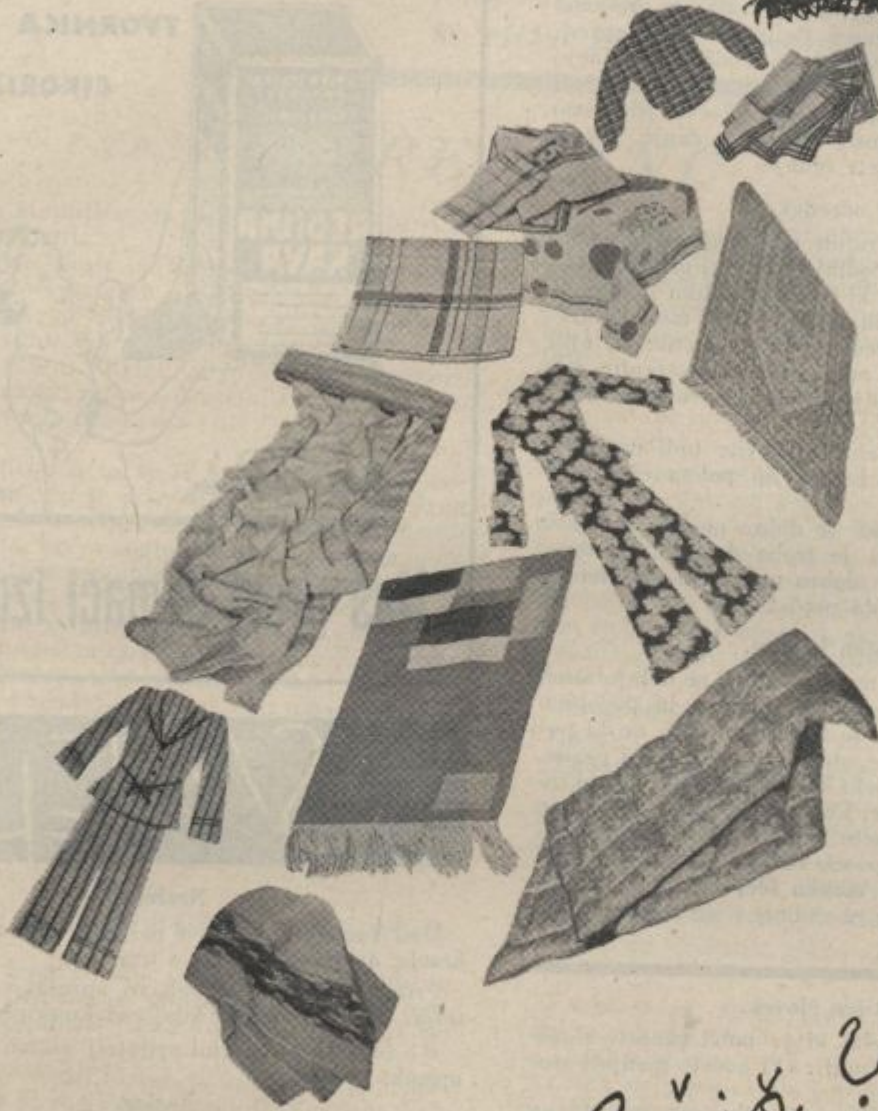

Prelepi valoviti lasje! Eta Kappe Vam naredi že v 15 minutah najlepše valovite lase. Nadomešča vsako ondulacijo, a kar je poglavitno: kodri so, če uporabljate **Eta Kappe**, vsak dan izrazitejši in trajnejši. Din 38.—

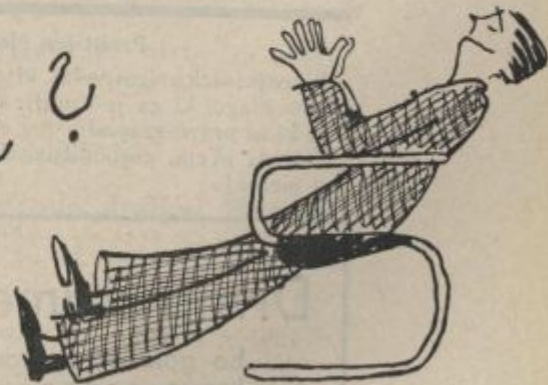
Zahtevajte brezplačno ilustrirane cenike!

„CENTIFOLIA“, parfumerija, Zagreb, Jurišičeva 8.

za božič?

MANUFAKTURA

Souvan

LJUBLJANA
MESTNI TRG ŠTEV. 24

Praktični nasveti

Čiščenje slonovine.

Slonovina ali, kakor ji pri nas še zmerom pravimo, slonova kost, počasi porumeni. Če porumeni ves predmet, ki je iz nje izdelan, še ni tako. Toda če nastanejo sami majhni rumeni madeži, je nerodnejše. To se zgodi zlasti pogosto pri klavirskih tipkah. Počasi jih bomo očedili, če jih bomo pogosto obrisali s cunjjo, pomočeno v čist alkohol ali pa v žganje.

Kavni odcedek.

Kavni odcedek lahko izrabite v gospodinjstvu na dosti načinov. Le malo gospodinj ve, da z njim lahko imenitno popravimo obleke, ki so že nekoliko ponošene, da se na nekaterih krajih svetijo. Taka mesta potrese s suhim kavnim odcedkom in ga pustite na njih nekaj ur. Potem pa ga z mehko ščetjo odstranite. Čudili se boste, kako temeljito odpravi vsak nadležen «sijaj».

S kavnim odcedkom lahko obnovite tudi umazane preproge na isti način. Le da jih potem očistite z ostro ščetjo.

Tudi umazane steklenice se dobro pomijejo s kavnim odcedkom. Vzeti ga je treba dve ali tri žlice. Prilijte tople vode in vse dobro premešati. Steklenice je treba potem še z vodo poplakniti.

Premočen baržun.

Baržun je zdaj spet v modi. Iz njega ne delajo samo klobukov, ampak tudi obleke, kostume in podobno. Če vas preseneti dež in se bojite, da vam ne bi pokvaril baržunaste obleke, storite tole: Najprej pazite, da ne boste v mokri obleki kje sedli. Sploh se mokrega baržuna ne dotikajte. Ko pridete domov, ga samo dobro iztresite, da otresete kapljice, ki se še niso po blagu razlezele. Obleko potem obesite, da se dobro posuši, potem pa vzemite mehko ščet in z njo baržun rahlo okrtajte. Krtačite ga zmeraj v isti smeri in baržun bo spet kakor nov.

Praktičen človek.

Blagajničarka (gospodu, ki je hotel plačati s stotakom blago, ki ga je kupil): «Vi hočete menjati stotak, ki ni pravi, gospod?»

Kupec: «Vem, gospodična, da ni pravi, zato bi ga rad menjal.»

Divna žametna polt

bo gotova nagrada vsaki dami, katera redno uporablja

POUDRE LIANE

Fin in nežen, da mu ni primere, ohranjuje in polepšuje kožo. Zahtevajte samo pravi Poudre Liane

Polinska

TVORNICA

ČIKORIJE

Naš pravi domači izdelek

SMEHI

Nesreča.

Mali Tonček se je prvič peljal z vlakom in usoda je hotela, da je skočil vlak s tira.

Prišel je domov in bahavo vprašal svojega prijatelja: «Ali se je tebi že kdaj v vlaku pripetila nesreča?»

«O, že,» mu je odvrnil prijatelj, «samo tega ni nihče opazil.»

Razlog.

Neka žena, precej siromašno oblečena, je dolgo molodovala, da jo puste k predsedniku sodišča. Ta je nazadnje ukazal, da jo puste.

— Kaj pa želite?

— Gospod predsednik, prihajam, da poprosim za svojega moža, ki je zaprt in pride v kratkem pred sodišče.

— Kaj pa je naredil?

— Vzel je eno gnjat ali prav za prav pleče.

— Jaz vam ne morem nič pomagati... sodišče bo govorilo.

— Ah, vem to, gospod predsednik, ali bi ne mogli tako narediti, da bi ne bil preveč obsojen? Moji otroci bi vam bili vekomaj hvaležni, ker ga res nestrpnno pričakujemo...

— Zakaj?

— Ah, veste, zato, da bi nam prinesel drugo pleče.

ŽENA IN DOM

ilustrirana revija za slovensko ženo
št. viška 11/12 * nov.-dec 1933 * leto IV

Vera Gogala:

PREPOZNO

Veža in stopnišče sta bila v temi. Gotovo je bil kratek stik.

Erika je iskala po zidu in se previdno vzpenjala po vijugastih stopnicah. Že skraj na vrhu je v nekoga zadela. Glasno se je zasmejala. «Nič ne vidim. Ali si ti, Pavla?»

«Pardon, nisem Pavla», ji je zvonko odgovoril smejoč se moški glas. «Ampak Pavel sem resnično!» je veselo pristavil.

«Ah!»

Erika je obstala in se še enkrat v zadregi zasmejala. Tisti hip je posvetila luč. Stala sta drug tik drugega, kakor da čakata prve besede. Erika se je zdrznila, ko je zagledala njegov obraz, a on se je neprisiljeno smehljaj in z njim so se smehljale njegove oči z vsemi potezami obraza.

«Gospodična stanuje tu notri?» Pokazal je na vhod. «Ta mala nezgodica je pospešila najino znanstvo. Jaz sem novi podnajemnik.»

Kratko je pristavil: «Pavel Žun, dovolite.»

Eriko je presenetilo. Ni ji bil tuj. S ceste ga je poznala. Že dolgo ji je ugajal. In od danes naprej je njih podnajemnik. Kratka, skrita misel ji je pognala kri v lica.

«Veseli me,» je dihnila, mu rahlo segla v roke in zbežala po stopnicah.

*

Često ga je videla. Ni si hotela priznati, da išče prilike za to.

Vstajal je rano. Slišala je, kako je telovadil in poživigaval. Pričela je vstajati zgodaj tudi ona. Da ne bo zamudila trenutka, ko bo prišel po vročo vodo.

Preden se je vselil Pavel, je bilo drugače. Nadležna budilka je zastonj opozarjala. Zaspala Erika jo je besno pogledala in pričela nem boj s seboj za vsakih daljnjih pet minut. Včasih se je oštevala, da nima nobene energije, a ostalo je pri samozaničevanju. Skočila je s postelje šele zadnji hip, ko ni smela prav nič več odlašati. V uradu so bili točni.

Sedaj budilke ni bilo več treba.

Prvi žarek jo je našel udobno izleknjeno v belih blazinah s prekrižanimi rokami pod vratom, ko je z odprtimi očmi sanjarila o njem in uživala njegovo bližino. Tam za steno... se zbuja... morda ravno ta hip tudi misli nanjo. Rahlo je dvignila glavo in prisluškovala v tišino sosednje sobe. Sedla je na rob postelje in si objela rjava okrogla ramena v neznanem hrepenenju. Spet se je začel nov dan, spet ga bo videla...

Kadar je bil doma, je morala ves čas misliti samo nanj. Ni se premaknila iz hiše. Često je brez potrebe šinila čez hodnik mimo njegove sobe.

Tudi si ni hotela priznati, da si le zaradi njega vsakokrat popravi in uredi lase, si nalahno s pudrom osveži obraz in natakne nove, srčkane brezpetnike, preden smukne na hodnik. Tudi domačo haljico si je šele sedaj kupila. Pavel je tako natančen.

Ob vsakem srečanju jo je nežno objel s pogledom od nog do glave. Vse je opazil, četudi jo je le za hip videl.

Nekoč je proti navadi prišel v kuhinjo tudi popoldne. V nedeljo popoldne. Erika je zardela in zbegano vstala izza mize. Vljudno jo je prosil, ali bi mu hotela prišiti gumb. Saj bi ga sam prišil, a dekleta da so tako spretna v takem poslu. Erika je slutila za vljudno prošnjo skriti vzrok. Sklonila se je čez šivanje in skrivala vroča lica. Primaknil je stol tesno k njej in jo smehljaje se gledal.

«Gospodična Erika je vselej tako pridna! — — Erika!»

Zresnil se je in zajel sapo.

«Erika», je ljubeče ponovil in smehljaj se je vrnil. «Ali bi hotela biti tudi za mene tako dobra, tako pridna? Za vedno?»

Dvignil ji je vroči obraz in ji gledal v oči.

«Erika, rad te imam. Dekletce! Reci besedo!»

Erika je naslonila glavo na njegove prsi.

*

Pavel si je očistil blato raz čevlje in obesil mokro suknjo v kuhinjo. Ženo je poljubil na čelo in sedel k mizi.

Erika si je popravila šop nadležnih las raz čelo in jela pripravljati krožnike. Mož ji je sledil z očmi.

«Ali bi se malo počesala, dragica? Bolje mi ugajaš z gladkimi lasmi.»

Nasmejala se je in ga od strani nagajivo pogledala.

«Ne utegnem misliti na frizuro.»

«No, pa sedaj sem jaz doma in kosilo je tudi že gotovo. Daj, daj!» ji je prigovarjal.

«Ah, vi moški mislite, da žena res nima drugega opravila, kakor da se lišpa in češe. Enkrat bi pozikusil!»

Nevoljno se je obrnila in odhitela v sobo.

Pavel je zmajal z glavo. Ko se je vrnila, se ji je nasmehnil in jo pogladil po licu.

«Sedaj pa, Erika. Tako mi ugajaš.»

Globoko je vzdihnil. «Včasih si se kot dekle vse drugače pazila. Malo preveč se zanemarjaš!» ji je rahlo očital.

«Vidiš, to mi tudi ne ugaja, da si ne preoblečeš tega mastnega predpasnika. Mi moški smo sitni,

kajne? Že pobešaš nosek? Ne, ne, pusti. Ampak to so stvari, na katere sem že kot fant polagal veliko važnost. Takoj si se mi prikupila že zaradi svoje čistosti in pozornosti. Ti ne veš, kako to vpliva na moškega, ki ljubi red in snago.»

«Ti kar govoriš, se je namrgodila Erika. «Takrat je bilo takrat, sedaj imam pa polno posla in sem vesela, če sem s kosilom o pravem času gotova. Ali imaš rajši prepozno kosilo ali pa nališpano ženo? Radovedna sem, kaj bi...»

«Pst, pst, hudourniček!» jo je hitro prekinil. «Rajši imam lepo ženo, četudi bi moral malo čakati na jed.»

Erika se je pomenljivo nasmehnila, češ: «Saj se poznamo. Moški pa čakati!»

Odpela si je predpasnik in ga vrgla preko stola.

«Čudno je to, Pavel, da me sedaj tako pogosto kritiziraš. Včasih bi ti bilo vseeno, ko si bil še zaljubljen. Ne ljubiš me več, čutim to.»

«Ali duša», je smeje se odložil žlico in jo prijel za roko. «Zakaj le obrneš moje besede vselej na slabo? Jaz nočem, da bi bila doma kakor druge poročene žene. Tvojemu nežnemu obrazku ne pristoji zanemarjena obleka, in glej, tako ljubko glavico imaš sedaj, ko si počesana.»

Hitro je vstal od mize in si veselo šinil s prsti skozi lase.

«Sicer sem te nameraval iznenaditi šele po kosilu, ali — tvoja huda jezica me je prehitela. Ali vidiš, kaj gleda tam iz žepa suknje? Da bo nanih prepričkov začasno konec. Na!»

Podal je ženi zavojček in ji z napeto radostjo gledal v obraz. Eriki je zablestelo lice. Veselo je mežikala skozi solze, ko je z otroško radovednostjo hitela trgati vrstico. Pavel je stiskal dlani in jo nestrpno in smehljaje se opazoval.

Blago za domačo haljico.

Prej tako solnčen smehljaj se je zasenčil, ko je malo razočarano spuščala mehko blago med prsti. Kako malo smisla imajo možje za ženske potrebe in želje! A ko je zagledala dobre, sijoče oči svojega velikega dečka, ki je stal pred njo ves zavzet od lastnega veselja, se je hvaležno stisnila k njemu in ga poljubila.

V hipu se je še nečesa spomnil. Iz listnice je vzel bankovce in ji z obema rokama stisnil denar v drobne dlani, ki jih je objel v svoje velike pesti.

«Nadure. To bo za nove domače čevljičke. Da ne boš hodila v teh okornih copatah. Veš, kupi si takšne, kakršne si imela še kot deklica. Srčkana si bila, Erika, tako srčkana. Vselej sem te moral gledati v nožice. Takoj danes popoldne, boš?»

Erika se je nasmehnila in razprostrla bankovce po dlaneh.

«Rajši si bom kupila nov klobuček. Bolj ga potrebujem. — Saj je za doma pač vse dobro! Koliko pa si ti doma, da bi me gledal? Saj nisi hud, kajne?»

Pavel se je grenko nasmehnil in sklonil glavo. Ni hud, ne. Le nekaj drugega, nekaj praznega se ga je polastilo.

*

Pavel je molčal. Zatajil je v sebi vsiljiv trepet hrepenenja po onem davnem, spominu podobnem občutju srečnega, prijaznega, vabljivega doma. Mnogo si je prizadeval. Grajal je samega sebe, svojo pretirano občutljivost in natančnost. Preko vsega ni mogel.

Usulo se je cvetje.

Rumenelo je listje. Počasi, neslišno je odletavalo. Le Pavel ga je čul in z bojznijo gledal v prihodnje dni.

Z nerazumljivo zavistjo je gledal ženo pred zrcalom, ko se je z vso skrbno natančnostjo pripravljala za izprehode, a njemu je ostalo tako malo. Zanj se ne bi tako olepšala.

Pavel je molčal. Morda se privadi tudi tega.

*

Ob oknu je slonela Erika. Obupno je zrla v ulico pred seboj. Mrzlo steklo ji je blažilno hladilo vroče, razburjeno čelo. Krčevito je stiskala zmečkano pismo.

Anonimno pismo.

Ali naj verjame? Verjame tem nepoštenim, ponarejenim črkam? Ali Pavlovim odkritim, resnim očem?

Še nikdar ji ni lagal. In vendar je bil prvi občutek, ko je prečitala pismo, da mora verjeti tem grdim, premišljenim besedam.

Pavel da ljubi drugo? Njen Pavel! O Bog!

Saj ni nikdar pomislila, da more biti tudi drugače. Sploh je premalo mislila nanj, le nase. Mnogo, preveč je zahtevala, a dajala je tako malo. Njen dobri Pavel! In vendar, zakaj je vedno zdoma? Zakaj je zamišljen in tih? Nikdar ga ni vpraševala. Morda je trpel in še trpi? Grda je bila z njim. Joj, in Pavel se je je naveličal? Sto vprašanj brez odgovorov je sililo iz nje. V srcu je divjal vihar. Obupno je zajokala, kakor bi hotela izplakati vso bolečino in dvom.

Ali naj verjame?

Nenadoma se je odločno zravnila in si obrisala mokri obraz. Ne sme ga izgubiti! Še je mlada in lepa! Nazaj ga pridobi! Z mrzlo vodo si je izmila vroče, zardele oči in se potresla s pudrom. Pavel ne sme nič opaziti. Ura je pol osmih, kmalu se vrne. Sedaj se bo začelo drugo življenje, lepše kakor kdaj prej. Le njen naj bo zopet, samo njen. Ne sme ga izgubiti!

Pavel ljubi gladke, nazaj počesane, nežno valovite lase. S ponošeno obleko proč. Že skoraj v smehu se je pripravljala za Pavlov sprejem. Svetlo, lepo oblekico in — katere čevlje? Kar plesne čevljičke. Pavlov najljubši vonj je rahlo zajel sobo in njene lase.

Ko pride, se bo skrila za vrata in ga bo prestrašila. Ko jo bo zagledal vso cvetočo in lepo, jo bo privil k sebi in se vrtel po sobi z njo — kakor včasih. Dolgo v noč bosta kramljala in se smejala — kakor včasih. Še bo lepo. Tudi ona bo drugačna z njim, čisto drugačna.

Zunaj je zarožljaj ključ. Erika je zardela kot mlada deklica. Ni se skrila za vrata. Trepotala je pred prvim vtisom svoje izpremembe.

Ko je vstopil, jo je začudeno pogledal.

«Kam greš, Erika?»

Erika je molčala in ga smehljaje se gledala.

«Nisi mi rekla, da kam pojdeš.»

«Nikamor ne grem. Zate, Pavel!» je povsila glavo.

Pavel je obdržal suknjo v rokah in mehnično ponovil: «Zate, Pavel.» Tako tuja mu je bila taka beseda, tako silno oddaljena.

«Zame?» je zdajci hlastno in začudeno vprašal, kakor da je šele prav razumel, da velja to njemu. Obstal je na mestu in gledal v ženo.

«Saj vendar nič ne praznujeva.»

Eriko je zbolelo. Videla je njegov odsoten, žalosten pogled, brez solnca, tako sam vase poglobljen, skoraj trpeč.

«Ali ne razumeš?» so prosile njene solzne oči in v grlu jo je stiskalo. Šele v tem hipu se je prav zavedela, kaj bi pomenilo izgubiti za vselej te dobre oči. Ko bi za vselej ostala na njegovem čelu mračna senca? Zakaj se je ni razveselil? Zakaj ne

zapeše z njo po sobi? Njegov resni pogled jo je zgrozil.

«Pavel!»

«Razumem, razumem!» je kričalo njegovo srce.

Stopil je tesno k njej in se ji vsesal v oči z dolgim, trpečim, ugaslim pogledom. Ni vzdržal več. Sklonil se je čez mizo in skril obraz v dlani.

Prepozno, prepozno...

Juan Albrecht: Rejenec Peter

Z večer se je vrnil stari Krulec, ki je že malone trideset let gostoval pri Lešjanovih, in zakrilil z rokama:

«Gospodar, Petra ni nikjer!»

Vsa družina, zbrana pri večerji, se je ozrla proti vratom, oče Jošt pa je celo vstal izza mize:

«Tak ga res ni?»

«Proseno zrno bi bil našel, tako sem vse preiskal, ali o pastirju ni ne duha ne sluha!»

Gospodar se je popraskal po temenu:

«Kaj zlomka ga je prijelo, da kar tako gre?! Si mu ti kaj rekla, Cila?» se je obrnil proti ženi.

Lešjanka je odkimala in za njo vsi zapovrstjo. Krulec je parkrat skomignil s plešasto glavo in prisedel k mizi. Vzlic temu, da ni mogel priklicati pastirja, mu je šla jed v slast in se je kakor sam pred seboj opravičeval:

«S takimile otroki, ki so brez staršev, je zmeraj križ. Kakor bi jih osa pičila, jim šine kakšna neumna v glavo, ti pa, ki si jim dobro storil, potlej skrbi in odgovarjaj za nepridiprava!»

Oče Jošt si je bil že premislil. Kaj naj mu šine, ko je vendar čisto domač pa tako voljan in skoden, da bi si človek ne mogel želeti boljšega pastirja?!

«Deset let je že pod našo streho. Ne verjamem, da bi bil šel —»

«Kako je navezan nanj,» se je v ženi oglašalo materinsko ljubosumje in je pomagala Krulcu:

«Preobjedel se je, zato je šel!»

«Prazne besede,» vztraja gospodar, «saj ni v maslu plaval pri nas in delati je tudi moral!»

«In rad je delal,» pomaga očetu Janez, najstarejši, ki ga ima Jošt najbolj rad.

«Kaj ne?!» se gospodarju dobro zdi. «Kar luč pripravi, Cila, pa pojdemo pogledat —»

Šli so, klicali in iskali ter se proti polnoči vrnilo brez Petra domov. Jošt je bil nejevoljen in potrtno vso noč ni zatislil oči. Dečka samega mu je bilo žal in poleg tega ga je še pikala misel na govorice, ki bi utegnile nastati, če malega ne najdejo. Kdo bo verjel, da je Jošt imel rejenca rad kakor lastnega sina?!

Zjutraj je vstal še bolj zgodaj nego po navadi in je šel pogledat na svisli, kjer je Peter navadno spal, ali ležišče je bilo prazno.

Gospodar se je upognil kakor pod bremenom. Brez volje je družini naročal delo in taval sam kakor mesečen križem. V kozolcu, v klonici, v hiši in v staji, povsod je videl Petra in slišal njegov glas. In vendar ga ni in ga ni bilo.

Po zajtrku je posedel v hiši in premišljal, ali bi ne kazalo stopiti k županu ali k orožnikom in povedati, da je rejenec izginil. Tedaj pomoli glavo v sobo šestletni Tonček. Joštov najmlajši:

«Oče, ali Petra še ni?»

Jošt odkima.

«Jož, škoda,» se kremži mali, «zdaj ne bo tičkov.»

«Kakšnih tičkov?»

«Ki mi jih je Peter obljubil —»

«Peter —?»

«Da, oni dan! V Drevišah je vedel za orlovo gnezdo.»

«V Drevišah?» mrzlo prešine gospodarja. «V tistih pečinah?!»

«Seveda,» kima Tonček. «Če bi ne bilo tam takega strmega skalovja, bi šel sam po orle, tako si pa ne upam in je tudi Peter dejal, da bi me ne bilo več nazaj, če bi se zupal tja. Pravil mi je, da so orli neki silno veliki in da takih še ni videl tod. Zadnjič bi ga bila stara dva skoraj pahnila v globino, tako sta ga jela obdelavati, ko sta ga zalotila pri gnezdu.»

Oče plane venkaj.

«Janez, pusti vse in pridi sem! Pojdeš z menoj v Dreviš!»

«Aha,» zategne fant iz kozolca in jo mahne proti hiši.

Oče pripravlja vrvi in je kakor gluha Dreviše! Križ božji, to razrito skalovje, pa gre Peter in pleza po tistih ostrih čereh!

Kakor mutasta odideta oče in sin, samo oči govorijo. Za dobroavo zavijeta v redki gozd, potlej po žleboviti dolini proti hribovju, ki razkazuje soncu svoje belosive apnenčaste grudi; strmo goljavo, kjer le tu in tam beraško čepi brina ali si skopo išče bore zemlje v grušču krivenčasti gaber.

«Tod vendar ni pasel,» dvomi Janez.

«Nak,» odvrne gospodar, nastavi dlani kakor cev na usta in začne na vse grlo:

«Ho-hooooj, Peter, ho-hooooj!»

«Ho-hooj —» odjekne od nekod.

Ali je bil Peter ali zgolj odmev?

«Hoo-hooooj —» se ponovi odziv in gospodar spozna pastirjev glas.

Oče in sin se previdno začneta plaziti po skalovju, uro in dlje lazita križem, dokler ne krikne Janez:

«Peter!»

Na strmini pod seboj zagleda pastirja; komaj toliko, da visi deček na brini, ki navšev raste iz skalnate razpoke. Pod njim zija prepada, da se Janezu temni pred očmi, ko gleda tja doli.

Gospodar se podviza k Janezu. Oče in sin se spogledata, nakar si fant naveže vrv:

«Dobro držite, oče, in počasi spuščajte!»

In se že plazi po strmini, prime Petra čez pas in zavpije očetu:

«Ho-hoj!»

Joštu se tresejo roke, vendar drži in vleče, vleče. Ves je premočen, ko končno obstoji Janez s Petrom pred njim.

Deček hoče stopiti, toda noga mu klecne in Peter omahne na tla. Oče Jošt ga dvigne v naročje:

«Kaj si vendar stikal po tem pečevju? Kaj bo, če je noga zlomljena? Še obnjo boš!»

Peter zajoka.

«Le potrpi,» brž tolaži gospodar, «morda ne bo tako hudo. Doma bomo precej poklicali zdravnika —»

«Saj ne jokam zavoljo noge,» ga skozi solze prisrčno pogleda Peter.

«Kaj ti je potlej?»

«Orliča, ki sem ju obljubil Tončku, sta mi ušla,» ihti Peter. «Enega sem že držal, pa je prifrčal stari in se zakadil vame. Za njim še samica. Tako sta me sekala s kremplji in s kljunom, da sem izpoddrknil, a mladiča sta mi speljala —»

Oče Jošt bi ga najrajši poljubil. Vsa nejevolja obmolknje v njem.

«Naj letajo orli, koder hočejo!» mu prigovarja. «Le nič ne jokaj; saj si naš!»

Janez ga boža. Malemu je toplo.

«Saj si naš —»

Kakor zaklad so te besede zanj in ne le eno, obe nogi bi žrtvoval zanj! Samo bolečina v nogi mu greni veselje, bolečina in omama, vroča utrujenost. Kakor da nekaj gorečega nabija v njem, se mu zdi, vendar ne more zaspati. Bolj ko skuša mežati, bolj ga muči vročina in po glavi mu bobneče šumi.

«Vročje je,» vzdihne in se skrči od bolečin.

«Vročje,» meni oče Jošt in skimuje z glavo. «Nemara se ti samo zdi, ker nisi prespan.»

Deček molči. Morda bo zaspal. Bolečine minejo in pojde lahko zopet po orle. Nemara gnezdi še kje v pečevju kaka dvojica. Tako krasne, mogočne ptice so to in Tonček bi jih bil tolikanj vesel. Saj Petru ni toliko za ptice, le za Tončka mu je, da bi videl, kako mu od veselja žari obraz. Da, tega veselja si želi Peter in misli in misli, a

nikakor ne more prav. «Ako bi,» začne sam zase in hkratu že več ne ve, kaj je hotel premisliti. Nenadoma je vse tako čudno. Ta človek kraj postelje ni več oče Jošt in Peter sam ni več to, kar je bil. Še postelja ni postelja, ampak z mahom preprežena skala, ki je zdajle začela drčati po strmini. Peter se strese od groze, krikne, vpije, trepeče, bije krog sebe, joka, kliče na pomoč in ne razume nobene pomirljive besede. Rednik Jošt se zaman trudi z njim. Najsi se še tako sklanja k njemu, je vendar med njima nekaj kakor neviden prepad.

Stari Krulec, mati Lešjanka, Janez, Tonček, vsi so zbrani okrog Petrove postelje in v strahu gledajo, kako oteka in zamodreva Petrova noga. Nihče ne ve pomoči, a dečku se že v vročičnem ognju steklene oči.

Slednjič se odloči Jošt, naloži rejenca na voz in se odpelje z njim proti mestu.

«Da bi mu le ne bilo treba jemati noge proč,» vzdihuje oče Lešjan in se nekoliko potolaži, ko čuti, kako mirno leži Peter na tem zasilnem ležišču.

«Zaspal je,» ugiblje, ko pred mestom malo počiva s konji. «To je dobro znamenje.»

Potem sede na voz in spet požene. Pred bolnico ustavi.

«Bolnika sem pripeljal —»

Dva bolniška strežaja naložita dečka na nosilnice in se začudeno spogledujeta. Zdravnik pride na mostovž:

«Kaj mu je?»

Oče Lešjan pripoveduje, zdravnik pa po kratkem ogledu:

«Ta ni več potreben naše pomoči —»

Očetu Joštu se zvrtil pred očmi, na Petrovem obrazu pa počiva lahen usmev, ko ga nalože nazaj na voz.

Hotel je domov; kako bi se ne smehljal, ko se mu je želja izpolnila...

Čreda brez pastirja.

*

Že z učenostjo, ki se zdi vkuhana v njem, te sili delo k občudovanju, posebno še takega bralca, kakršen sem jaz, čigar izobrazba je podobna emendolskemu siru, ker se stoji prav tako po večini iz lukenj.

Alfred Polgar.

Kadar pride zvečer res kakšna družba, morajo otroci poprej večerjati. Ni da bi otroci slišali vse, kar govore odrasli, tudi se ne spodobi, in ceneje je tudi. Na mizo dobe obložene kruhke; mama se pridruži za nekaj grizljajev, papana pa še ni doma.

«Mama, Sonja je rekla, da zna že kaditi — saj še ne zna kaditi!» — «Ne govori, kadar ješ.» — «Mama, poglej, kakšne luknje ima sir!» — Dva otroška glasova, hkratu: «Tobby je prismuknjen! Sir ima vendar zmerom luknje!» Jokav deški glas: «Nojaa — ampak zakaj? Mama! Kako to, da ima sir luknje?» — «Ne govori, kadar ješ!» — «A jaz bi tako rad vedel, kako to, da ima sir luknje!» — Odmor. Mama: «Luknje... to se pravi, sir ima zmerom luknje, tvoji sestrici imata čisto prav!... sir ima pač zmerom luknje.» — «Mama! Tale sir vendar nima lukenj! Zakaj jih nima? In zakaj jih ta ima?» — «Zdaj molči in jej. Stokrat sem ti že rekla, da ne smeš govoriti, kadar ješ! Jej!» — «Bvvy —! Jaz bi pa tako rad vedel, kako to, da ima sir... aua, nikar me ne...!» Kričanje. Vstopi papa.

«Kaj je spet?... br večer!» — «Ah, mali spet nagaja!» — «Nagajam že ne! Samo to bi rad vedel, kako to, da ima sir luknje. Tale sir tu ima luknje, in tistile jih nima —!» Papa: «No, zaradi tega ti še ni treba tako vreščati! Mama ti bo razložila!» — Mama: «Zdaj mu dajaj še potuho! Kadar je za mizo, naj je in molči!» — Papa: «Če te otrok kaj vpraša, mu lahko pač razložiš! Menda!» — Mama: «Toujours en présence des enfants! Če bi se mi zdelo potrebno, da mu to razložim, bi mu že razložila. Zdaj jej!» — «Papa, ampak kako to, da ima sir luknje, to bi pa le rad vedel!» — Papa: «Vidiš, luknje v siru, to se zgodi pri proizvodnji; sir delajo iz sirovega masla in mleka, pa ga morajo prevreti, no, pa postane vlažen; v Švici znajo to prav lepo — kadar boš velik, pojdeš tudi lahko z nami v Švico, tam so takole visoke planine, na njih leži večer sneg — to je lepo, kaj?» — «Seveda je. Toda papa, kako to, da ima sir luknje?» — «Saj sem ti pravkar razložil: napravijo se, ko ga delajo, ko ga proizvajajo.» — «Že, ampak... kako neki pridejo vanj luknje?» — «Fant, ne luknjaj me s svojimi luknjami in pojdi spat! Marš! Pozno je!» — «Ne! Papa! Ne še! Razloži mi še poprej, kako luknje v siru...» Bum. Hruška po glavi. Strašno vreščanje. Zvonec.

Stric Adolf: «Dober večer! Dober večer, Margot — ... br večer — no, kako se vam kaj godi? Kaj delajo otroci? Tobby, kaj pa tako kričiš?» — «Rad bi vedel...» — «Tiho...!» «Neprestano vprašuje...» — «Nesi ga vendar v posteljo in ne nadleguj me z bedarijami! Pridi, Adolf, pojdeva za ta čas v sosedno sobo; tu bodo pripravili mizel!» — Stric Adolf: «Lahko noč! Lahko noč! Kričiš, kakor bi te odirali! Nikar vendar no...! J, kaj pa mu je vendar?» — «Margot ga ne zna — rad bi

vedel, kako to, da ima sir luknje, pa mu tega ni razložila.» — «Si mu ti razložil?» — «Seveda sem mu razložil.» — «Hvala, ne kadim več — povej no, kaj ti res veš, kako pridejo luknje v sir?» — «No, smešno vprašanje! Seveda vem, kako pridejo luknje v sir! Pri fabrikaciji nastanejo, zaradi vlažnosti... to je vendar čisto preprosto!» — «No, moj dragi... to si pa čedne stvari načvekal svojemu fantiču! To sploh ni nobena razlaga!» — «No, brez zamere — smešen si! Kaj mi ti lahko razložiš, zakaj ima sir luknje?» — «Hvala bogu, lahko.» — «Torej prosim.»

«Torej, luknje v siru povzročijo tako imenovani kazein, ki ga sir vsebuje.» — «To je larifari.» — «Prav nič larifari.» — «Kajpak da je to larifari; kazein sploh nima... br večer, Marta, ... br večer, Oskar... prosim, kar sedita... kako kaj z vama?... sploh nima nič oprava z luknjami!»

«Kaj pa se tako pričkata?» — Papa: «No, prosim te pri vseh svetnikih; Oskar! ti si študiran in si odvetnik: ali so luknje v siru sploh kaj v zvezi s kazeinom?» — Oskar: «Prav nič. Sir v luknjah... hotel sem reči: luknje v siru nastanejo... se reče, nastanejo zaradi tega, ker se sir zaradi toplote pri kipenju prehitro razteza!» Posmehljiv krohot nenadoma združenih vrljih junakov papana in strica Adolfa. «Haha! Hahaha! No, ta razlaga je vredna cekina! Sir se razteza! Kaj si slišal? Haha...!»

Vstopijo stric Zigismund, teta Jenny, dr. Guggenheimer in ravnatelj Flackeland. Brezkončen: «Dober večer! Dober večer! — ... vam gre?... ravno smo pri zabavi... celo gromozansko smešno... pa prav luknje v siru!... takoj bo servirano... no prosim, potem pa ti razloži —!»

Stric Zigismund: «Torej — luknje v siru nastanejo zaradi tega, ker se sir pri kipenju od mraza krči!» Naraščajoč hrup, potem velik izbruh s polno zasadenim orkestrom: «Haha! Od mraza! Kaj si že kdaj jedel mrzel sir? Sreča, da ne izdelujete sira, gospod Apolant! Od mraza! Hehe!» — Stric Zigismund se užaljen umakne v kot.

Dr. Guggenheimer: «Preden sploh lahko odločamo o tem vprašanju, mi morate povedati, za kakšen sir sploh gre. To je namreč odvisno od sira!» Mama: «Za emendoleca! Včeraj smo ga kupili... Marta, jaz kupujem zdaj stalno pri Webbru, z Ranzingerjem nisem bila več zadovoljna, zadnjič mi je poslal rozine, ki so bile popolnoma...» Dr. Guggenheimer: «No, če je bil pa emendolec, potem je stvar čisto preprosta. Emendolec ima luknje, ker je to trd sir. Vsi trdi siri imajo luknje.»

Ravnatelj Flackeland: «Gospoda moja, tu je treba pač moža praktičnega življenja, da vam razloži... gospodje so vendar po večini akademiki.» (Nihče ne ugovarja.) «Torej, luknje v siru so produkti razpadanja pri kipenju. Tako je. Sir... razpade, ker... ker pač sir...» Vsi palci so obrnjeni k tlom, ljudstvo vstane, vihar završi. «Uah! To vem tudi jaz! S kemičnimi formulami stvari ne boste odpravili!» Visok glas: «Kaj nimate pri roki kakšnega leksikona —?»

Naskok na biblioteko. Heyse, Goethe, Boelsche, Thomas Mann, star album za poezije — kje le tiči... aha, smo že skup!

Rokoko do slepič.

Sibila, sidra, sifon, simbol, simulant, sin, sipa, sir —! «Daj, bom jaz! Umakni se nol! Pardon! Torej:

«Mehurčavost nekaterih sirov nastane zaradi razvijanja ogljikove kisline iz sladkorja v siru preostale siratke.» Vsi, unisono: «Si jo dobil? Kaj sem rekel?» ... «v siru preostale siratke in je ... kje naj berem dalje? Margot, si ti izrezala tu en list iz leksikona; to je nezaslišano — kdo je stikal po knjižni omari? Otroci ...? Zakaj pa ne zaklepaš omare?» — «Zakaj ne zaklepaš omare, ta je dobra — stokrat sem ti že rekla, da jo ti zaklepaj —» «Pustite to; ste zdaj slišali? Vaša razlaga je bila napačna. Moja je bila pravilna.» — «Vi ste rekli, da se sir ohlajal!» — «Vi ste rekli, da se sir ohlaja, jaz sem rekel, da se sir segreval!» — «No torej, potemtakem niste zinili niti besede o ogljikovi kislini sladkorne siratke, kakor pravi leksikon!» — «Kar pa si rekel ti, je bila sploh bedarijal!» — «Kaj veš ti o siru? Ti še kozjega sira od starega holandca ne ločiš!» — «Jaz sem nemara več starega holandskega sira v svojem življenju pojedel kakor ti!» — «Nikar ne pljuvaj, kadar govoriš z menoj!»

Zdaj govorijo vsi hkratu.

Slišati je:

— «Prosim, da se obnašaš bolj dostojno, kadar si moj gost ...!» «kisličavost sladkorne siratke ...» «prav nikakih predpisov ne deliš!» .. «Švicarski sir — to žel Emendolski pa nel!» «Tu nisi doma v svoji hiši! tu so dostojni ljudje ... Kako neki —? Prekliči to besedo! Takoj jo prekliči! V svoji hiši ne dovolim, da bi žalil moje goste — v svoji

hiši ne dovolim, da bi žalil moje goste! Takoj ven iz moje hiše!» — »Vesel sem, da lahko grem — ni mi treba tvoje čorbaste večerje!» — «In da mi nikoli več ne prestopiš mojega pragal!» — «Gospoda moja, to je pa vendar že ...!» — «Vi pa sploh držite jezik za zobmi — vi ne spadate v rodbino! ...» «Nak, tega pa še nisem nikoli zajtrkovala!» — «Jaz kot trgovec ...!» — «Tak poslušajte me vendar: V vojni smo imeli tak sir —» «Figo je bila to sprava! Prav vseeno je, pa če te raznese: osleparili ste nas, in ko umrem, ne boš prestopil praga moje hiše!» — «Lizun, podrepnik, zaradi dediščine se jim ližeš!» — «Si mar to —» «Jaz pa ti povem kar na glas, naj slišijo vsi: Podrepnik! Tako! In zdaj pojdi in me toži!» — «Baraba! Čisto navadna baraba, nič čudnega pri takem očetu!» — «Pa tvoja? Kdo je pa tvoja? Kje si pa ti iztaknil svojo staro?» — «Ven! Baraba!» — «Kje je moj klobuk? V takšni hiši moraš res paziti na svoje stvari!» — «O tem bo še sodišče spregovorilo svojo besedo! Baraba! ...» «Tudi vi me pišite v —!»

Na vratih se pojavi Ema in oznani: «Milostiva, servirano je —!» * * *

4 privatne tožbe zaradi žalitve. 2 spremenjeni oporoki. 1 odpovedana trgovska zveza. 3 odpovedane hipoteke. 3 tožbe za premočnine: skupen gledališki abonement, gugalni stol, kopalna kad na elektriko. 1 gospodarjeva tožba za izselitev.

Na prizorišču ostaneta klavrn emendolec in majhen fante, ki dviga svoje debele ročice k nebu in kriči na vse grlo, obtožujoč vsemir:

«Mama! Kako to, da ima sir luknje —?»

(Poslovenil Mile Klopčič.)

Gerty Kelemen:

ZAKONCA

Nedaleč od morske obale je Gröt-Siljansval, posestvo Jena Lunda. Hiša stoji na položnem, gozdnatem griču in od onod se lepo vidi daleč po deželi, čez mogočne bukove gozdove na motnorumene, širne sipine in še dalje čez morje, toda tam utonejo pogledi v mislih, v brezmejnosti.

Jöns Lund je stal sam na terasi. Mračne misli so se mu podile po glavi. Povabil je goste iz Kristianije in Göteborga. Zdaj prebivajo že nekaj tednov pri njem in onečaščajo sveto tišino Gröt-Siljansvala s svojim smehom.

Tudi Peter Skagen je prišel. Jönsov mladi nečak. Siromašen je bil, lep in pesmi je pisal, zato ga ni Jöns na tihem nikoli maral. In zdaj se je Peter že v nekaj dneh zaljubil v Astrido, Jönsovo ženo.

«Odtlej je Astrid vsa drugačna!» si je mislil Jöns. Pred petimi leti se je bil z njo poročil in zdaj se je nenadoma spomnil, da je bila v prvem času docela drugačna kakor kesneje, živa, nežna in vesela svoje čudne lepote. Potem je utihnila, postala je hladnejša, za nič se ni menila, toda on tega še opazil ni. Šele zdaj, ko se je spet zbudila, je postal pozoren.

Spodaj v zalivu je pristajala jadrnica. Jöns je z daljnogledom pogledal za njo. Njegovi gostje so bili; počasi so stopali po sipinah, in zadnja sta bila Astrid in Peter. Jöns jo je razločno videl skozi steklo. Njene kretnje so bile tako čudno mrzlične, njen ozki obrazek pod visokim, prostim čelom čudovito lep. Smejala se je Petru.

Ljudje spodaj so se že bližali hiši. Astrid je veselo pomahnila možu. Danes se je čutila tako srečna. Po tesnobnem zimskem spanju se ji je zdelo vse tako veselo in svetlo, in mladenič, ki jo je spremljal, je bil neumen, tako blazen. Da, blazen. In vendar je pustila, da jo je ožaril s svojo ljubeznijo kakor sonce prvo cvetje na travnikih. Mislila si je: «Ko bi bila še mlado dekle, bi se prav zanesljivo vanj zatelebala, v tega mladega pesnika.» Toda zdaj je Jönsova žena, zrela in pametna. Prav nič je ni premotil ta pesnik. Samo nekaj je čutila: solnce in toploto. In čudovite pesmi je pisal za njo, in na to je bila ponosna.

*

Nekaj tednov je spet minilo. Za Astrido so bili mirni, za Petra srečni, opojni, za Jönsa pekel.

Nekega jutra so šli možje na lov na ruševce. Astrida je bila ostala z ženami in dekletki doma. Toda neprestano jo je moril čuden, skrivnosten nemir, nerazumljiv strah brez vzroka in nestrpnost. Naposled se je le začel mračiti, in ko le še ni bilo nikogar domov, so šle žene lovski družbi naproti.

Prav kmalu so se srečali. Možje so bili blede in vsi zmedeni; nihče ni govoril.

Astridine iščoče oči so našle vse, le Petra ne. Toda nekaj ji je zatezalo grlo, da ni mogla po njem vprašati. Molčali so dolgo, in ta tišina je postajala čedalje strašnejša. Potem so začuli korake. Iz grmovja sta stopila dva gonjača. Na dveh s srobotom povezanih drogoviha sta nosila telo, ki ga je pokrivalo temno sukno. Ko sta opazila žene, sta obstala kakor prikovana. Pokrito telo se ni več gibalo. Mrzla groza je

stisnila Astridino srce in ji oledenila telo. Opotekla se je k nosilom in počasi dvignila sukno.

Videlo se je, kakor bi Peter spal, kakor bi se utegnil že naslednji trenutek zbuditi. Nobena rana mu ni kazila lica.

«Ne razumem», je dejala z brezbarvnim glasom. «Kako se je to moglo zgoditi?»

«Lovska nesreča!» je nekdo odgovoril. «Krogla, ki se je izgubila, ga je zadela v hrbet in mu raztrgala pljuča. Najbrže je bil takoj mrtev. Našli smo ga šele čez dolgo časa. Ležal je z obrazom na tleh, roke pa je iztezal predse.»

«Pojdi, Astrid!» je hripavo dejal Jöns. «Peter je mrtev. Ne moreva mu pomagati. Pojdi domov!»

Ko jo je prijel za komolec, je vzlic otopelosti začutila, da je njegova roka ledenomrzla in prijem trd. In opazila je, da so se njegove oči hladno in ostro zagreble vanjo.

Čez tri dni so Petra pokopali na malem pokopališču ob sipinah. Tam je ležal med mrtvimi ribiči, ljudmi z vasi in utopljenici, ki jih je morje vrglo na obrežje.

*

Počasi se je izgubila otopelost, ki je morila Astrido, in moreče misli so jo vso prevzele.

«Ne, ni mogel biti samo slep slučaj,» je premišljala. «Ni samo slučaj uničil tega mladega, lepega, nadarjenega moža! Ne. In njene slutnje, njen strašni sum, ki ga je izprva zavrgla kot nekaj nemogočega, smešnega, se je jel s čedalje večjo silo izpreminjati v prepričanje, gotovost. Kakor strašna groza, uničujoča mora se je zajedel v njeno srce. Kako naj poslej živi v isti sobi, dan za dnem, do poslednjega konca z njim, ki ga je sumila, obtoževala?»

Toda medtem ko so prihajali dnevi in odhajali z mučno počasnostjo, je rasla v njeni duši podoba umrlega. Naslikan je bil s svetlikajočimi se barvami, ki jih v resnici ni nikdar imel. Videla je njegov obraz jasnejši in svetlejši, kakor je bil. Čula je njegov glas, ki ji je pravil opojne besede, besede, kakršnih še ni čula nobena ženska na svetu. Brala je pesmi, ki jih je bil napisal njej.

«Pesnik je umrl!» je šepetala. Koliko nerojenih misli in slik je z njim za zmeraj zakopanih!

Dokler je Peter Skagen živel, ga ni ljubila; toda zdaj tega ni več vedela. Komaj da se je zavedala, kaj se okoli nje godi. Njeno življenje je gorelo v ljubezni do mrtveca.

Toda z ognjem njene ljubezni je ostal tudi strašni sum do moža, ki je živel z njo. Prepada ju je ločil. Toda nad neizmerno globino, ki je bila med njima, sta zmeraj skrivaj prežala drug na drugega.

«Ali še misli nanj?» so izpraševale Jönsove oči. «Ali ve, da sem ga sovražil?»

Jönsov obraz se je izpremenil. Globoke brazde so se zarezale okoli njegovih ustnic kakor znaki ognja, ki je gorel v njem.

«Ali ga je res on umoril?» je premišljala Astrid. «Ali bom morala res do konca živeti z morilcem? Peter — pomagaj mi! Na vsem svetu ni ničesar, kamor bi se mogla opreti. Živim med možem, ki je zločinec, in med ljubeznijo do tebe, ki si pod zemljo...»

Ponoči sta spala v dveh sobah, ki sta bili ločeni samo s tanko steno in prežala še zmeraj drug na drugega, kakor bi hotela loviti misli, ki prihajajo iz teme. Tako je tekla dan za dnem, tedni, pol leta, in naposled je ugasnilo poletje. Jesen je prišla v deželo.

Bila je noč in sever je zavijal nad morjem. Nemirna mesečina je plesala na Astridinih oknih, po tleh, kakor bi hotela tam primrzniti. Astrid je še bdela.

«Ljudje...» je sanjarija, «ljudje bi vriskali in jokali ob Petrovih pesmih. Vsi veliki možje, švedski in danski, bi prihajali in se mu zahvaljevali. Toda Peter bi rekel: „Glej, Astrid, vse skupaj mi ne pomeni toliko, kakor en sam tvoj smehlaj...“»

Ko je prišla Astrid v svojih mislih tako daleč, je nenadoma začula iz sosednje sobe pridušeno stokanje. Naslonila se je na komolec in prisluhnila. Stokanje je postajalo glasnejše, bolešnejše. Potem je zaznala šum, kakor bi se nekdo nemirno premetaval po postelji.

In nenadoma je začel govoriti. Bil je hripav, brezdušen in skoraj zmeden glas. Ni ga razumela. Toda vedela je, da govori Jöns. Vstala je in stopila tiho v njegovo sobo. Mesec je metal poševno svoj mlečni soj na posteljo. Jönsove oči so bile zaprte. Spal je. Toda njegove roke so besno mahale po praznem, njegov obraz je bil spačen, telo se je stresalo v krčih in z ozkih, trzajočih ustnic so uhajale besede, kakor iz brezmejnega brezna.

«Pusti me že, Peter!» je sopol. «Vsako noč!... Pusti me! Spi in pusti še mene spati in živeti! Ni bil umor. Eden izmed naju je moral pasti. Astrido si mi hotel ugrabiti. Rad sem jo imel, zato sem hotel tvojo smrt! Pusti jo, Peter!» je speči kriknil. «Močnejši sem od tebe, ker živim! Sovražim te še čez grob! Vsako noč, vsako noč te iznova umorim. Desetkrat in tisočkrat te bom še umoril!...»

Krik ranjene živali se je utrgal z Astridinih ustnic. Vrgla se je na Jönsa in ga pograbila za ramena. Široko je razprl oči. Groza ga je bilo.

«Morilec!» je kriknila. «Morilec!»

Potem se je odtrgala od njega, vsa zmedena, blazna, in zbežala. Samo tanko nočno obleko je imela na sebi. Odprla je vrata in se zagnala v besneči veter. «Morilec! Morilec!» je kričala, toda besnenje morja je dušilo njen glas. Bežala je v temo, z bosimi nogami, po mrzlem, mokrem sipinskem pesku proti morju, slepo in varno kakor mesečnica. In njen glas je postajal čedalje tišji. Samo še šepetal je: «Peter... Peter...»

Jöns je sedel na posteljo in prižgal svetiljko na omarici. Mrzel pot mu je kar lil s čela, z vsega telesa.

«Te preklete sanje...» je jecljal. «Vsako noč prihaja in me obtožuje. Da, sovražil sem ga in njegovo smrt sem hotel. Toda umoril ga nisem! Zakaj me muči? Tista krogla, ki se je izgubila in ga zadela, ni bila moja. Nocoj sem sanjal tudi o Astridi. To je bilo najstrašnejše. Mislila je, da sem jaz morilec. Dobro, da sem se zbudil.»

Tedaj se je spomnil, da spi ona v sosednji sobi... Zbal se je, da bi se ne zbudila... Utrnil je luč, izpil požirek vode in zaspal.

*

Drugo jutro so vaščani našli Astrido. Valovi so jo vrgli na sipino. Otrplo, kakor bi bila samo vsa premržena, je ležala na rumenem pesku in veter je nosil uvelo, rdeče listje čez njene gole, bele noge.

Pesem je izzvenela...

Tusnadi, mlad komponist, se je srečal s prijateljem, kritikom, na gostilniškem vrtu, kamor je prišel večerjat. Tusnadi je iskal prazno mizo, tedaj pa ga je prijatelj prijel za roko in pokazal proti mizi v kotu, kjer je sedelo nekaj gospodov:

«Poglej, Palasti!» je vzkliknil.

Tusnadi je pogledal tja, njegov obraz se je pomračil, in nato je dejal:

«Pojdiva! Tu ne ostanem.»

Prijel je prijatelja pod roko in ga odvedel s seboj. Šele ko sta bila zunaj, je dejal mladi komponist razburjeno:

«Ne morem se sestati s Palastijem. Res je bil moj učitelj. Morda še več. Prijatelja sva bila. Rad sem ga imel. Tako rad je pozabljal, da je že star. Njegovo srce in občutki — vse je bilo še mlado. Vsakogar je očaral.»

«Pred nekaj leti je napisal tisto čudovito simfonijo. V glasbenih krogih o drugem takrat sploh niso govorili. Prava senzacija je bila. Saj je zanimiva izjema, če napiše kdo v petdesetem letu svoje najboljše delo. Še bolj pa smo se vsi čudili, ko je potem nenadoma utihnil in se čisto umeknil.»

«Prosim te, molči», je moledoval Tusnadi. «Ne moreš si misliti, kako me mučiš s temi besedami.»

«Kaj... ali sta se kaj sporekla?» je kritik vprašal.

«Ne... oziroma, da. Življenje je včasih tako nesumljeno. Precej sem kriv, da so takrat Palastijeve pesmi utihnile.»

«Res? To me pa zanima.»

«V njegovi starosti potrebuje človek močno občutje, da se mu zbudi inspiracija. On ga je imel. Saj veš, da sem bil njegov najljubši učenec», je Tusnadi razburjeno nadaljeval. «Dosti je dal na mojo nadarjenost in mi pomagal napredovati. Spoznal sem tudi njegovo družino. Njegova žena je bila preprosta, ovenela, drobna ženica, ki je skrbno vzgajala štiri otroke. V primeri s Palastijem je bila neopazno bitje. Ponižno je poslušala besede svojega slavnega moža, ki se v domačem krogu ni preveč dobro počutil. Njegov svet je bil zunaj v vrvenju življenja, med ljudmi.»

Nekoč sem sedel doma pri klavirju. Eno izmed mojih del so pri nekem koncertu sprejeli zelo navdušeno. Tedaj je prišel mojster k meni in me objel, ves iz sebe od same blaženosti.

«Poglej, sinko!» je vzkliknil. «Ali ti nisem rekel, da bo nastal iz tebe še slaven komponist? Tako srečen sem, da bi zdaj najrajši objel ves svet!»

Osuplo sem ga opazoval, saj je bil kakor preroben. Njegov čudni nasmešek me je spravil v zadrego.

«Pomladil sem se, kaj, sinko?» je počasi začel. «Zaljubljen sem, dete. Le poglej me in nikar se ne smeji! Vsak drug bi se smejal, ti se pa ne smeš. Moje neumno srce je zdaj spoznalo življenje.»

Presenečeno sem ga pogledal v lice. Ta izpoved je zvenela kakor iz dvajsetletnih ust, toda vendar tako resno, kakor bi jo bil izrekel kdo, ki ve, da je že v večeru življenja.

«Nihče razen tebe tega ne ve», je nadaljeval Palasti. «Moral sem nekemu povedati, da mi ne bi razgualo srca. Spet sem mlad! Le dobro poglej!»

Iz žepa je vzel zvit zvezek not. Položil sem ga na stojalo in začel počasi igrati na prvi strani. Ko sem preigral do konca, je tudi mene prijelo. Ta drobna pesemca je bila vsa prežeta z mladostjo, polna mehkega moledovanja in gorečega priznavanja.

«Danes sem zvedel, da tudi ona mene ljubi», je dejal ponosno nato. Vstal je, stopil k oknu in nenadoma razgrnil zastora.

«Pusti solncu, da pride v sobo!» je vzkliknil. «Takega dne še nisem doživel.»

Potem me je prijel za roko.

«Pojdi, mi je rekel. «Kupila bova vse rože, kar jih dobiva, in jih poslala njej. Njena mati bo mislila, da jih je poslal kak mlad oboževalec.»

«Kdo pa je to dekle?»

«Mlada, boljša damica. Moja učenka.»

«In kaj bo iz tega?»

Te besede so ga razdražile.

«Kaj bo iz tega? Neumno vprašanje! Srce sem ti odkril, ti pa me izprašuješ neumnosti. Ali sem doslej živel in sploh ljubil? Zakaj bi morali ljudje zmeraj misliti na razum? Zdaj se kopljem v solncu sedanjosti, dragi prijatelj, in življenje mi je nateknilo na očnike za solnce. Ali naj se pomišljam, premišljam? Ali naj čakam? Kdo ve, kako dolgo bom še živel. Zato izrabljam trenutke in — pišem svoje najlepše pesmi!»

In v resnici jih je pisal. Saj poznaš njegove globoke, z ljubeznijo prepojene pesmi, ki jih je dajal svetu pred dvema letoma. Potem je ustvaril tisto simfonijo.

Tiste čase sem bil dostikrat v njegovi družbi. Zmeraj je govoril o dekletu z občudovanjem in navdušenjem, kakor mlad dijak, ki se je prvič zaljubil. Dobro sem se zavedal, kako se je zagnal Palasti v to novo življenje brez vsakega premisleka, kakor metulj v ogenj. V mislih sem si naslikal njegovo dekle. Videl sem jo kot lepo, poželenja vredno ženo, ki ji je vseč, da jo ljubi mojster. Kolikorkrat sem pri tem pomislil na Palastijevo rodbino, sem čutil, da bo iztreznjenje, konec usoden.

Nekaj dni nato je Palasti spet govoril z menoj o dekletu.

Resno sem mu rekel:

«Vidim, da jo ljubiš. Prepričan sem tudi, da je dekle lepo in prijazno. Ker pa je iz boljše rodbine, ne vem, kaj bo iz tega. Ali bi se rad ločil od žene? Saj nisi več mlad. Razen tega si še oče štirih otrok!»

Palastijev obraz se je zmračil. Razočarano je dejal: «Zakaj sem ti vse izblebetal? Saj vidiš, da sem začel novo življenje, da srkam vase moč in luč, ti pa mi pridiguješ! V roaji duši se dogajajo velike reči, in to je vsa resnica, naj se že zdi tebi pametna ali neumna.»

S hladnim ponosom mi je dal roko v slovo. Zdel se mi je tako miren, jaz pa sem bil vznemirjen. Premišljal sem, kakšen izhod naj poiščem, ko mi je pismo-noša prav takrat prinesel neko pismo. Odprl sem ga. Gospa Palastijeva mi je pisala. Ko sem pogledal plašne črke, se mi je zazdelo, da vidim pred sabo boječo, skromno ženo samo. Njene vrstice so me globoko genile. Sočutja vredna ženica se je grenko pritoževala, da pride njen mož zadnje tedne le redko-

kdaj domov in da to opažajo že celo otroci. Samo zaradi ubogih otrok se obrača name, naj vplivam na njenega moža, da bi se vrnil k družini, saj ve, da moja beseda pri njem dosti zaleže.

Takoj sem vedel, da moram nekaj napraviti. Sklenil sem poslati pismo dekletu. Kakor je genilo mene, bo prevzelo tudi njo. Uvidela bo, da se mora odtrgati od Palastija.

Vteknil sem pismo v ovitek, pripisal nekaj vrstic in ga poslal dekletu. Kmalu nato je prišel Palasti. Obraz mu je žarel. Sprejel sem ga s tesnobnim srcem.

«Prinašam ti sam vstopnico za nocojšnji koncert», mi je rekel. Njegovo simfonijo so tisti večer prvič igrali.

Zelo razburjen sem bil in mojster je to opazil.

«Pojdi, greva iz mesta! Izprehodil bi se rad», je dejal veselo. In zunaj ti bom nekaj pokazal.»

Mislil sem, da bom s pismom vse opravil, zdaj pa sem videl, da sem se zmotil. Raztreseno sem stopal ob Palastijevi strani. Šla sva skozi mestni gozd in okoli naju je dihala pomlad.

Palasti mi je pomolil pismo, ki mu ga je pisalo dekle.

«Preberi ga», mi je rekel. «Že davno sem ti ga hotel pokazati.»

«...Tvoje srce in Tvoja učenost sta me uklenila», tako mu je pisala. «V Tvojem srcu sem dobila mladost, ki me slepi, v Tvoji duši globoki glas življenja, ki me dviga k Tebi. Drugi naju morda obsojajo, mene pa vleče k Tebi življenje, ki doslej ni poznalo svojega pravega bistva in namena. Ljubim Te in ponosna sem, da se najini skupni občutki v Tvoji duši izlivajo v pesmi...»

In tako je šlo dalje. Zdaj sem videl dekle v drugi luči. Človek, ki tako piše, zna čutiti, se zna dvigniti, pa tudi — odreči. Srce mi je stisnila mrzla pest. Kaj sem napravil s pismom!

Palasti je mirno stopal ob moji strani. Sreča mu je žarela z obraza in vprašal me je:

«Kaj praviš k temu?»

Nekaj sem zajecjal. Palasti pa je moje besede preslišal in vneto nadaljeval:

«Taka je kakor morje: globoka in vsa svetla. Po puščavi sem hodil in se znašel v čudovitem vrtu. Zakaj ne bi pel? Nocoj boš slišal mojo simfonijo!»

In res — ta simfonija je bila himna na življenje.

Čudovit uspeh v prenapolnjeni koncertni dvorani. Ljudje so se gnetli okoli odra. Obsuli so Palastija z rožami in vencí.

Tudi jaz sem stopil k njemu in mu molče stisnil roko. Toda v duši sem začutil, da sem velik grešnik. Vedel sem, da sva drug drugega že izgubila.

Ko sem tri dni nato prišel domov, sem dobil na pisalni mizi drobno pisemce. Dekle ga je napisalo. Ko sem opazoval drobne, nežne črke na ovitku, mi je sree divje, prestrašeno utripalo in tesno mi je bilo okoli njega. Skrivaj sem si želel, da bi bil takrat storil drugače. Ne tako, kakor sem napravil! V življenju sem blodil s praznim srcem, a onadva? Zakaj sem jima moral streti peruti pri poletu k solncu? Vedel sem, da je dekle moje prošnjo izpolnilo.

«Nočem biti srečna za ceno sreče drugih ljudi», je napisala.

In s tem je bilo prav za prav že vsega konec. Oziroma še ne. Končalo se je pri tisti mizici na gostilniškem vrtu, kjer sva videla Palastija. Tam sedi vsak večer, izpije svojo četrt in odide potem brez besed domov. Pomiril se je... Melodije ga ne dražijo več. Njegove pesmi so izzvenele... *

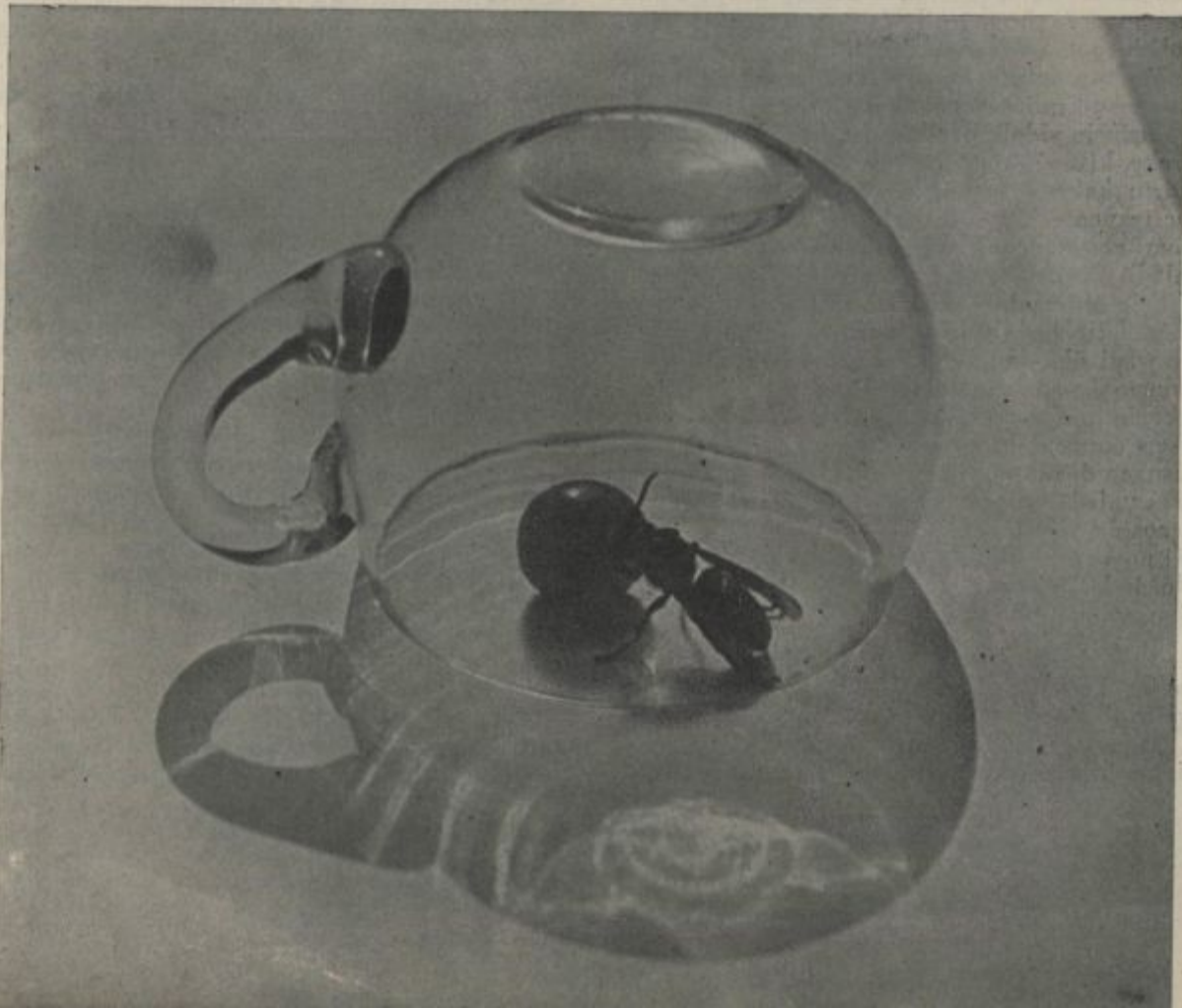
Tusnadi in kritik sta prišla do reke. Tam sta obstala in se nemo zastrmela v temno vodno gladino.

«Žalostna zgodba», je tiho dejal kritik. «Toda prepričan sem, da bi bil storil isto, kar si napravil ti, kdo drug. Prej ali slej. Takšno je življenje...»

Tusnadi pa je trdo odvrnil:

«Najbolj me boli spoznanje, da človek ubije tuje srce, njegovo pa ostane — prazno...» B. R.

Fotoštudija

Nina Smirnova:

Marfa

Roman.

Poslovenil L. Mrzel.

(Nadaljevanje.)

Dobrotno se je nasmehnil. Marfenka je plašno, samo skozi trepalnice, zrla v ogenj. Pojemal je že; samo v temi so še trepetali sivi snopi dima in drobne iskre v njih so se zdele kakor sneg, ki ga je nekdo kvišku metal z roko, ali kakor prah, ki se zlati v soju solnca. Ko je žar ugasnil, je Marfenka zajokala in Razul ji je obljubil, da ne bo nikoli več zapalil ognja.

Spomladi, ko je bilo Marfenki že dvanajst let, so ji dali v zgornjem nadstropju dve sobi. Razul si je prav natančno ogledal prostore. Svoj okrogli, bronasto sijoči obraz z malim, poželjivim nosom in s širokimi, kakor nasilno odprtimi nosnicami, ki so vsako stvar tako naglo ovohale, kakor da še v zraku iščejo nečesa, je na tesno bližal vsem stvarjem.

«To dekle je kakor veverica. Če bo živela visoko zgoraj, bo laže letala sem in tja.»

Najbolj mu je pa bilo všeč, da je imela soba na voglu majhen balkonček tja proti reki. Zadovoljno je cmokal z jezikom, kimal z glavo in parkrat šel z roko čez popleskano ograjo.

S tega balkona je Marfa opazovala reko, ki je bila vsa v ledu. Dokler je reka besnela in grmela, je bilo nebo čisto prozorno. Nalahko se je topil sneg, struga se je začrnila in temni vrhovi vrb na poljih so se odeli z mačicami. Samo zjutraj je škrlatnordeče sonce kazalo svojo moč: hudourniki so se udirali čez pomladno blesteči sneg.

In Marfa je videla prvič, kako je sivi, težki žamet reke, ki se je solnce zibalo na njem, prihajal do miru; kako so zeleneli vrhovi dreves, nežni kakor travnate bilke, in kako je potem reka, še zmirom nepremična, nežna kakor pajčevina v spomladi, močila bregove z otožnimi brezami, kakor bi jih objemala z dobrimi, zaspanimi rokami.

Čez poletje je bila cesta suha in prašna, nihče se ni vozil čez dan. Zjutraj pa, pred solničnim vzhodom, si pod trepetljikami dolgo lahko slišal korake in ropotanje voz; človeški glasovi so se čuli sem čez; pesem, nenaden klic; in od polj sem je zaspano dišalo po dimu. In kadar je Korzukov zjutraj ugledal vesele roke svoje hčere in njene skrivnostne, sijoče oči, ki so vsako uro odkrivala nekaj novega, je vpraševal:

«No, kako je — ali te je kaj krepko zgrabilo življenje?»

4.

Vadim Vasiljevič je malo pred svojo smrtjo nasvetoval Marfi, naj se na vsak način poroči. Ona pa je samo odkimala, s svojimi gladkimi, plavimi, po kirgiški navadi okrog glave spletenimi

kitami zamahala sama krog sebe, iztegnila svoje fine, olivno barvane roke s strastnimi, temnimi prsti proti njemu in se zasmejala na ves glas:

«Pa, očka, ali je življenje močnejše od konja? Polnokrvni žrebci mi teko pod rokami — jaz se bom že sama prebila skozi stvari.»

Stari ji je zrl v obraz, ki je bil ves odet v blesk njenega smeha, in je rekel, kakor zmirom premagan in očaran:

«Pa se prebij!» Potem je preudaril in še pristavil: «Pa se sama prebij! Toda življenje je zvito in ti si močna. Ampak kdor je močan, ne vidi zvijače. Zvijača se drži bolj spodaj, pod nogami!...»

Marfa je svojo brado krepko potisnila na prsi; ustne so ji ostro črto zarisale v obraz.

«Ne, oče — življenje je takšno, kakršno si ga kdo napravil!»

Korzukov se je bil pravkar vrnil iz Obdorska. Spotoma se je bil močno prehladil, glava ga je bolela in bolj zgodaj je legel spat kakor sicer. Ponoči je povsem nenadno umrl.

Ko je Marfa zjutraj prišla k njemu, je menila, da še spi. Zaklicala ga je nekajkrat. Potem se ji je nenadoma zazdelo, kakor da se strop trga od sten in polagoma plava proti nebu, in stene so se narahlo zamajale in so padale od zgoraj navzdol kakor list papirja, ki si ga izpustil iz roke. Planila je k najbližji steni in se je je oprijela z rokami; stena je dala od sebe jasen zvok, razbila se je in je v mavrično pisanih drobcih padla nanjo. Vse je grozotno bobnelo v prostoru okrog nje in v nji sami — nato pa se je Marfa zrušila na tla.

Šele čez mnogo dni se ji je povrnila zavest. V hiši je bilo vse tiho. Domislila se je, kaj se je zgodilo, dala je poklicati kočijaža in mu ukazala:

«Naprezil!»

Ko se je Marfa dvignila iz postelje, ji je majhen človek v belem kaftanu s svojim telesom zastavil vrata. Okrenila se je k posteljni omarici, vzela revolver iz predalca in mu ga naperila v obraz. Neko prestrašeno dekletce jo je obleklo kakor za na izprehod. Toda že na prvi poštni postaji je Marfa poslala svoje konje domov in se je z najetimi peljala dalje. Na poti je bila še zmirom bolna; po cele dneve ni na nobeni postaji izstopila; še zmirom ni imela jasne zavesti in je fantazirala; samo ene besede se je zmirom zavedala:

«Vozi dalje! Hitreje! Dalje!»

Vozniki so se na njene besede prestrašeni ozirali, prekrizavali so jo in so ji s trdo roko brisali sneg raz obraz. Ničesar ni čula. Njene misli so nenehoma visele samo na tem, kar se je dogajalo v njeni notranjosti. Toda kadarkoli ji je bilo tako, da ni več čutila zibanja svojih sani in škripanja sanišč pod seboj, je zmirom spet šepetala:

«Vozi hitreje!... Dalje!...»

Nihče si ni upal, da je ne bi slušal. Na postajah so ženske jokale nad njo, ko se je branila izstopiti, in so jo odevale s popotno odejo iz medvedje kože, s katero se je pred njo odevalo že sto in sto

ljudi. Vozniki so sveže konje vpregali v iste sani, da ji ne bi prizadajali nemira.

Čez dva tedna je bolj na gosto pričela odpirati oči in si je sama otresala sneg z obraza. Potem ni mogla več vzdržati, da bi pod njeno glavo škripala sanišča po snegu: prav tako ji je bilo, kakor da ji glava drsi po snegu in se z lasmi obeša ob vsem, kar je neravnega na cesti. Lasje so jo boleli od tega, kakor da so polni krvi, in ubijajoč, mrzel trepet ji je izpreletal hrbet. Prosila je, da so jo posadili v saneh, in zavoljo te drugačne drže je bila spet ves dan brez zavesti. Ampak to je bilo zadnjikrat. Ko je preletela še tisoč vrst, si je poželega, da bi spet sama vodila konje, in obrnila je proti domu.

5.

Doma je začelo biti Marfi takoj težje pri srcu. Ni hrepenela po očetu, še malo ni mislila nanj, ni se mučila s spomini. Toda kdo ve, kaj jo je v njeni notranjosti tako silno skelelo, da se je pogostokrat vrgla čez mizo ali na polico v oknu in je glasno ječala, ne da bi bila čula sama sebe, ne da bi bila vedela, kaj počne.

Neki dan je vpricho drugih ljudi spet pričela tako ječati, in ko so jo vprašali, kaj ji je, se je sama prestrašila. V prsih jo je pekla bolečina, kakršne ni čutila niti tedaj, ko je ležala v saneh. Še nikdar ni bila bolna in nobene primere ni imela za to bolečino. Potem pa se je domislila, da si je kot otrok nekoč močno opekla roko; po tistem je dolgo tekala po mrazu okrog, in ko se je vrnila v sobo, je skozi okno molila roko na dan in v mrazu je bila bolečina precej manjša. Toda kadarkoli je vroč zrak prišel na ožgano mesto, ji je bila bolečina neznosna. Tudi zdaj je planila na cesto, ne da bi bila komu kaj odgovorila, ne da bi se bila oblekla. Nekdo je stekel za njo in ji je vrgel ruto čez pleča.

Marfa je šla daleč ven pred mesto. Bil je jasen večer v mesecu marcu. Lahen, razigran veter je pihal čez sneg, rezal lijake v enakomerno se prostirajočih krogih in zaganjal kvišku bele pramene suhih, ostrih snežink. Po nebu pa so še plavali mirni, kakor puh nežni, rožnatordeči oblaki. Solnce je izginilo za dolgim, sivim, lagodno na zapadu plujočim oblakom. V njega svetlobi so se kodrali in zlatili kakor ovčice razpuhani robovi drugih oblakov, minevali, ne da bi se premikali, in izginjali. V bližini je nekdo naglo prihajal s sanmi. Nenaden sunek vetra je vrgel Marfi raztrgane zvoke kraguljcev naravnost v obraz.

Kraguljci so zazveneli zdaj povsem glasno na najbližjem ovinku. Trije veliki konji, drug za drugim vpreženi v imenitne popotne sani, so prihajali proti Marfi. Težak, širokopleč mož v čadasto sivem jelenjem kožuhi je sedel v saneh. Ob njem je stala mlada žena v havbici, ki se je komaj se držala na lasih, z ozkim pernatim ovratnikom okrog vratu. Zamazan, sivomoder plašč ji je oklepil vitki život tako tesno, kakor da je bil napravljen za steznik. Na sedežu se je gugal mršav, gibek starec v rumenem polkožuhi.

Marfa je stopila ob stran, da bi sani pustila mimo, in je ogledovala konje. Od kože se jim je kadilo samo na straneh, potniki torej niso prihajali od daleč. Marfa se je ozrla za visokim ovratnikom jelenjega kožuha, ki je do vrha zakrival bobrovko; tedaj je opazila, da se je mlada žena okrenila in da ji nekaj kliče. Toda Marfa je besede razumela šele, ko so konji obstali:

«Marfa Korzukova! Marfa Korzukova!»

Marfa je brezgibno strmela vanje.

«Da, Kaj pa je?»

Žena je zakrnila z rokami, skočila čez rob sani kratkomalo v sneg in pritekla k nji. Njen v boku preozki plašč je bil spodaj razširjen kakor zvon in je segal do tal; ko se je žena ugreznila v sneg, se je zamotala vanj. Marfa je stopila k nji.

«Kaj pa je?»

Spet je zakrnila z rokami.

«Rada bi govorila z vami. Pojdite z nami k meni! Jaz sem Lidija Morozova, hči kupca in prosta kakor ptica pod nebom, sama na svetu s svojim denarjem, prav tako sama kakor Marfa Korzukova!»

Majala se je malo, dasi je stala na mestu. Črne obrvi so se ji muhasto stresale v nežnem, čisto otroškem obrazu in ob sencih so se v vetru igravali od ivja beli kodri, ki so bili kakor kodri punčke. Vonj po dobrem, komaj pravkar popitem vinu je šel od nje.

«Torej se peljemo?»

Marfini oči so se srečale z očmi moža v saneh. Okrenil se je in zrl vanjo, ne da bi bil odvihal ovratnik, in Marfa je videla samo polovico mršavega nosu, skritega med rob kožuha, ki je bil ves v ivje odet, in sive, od starosti narahlo bele, nad mežečimi očmi nagubane obrvi. Tudi on je rekel — toda vprašaje — s topim glasom:

«Marfa Korzukova?»

Stopila je bliže, da bi nekaj vprašala. Voznik pa se je naglo okrenil, ji ponudil roko in jo prijazno zaprosil, mežikaje s sinjimi očmi:

«Vstopite! Saj bomo prišli še za dne. Vreme se obrača...»

Na drugi strani je smeje se in kakor nekakšna njihova sozarotnica Lidija mežikaje lezla v sani.

Veter je rasel, krogi na snegu so se širili, sivi oblak pred solncem je postal rdečežolt. Lidija je zakašljala in se je ozrla proti nebu:

«Lepo vreme bo.»

Voznik se je naglo okrenil.

«Ne, težko. Pri takšnihle barvi bi moralo prav za prav priti lepo. Ampak tamle, pogledjte, tamle nekaj prihaja...»

Pokazal je z bičem proti severu, kjer so je klenosinji in črni stali na obzorju pravi snežni oblaki. Eden izmed njih je postajal zmirom večji in večji in se je pomikal bliže povprek čez nebo. S svojim dolgim, rumenkastim prstom je mož v jelenjem kožuhi potrkal po zamrzli suknji kočijaža.

«Vozi! Nikar toliko ne govori!»

Potegnil je roko iz rokava, ovratnik se je razprl in zdaj se je Marfi zazdelo, da ga pozna. Neki

dan, bilo ji je dvanajst let, je s svojim očetom videla tega moža ob plotu njihove hiše. Najprej sta se bila oba po vsem videzu hotela pozdraviti, potem pa se je bil oče odvrnil in je tako naglo šel dalje, kakor da je čisto pozabil na svojo hčer. Drugi pa je obstal, ne da bi bil pogled odtrgal od njiju... Marfa je zaprla oči.

«Oblecite tole, da vas ne bo zeblo!» Vrgel ji je mehek kožuh. «To je torej Marfa Korzukova?»

Ostre iskre so se ji kresale iz oči in vprašala ga je naravnost v obraz:

«Koliko stari pa ste zdaj?»

Povlekel je desno obrv nekoliko kvišku in je počasi odvrnil:

«Pred nekim časom sem jih bil sedem in petdeset. Če vaših dvajset prištejem — koliko pa je to?»

Lidija je Marfo pobožala po laseh.

«Uh, kakšna si. Nekaj čisto strašnega! Ali veš, kako nosiš glavo pri hoji? Prav nad prsi, kakor da bi ti obraz plaval po vetru. Tako hodijo konji dobre krvi. Onokrat so te mi pokazali, jaz sem si te prav natančno ogledala.» Spet je zakašljala. «Jaz namreč rišem.»

Marfa je vprašala:

«Ali si bolna?»

«Ne. Toda mnogo kadim in pijem...»

V mestu je Marfa vprašala:

«No, kam pa?»

Lidija se je ogledala.

«Kaj ne greš z nami?»

«Ne.»

«No, pa nas pospremi. Da boš vedela, kje je to. In potem... Saj bomo precej tam.»

Ob vratih temne hiše, ki je globoko tičala v snegu, pa je Lidija sama izstopila. Ko je Marfa njenemu spremljevalcu ponudila roko, jo je zavrnil:

«Ne. Jaz grem z vami.»

6.

«Torej vi ste Valunin?»

Pred njim je stekla po stopnicah k svoji sobi.

Okoren in neroden je on, oprt ob svojo palico, od daleč prihajal za njo. Toda vprašanje je čul.

«Da!»

«Kaj ste bili že dolgo odtod?»

«Skoraj isto leto kakor vi, sem tudi jaz zatolkel svojo hišo. Doslej še nisem z nobeno stopinjo bil tu. Mnogo potujem. S kupčijo se ukvarjam zdaj samo na veliko.»

Obstal je v vratih, mežikal z očmi in gledal tja ven na reko, ki se je videla skozi okno.

«Lep razgled na reko imate, v daljavo... Kaj pa hočeš?»

Za Valuninovim hrbtom se je pritihtopil rjavkasti obraz Tatarja. Marfa je vprašala prav tako:

«Kaj pa hočeš, Razul?»

Razul ni odgovoril, samo z rokami in z glavo je delal znamenja in pri tem kazal na Valunina. Valunin je stopil k oknu in Marfa je nejevoljno vprašala Razula:

«Kaj pa je? Kaj pa maješ z glavo, kakor da nimaš ust?»

Tatar je šepetal:

«Slab človek, slab človek! Vadim Vasiljevič ga nikoli ne bi bil pustil v hišo.»

Z roko ga je odpodila stran kakor sitno muho in je vrata zaprla za njim. Potem je sedla in je rekla z jeznim pogledom na Valuninov hrbet:

«Zakaj pa ste na vsak način hoteli k meni?»

Valunin se ni precej okrenil.

«Enkrat sem si vas hotel ogledati. Mislim sem, da ste podobni...»

«In — in?»

«Nič. Seveda je neka podobnost. Ampak vi imate več od očeta.»

Motril je predmete v sobi, z roko je gladil reči, ki so ležale na mizi, in se je obrnil k nji:

«Bujne lase imate in prav tako so polni isker. Ampak barva je čisto druga.»

Pobožal jo je po glavi in je na koncu njenih kit pozabil svojo roko.

«Ali je Natalija Jefremovna že zdavnaj mrtva?»

(Dalje prih.)

Milica Stupanova:

Misli ob letošnjem dnevu miru

Mirovni dan, ki ga bomo tudi letos počastili z dve-minutnim molkom v spomin tistih milijonov, ki se niso vrnili z bojnih poljan, bomo letos praznoval veliko bolj potlačeni kakor lani, kajti ne da se tajiti, da je doživela mirovna misel v minulem letu velik neuspeh, iz katerega bo lahko marsikdo sklepal, da se vedno bolj oddaljujemo od cilja trajnega miru med človeštvom. V Nemčiji je visoko vzplamtel ogenj medsebojnega sovraštva, plemenske nestrpnosti in mednarodne nezaupljivosti. Hitler je potlačil z močno roko in brez-

obzirnim terorjem nemško demokracijo, s katero so gradili zastonniki evropske demokracije skupno stavbo mednarodne vzajemnosti in sodelovanja. Dandanes je Nemčija država, ki je duhu evropske demokracije, njenemu stremljenju po narodni strpnosti in sodelovanju vseh narodov, po razširjenju načel svobode, enakopravnosti in samoodločitve popolnoma tuja, saj se je v Nemčiji v zadnjih mesecih razbohotilo barbarstvo, ki izvaja načela fašizma z brezprimernim nasiljem in terorjem, tako da je morala bežati iz Nemčije cela vrsta najboljših ljudi ali pa so internirani. Med preganjanci so bili prvi na vrsti tisti, ki so propagirali potrebo mednarodnega sodelovanja, ki so delali za zmago mirovne misli, in dandanes pomeni pacifizem v Nemčiji veleizdajo.

Enega teh izgnancev, pacifista Ernesta Tollerja, znamenitega pisatelja, je pred meseci pozdravila v svoji sredi tudi Ljubljana. Na povratku z dubrovniškega kongresa Pen-klubov se je ustavil tudi v Ljubljani, kjer je čital iz svojih del. Prav na tem večeru se je

jasno videlo, kako zelo se vsi bojimo vojne, kako smo vsi pacifisti, razen tistih redkih posameznikov, ki z vojno nič ne tvegajo, ampak samo pridobivajo, ki zato tudi lahko predejo vojne niti. Grobna tišina. S silovito močjo je držal Toller dvorano v napetosti, takrat, ko je čital strahotno vojno zgodbo o vojaku, ki je obtičal v žični meji med francosko in nemško obrambno črto. Ker sta dva tovariša, ki sta mu hotela na pomoč, obležala mrtva, mu nihče ni smel več pomagati, in dolgih dvanajst ur, dokler je trajal smrtni boj, je rezalo ozračje vpitje vojaka kot strahovita obtožba trpečega človeštva, ki umira na bojiščih za koristoljubje posameznikov. Gromovito ploskanje, ki je sledilo pretresljivemu Tollerjevemu pripovedovanju, je zvenelo kakor en sam krik: Nikdar več vojne!

Najbolj je ploskala Tollerju mladina in prav mladina nam je tudi v teh brezupnih dneh, ko doživlja mirovna misel navidezno povsod poraze, porok, da se bo prej ali slej le preokrenilo na bolje in da tudi naša mlada slovenska inteligenca, bodoči voditelji naroda, v globokem pojmovanju medsebojnega človeškega spoštovanja ne zaostaja za mlado inteligenco drugih narodov, Francozov, Angležev, Američanov. Kakor ima mirovna misel v teh državah veliko oporo v mladini, ki večinoma odkrito izjavlja, da je proti vojni, tako je vesel pojav v dandanašnjih mračnih dneh izjava naših mladih brezposelnih inteligentov, da so proti strahotam vojne, ki prinašajo samo smrt, trpljenje in uboštvo.

Ti svetli pojavi sredi dandanašnjega življenja, ki pozna samo sovraštvo, so porok, da se ne bo uresničila trditev nekaterih, ki pravijo, da so vojne vedno bile in da tudi vedno bodo. Ko bi gledali samo nazaj, na zgodovinska dejstva, bi lahko izgubili vse upanje, da bo kdaj bolje. Zgodovina, ki je dosledna v svojih do-

godkih, nam daje prav malo upanja v boljšo bodočnost, kajti za zadnjih 3500 let zgodovinske dobe, za katera so se mogli dobiti točni podatki, vemo, da je divjala vojna blizu 3200 let, mir pa ni trajal niti 300 let, da je bilo v tem času sklenjenih več ko 8000 mirovnih pogodb, izmed katerih pa nobena ni držala povprečno več ko dve leti. Dasi je vse to res, se moramo vendar vedno zavedati, da je usmerjen kulturni razvoj naprej, da je zato tudi dandanašnje duševno razpoloženje človeštva do vojne čisto drugačno, kakor je bilo v prejšnjih časih, in da jo človeštvo vedno odločneje odklanja. Zato so bili še v prejšnjih dobah razni veliki duhovi trdno prepričani, da bo vojna nekoč za vselej izginila s sveta. Tudi filozof Scheler je trdno prepričan o bodočem «večnem miru» in sklepa, da je človeštvo že stopilo v tisto dobo, ki bo končala z večnim mirom, dasi bo do tedaj doživela mirovna misel še mnogo začasnih, prehodnih porazov.

Pri Verdunu v Franciji je velikansko pokopališče, na katerem je pokopanih 400.000 francoskih vojakov, ki so padli samo v bojih za to trdnjavo, okoli katere je divjal štiri leta najstrašnejši boj in so cepali branitelji in napadalci kakor muhe. Sredi pokopališča je ogromen spomenik z velikanskim stolpom, okoli njega pa stoji v dolgih vrstah 20.000 enakih belih križev. Pokopališče je ograjeno z zidom, nad glavnim vhodom pa je napisana z velikanskimi črkami ena sama beseda: «Mir». Z ogromnimi, neizbrisnimi črkami pa bi morala biti zapisana beseda «Mir» tudi v srcih človeštva, saj bi s tem, da bi se trudili za mir, najlepše počastili spomin tistih brezplodno padlih milijonov, ki po petnajstih letih s svojim molkom v grobovih zaman opominjajo, da je največje junaštvo za človeka, če ohrani mir povsod: mir v družini, mir s sosedi, mir v deželi, mir po vsem svetu in z vsemi.

Ivan Grohar: Delo na polju.

Vladimir Regally:

Po krotki južni Srbiji

«Koliko let imaš, starček?»

«Devetdeset manj eno, sinko.»

«Mnogo je to, mar ne?»

«Je, sinko, mnogo, naj bo v slavo božjo.»

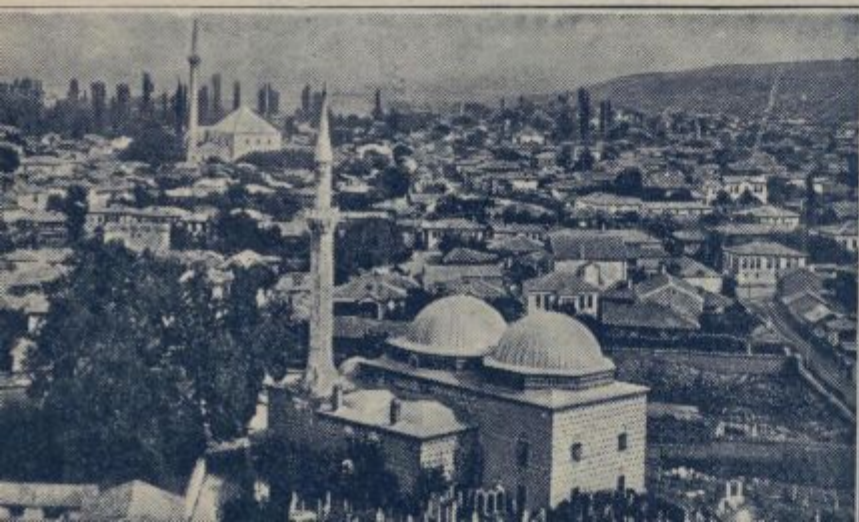
Tako žive ljudje v tem črnogorskem kršu, od kate-rega se poslavljamo v komaj svetlem, ostrem jutru. Andrijevića zaostaja za nami. Metohija ni daleč in znamenita Peć, staro patriaršijsko mesto. Ljudje so tod kakor tisti starček. Vdani v božjo voljo čakajo, kaj jim prinese usoda. Postave koščate, na obrazih trpke poteze, v besedah krotkost in plemenitost. Koža jim je sivkasto preperela, da se zdi podobna pepelnatim skalam samega kraja. Vendar pa se za njo skriva silo močna volja, ki jim daje vztrajnosti za življenje v teh krajih in v teh težkih razmerah. Leta se jim skoraj ne poznajo, ali pa se nevaženemu očesu vsaj zdi, da so od šestdesetega naprej vedno enaki. Debeluhov tu sploh ne srečaš.

Peć je za tamošnje pojme veliko mesto. Ogromni planinski masivi se sive v ozadju. Polja so tod plodna in ravnine obsežne. Sicer ni Peć nič posebnega. Človeka mesta niti ne zanimajo. Podobna so si kakor grah grahu. Okolica je lepša in zanimivejša, pestrejša. Pol ure daleč od Peći so Budisavci. Čez plodna polja hiti motor, da doseže letovišče starodavnih pečkih patriarhov in arhiepiskopov, ki ga je zgradil patriarh Makarije Sokolović ob ljubki in mikavni cerkvi, skriti v zelenju gozdiča. Zdaj gospodarijo v tem božjemu hramu in nad njegovo lastnino trije očetje redovniki, Gerasim, Jovan in Sofronij.

Ta cerkva je še prav zanimiva zato, ker je še danes njena prvotna zgradba nedotaknjena. Znano je namreč, da ni na vsem našem jugu cerkvice ali samostana, ki bi ne bil po večkrat zažgan, oplenjen, porušen in oskrunjen in vsaj po dve sto let zapuščen v popolni samoti in brez mirnih pravoslavniških redovnikov. Iz te cerkvice v srcu Metohije so oni v verskem in nacionalnem pogledu vzgajali narod in nam ga ohranili v njegovi nepokvarjeni prvobitnosti.

Pečka Bistrica beži po skalovju desno od nas, levo pa se dviga ogromni, 2460 m visoki Koprivnik. Visoki Dečani so kmalu mimo nas. Monumentalni srednjeveški spomenik srbske kulture in umetnosti. Dečane je sezidal kralj Stevan, oče carja Dušana Silnega. Poleg svoje veličastne arhitekture in bogatega trezorja umetniških slik so Dečani tudi v posebno lepi legi. Njih iguman je član francoske akademije znanosti.

Čajir, turški del Skoplja

Prizor iz turškega Skoplja

Vedno bolj smo med gorovjem. Čez Beli Drim, ki izvira blizu Istoka vrh Metohijskega polja in ki zavija potem čez jugoslovansko-albansko mejo v Albanijo, da se mimo Skadra izgubi v Jadranskem morju, dohitevamo Prizren. Visoki Paštrik se izgublja in že nas pozdravlja še višji Kopitnik. Levo se dviga proti nebu Šar planina, daleč na jugu gledamo Berislajec in Vraco, bliže Kobilico, Bistvo, Ošljak in druge vrhove.

Prizren je večji od našega Celja. Leži na obalah rečice Bistrice, levega pritoka Belega Drima. Zanimiva je lega samega mesta z vrtovi, minareti, kubeti in šedrvani, pestre so noše, zlasti žen, ki se oblačijo še po starinski orientalski navadi. Prizren s svojimi zanimivostmi je kakor mozaik. Mesto je polno džamij in vitkih minaretov. Kadar začne hodža z glavne in v južni Srbiji največje Bajrakli-džamije klicati k molitvi, se oglasi takoj še 25 ostalih minaretov v mestu. Nad mestom se dvigajo razvaline gradu iz srednjeveškega srbskega carstva. Življenje teče patriarhalno. Po ulicah žubore potočki in ponekod gonijo sredi mesta celo majhen mlin. V gozdovih okrog je polno medvedov, lisic in tudi divjih svinj.

Od Prizrena do Skoplja ni ceste naravnost. V 60 km širokem loku zavija okrog obronkov Šar planine. V teh krajih so še pred desetimi leti kačaki po cestah ubijali in ropali popotnike.

Ustavlja me kmet:

«Vzemi me na motor!» Tu ne vikajo. Vsak je «ti» in tudi kralj.

«Zakaj?»

«Žena mi je, oprosti, rodila in se mudi za babico.»

«Ali je sin?»

«Je.»

«Naj bo živ in boljši od očeta, kakor konj od osla. Usedi se.»

Pozneje je povedal, da mu je to bila prva vožnja na motorju. Sedel je pogumno kljub obupno razdrti cesti, le na ovinkih se je sklanjal v napačno stran.

Oddehnili smo se, ko smo pogledali na Skoplje pred nami. Vrtoglava naglica in vedno se izpreminjajoči kraji utrujajo.

Skoplje je bilo nekdanje glavno mesto province Dardanijske in je eno najstarejših naselij na Balkanu. Obnovil ga je car Justinijan, pozneje je bilo prestolnica carja Dušana Silnega. Po bitki na Marici so ga zasedli Turki in mu gospodarili vse do 1912. leta. Zato ima še

dandanes mnogo turškega v sebi. Pester je bazar, be-zistan, Bit-Pazar. Pisane ciganske in turške noše. Več ko 20 džamij. Moderni del je čisto evropski. V okolici je lepa skopska Črna gora, na severu z več samostani.

Pot pred nami je še dolga. Proti Tetovu, Gostivarju, Debru in Strugi. Tetovo je mesto turških konak-sarajev, tekij, dervišev in vitkih minaretov. Življenje je v njem orientalsko. Čez Spodnji in Gornji Polog, plodno visoko ravnico, bežimo do Gostivarja in dalje proti Debru. Pot vodi mimo romantičnega Vardarjevega izvira Vrutoka čez Vlajinico in Mavrove hanc, obdane z borovimi gozdovi. Dalje čez planino Bistvo do naj-zanimivejše južne točke Galičnika, zibelke srednje-veških zoografov in rezbarjev. Naprej ni več ceste, ampak le planinska pot, nedostopna motorju. Vračamo se mimo Mavrovih hanov poleg romantične klisure reke Radike proti samemu Debru.

Debar je pust. Smatrajo ga za našo Sibirijo. Vendar pa bi ga v nekaterih pogledih mogli primerjati celo s Kalifornijo. Deklet je tam malo in se poroče, brž ko dorasejo. Ako pride domačinu v goste sorodnica ali znanka, se nobena ne vrne iz Debra neporočena ali pa vsaj nezaročena. Moški tam komaj čakajo, da se snidejo z dekletom in ga zasnujejo. Ni sicer laskavo, da jih dolgčas sili v zakon, resnično pa je, da so vsi tam sklenjeni zakoni res prav srečni. Po občuteni Sibiriji znajo spoštovati toplo zakonsko solnce. Debar je bil včasih silno bogat, da je veljal pregovor: ako bi Carigrad pogorel, bi ga Debar zopet zgradil. Dandanes izumira. Na solncu se dolgočasijo Arnavti z osličji, katerim mineva življenje v večnem prenašanju drv. Trgovine so mrtve, trgi prazni in je menda edina zabava lepa okolica.

Poleg Črnega Drima se spuščamo proti Strugi mimo Trebišta in Velišta. Struga leži na obali prelepega Ohridskega jezera. Nedaleč je ženski samostan Kalište, v katerem trideset redovnic v mirnem življenju tke prekrasne preproge. Ob jezeru še proti Ohridu, v katerem je bila prva slovanska arhiepiskopija. Ohridsko jezero je tajinstveno in lepo. V daljavo 40 km ga obkrožajo planine, kakor Ženevsko, in se stopnjujejo od majhnega hribočka do vrhuncev, pokritih z večnim snegom. Kršne so. V jezeru polno postrvi in jegulj. Ribolov prinaša domačinom precej koristi, zato radi ribarijo. Znamenit je še v teh krajih po jezeru 28 km oddaljeni samostan Sv. Nauma na sami albansko-grško-jugoslovanski tromeji. V tem samostanu ima tudi naš kralj s kraljico dve spalnici, čisto preprosto urejeni in pobeljeni brez vsakega okraska. Le nekaj ikon krasi zidove. Pod samimi njegovimi okni se Drim spet izliva iz jezera, da nadaljuje svojo dolgo pot proti morju. Ohridsko jezero je morda najlepše jezero pri nas. Le težko se človek loči od njega.

Po nekajdnevnem počitku se vračamo proti Skoplju. Resan z bližnjim Prespanskim jezerom na tromeji med

Makedonija: Na potu v mesto

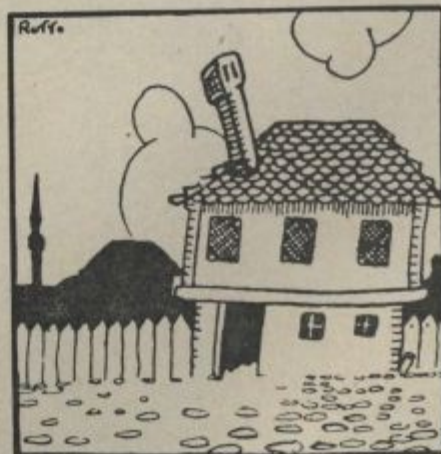

Makedonsko mesto

planinami Peristero, Neredsko, Galičico in Suho goro je lep. Mikaven je Bitolj z mnogimi zgodovinskimi zanimivostmi in molitvijo tridesetih mujezinov s tridesetih minaretov poleg zvonjenja mnogih cerkva. Mešanico kulta, slogov in narodov zapažamo. Srbi, muslimani, Cincarji, Grki in židje. Vidi se vpliv Vzhoda.

Mimo 1200 m visoko ležečega Kruševa se spuščamo ob tobakovem polju proti Prilepu, znanem še iz borb za časa solunskih ofenziv. Hanuma tutun je sijajen tobak, vendar ti ga domačin ponudi, šele ko se prepriča, da nisi preoblečen financ. Veles je manjši, amfiteatralno položen ob Vardarju in poln starinskih ulic in skrivnostnih hiš. Južnega sadja obilo. Celo v Slovenijo ga izvažajo. Žene tod delajo več od moških, kakor na Popovem polju. Tu in tam še moški kosila kuhajo. Kako teknejo ženam, ne vem. In nisem vprašal, ker se mi ljudje niso zdeli zgovorni in preveč dostopni. Večne borbe so jih napravile nezaupljive. Nič čudnega.

Po vseh teh divjih krajih naš kmalu spet pozdravlja Skoplje. Otrlesi smo prah s sebe in zvečer zaplesali najslajši tango, kakor v elitnih berlinskih lokalih. Skopljanke so temperamentne in lepe. Prikupno oblečene, še vedno skoraj s skromnostjo, imajo pred drugimi dekleti veliko prednosti. Teden dni bomo preživeli med njimi. Lepši je počitek ob Ohridskem jezeru, meščanu pa je ljubši ples v zatohlih prostorih. Življenje je čudno in človek ni niti samemu sebi prijatelj.

Tipična makedonska hiša

Mila Scholle-Zupančeva:

Ali je Zofka Kvedrova pisateljvala tudi češko

Nam vsem je znano, da je bila zlata Praga mesto hrepenenja in ciljev naše velike pisateljice Zofke Kvedrove. Tako dolgo ni mirovala, dokler se ni preselila v mesto, ki je bilo središče Slovanov in njih umetniškega stvarjanja.

V Pragi se je prav hitro udomačila. Pronikala je v češko dušo in se z velikim razumevanjem poglobljala v nje največji narodni zaklad, v kulturo.

V Pragi se je Zofka veliko družila s češkimi pisatelji in pisateljicami — kmalu ji je bila Praga druga domovina, kar je lahko umljivo, ker je bil ondi kruh le nekoliko slajši — saj so ondodna založništva izdala več njenih del.

Njena dela so v Pragi izšla v češčini, in to je marsikoga zmotilo: mislili so, da Zofka češko pisateljje. Tudi marsikateri očitek je slonel na tem nepravem prepričanju. Saj so Zofki očitali, da si ni ustvarila svojstvenega sloga prav zaradi tega, ker je stvarjala v toliko jezikih.

Po njeni smrti je bilo njeno literarno delo v različnih listih in revijah natanko in pregledno ocenjeno, posebno Minka Govekarjeva je v «Ženskem svetu» podala izčrpno študijo ter tako prikazala pisateljčin izraziti duhovni obraz. Študija je zelo zanimiva, ker začenja poleg tega odločno čisto človeške poteze te velike pisateljice — velike žene-mučenice. Kakor večina, trdi tudi Govekarjeva, da je pisateljvala Zofka tudi češko.

Znano je, da je bila Zofkina intimna prijateljica v Pragi pisateljica Dr. Zdenka Hásková, poznejša gospa Dykova, žena pesnika Viktorja Dyka. Iz razgovora z dr. Dykovo sem spoznala, kako globoko je koreninilo njuno prijateljstvo in kako svet ji je spomin Zofke — mučenice. Nekoč mi je rekla dr. Dykova med drugim:

«Veste, Zofka je bila zame kakor svetel in topel solnčni žarek. Obe sva študirali zelo revno in predsodek čeških ljudi je prav v tem oziru včasih res čuden. In Zofka, če je bilo še tako hudo in je bilo njeno denarno stanje še tako obupno, je kazala vedno vedro lice. Svoje uboštvo je prenašala, kakor bi bil to največji dar, od Boga poslan. Njena radost in sprava s tem neizogibnim dejstvom je name oplivala nadoše blagodejno. Tudi jaz sem vse to laže prenašala, za kar sem še zdaj pokojni Zofki iz srca hvaležna.»

Vselej pa, kadarkoli se dr. Dykova s toplimi besedami dotakne Zofkinega spomina, poudarja, da Slovenci veliko premalo cenijo in spoštujejo njeno delo. Saj tudi dela čeških pisateljic Karoline Světlé, Zofie Podlipské itd. niso vsa popolna. Pisateljica Dyková je prepričana, da pomeni Zofka Kvedrova za slovensko slovstvo to, kar pomeni za francosko George Sand. Vselej pa je obžalovala, da Slovenci niso poskrbeli za to, da bi izdali njena izbrana dela.

In kako je bila vesela, ko je bila naprošena prav v to sorho za nekatere natančne podatke iz Zofkinega bivanja v Pragi. Z odkritim zadovoljstvom je pozdravila ta korak. Ko so v «Ženi in domu» napovedali izdajo, so zopet poročali, da je Zofka pisala tudi češko. Večkrat mi je dr. Dyková omenila, da je Zofki prevajala v češčino njena dela. Priporočala mi je tudi, kako je bila Zofka natančna, da ničesar ni skrajšala. Včasih pa je le morala kaj izpustiti, ker so založniki zahtevali, in takrat je bila Zofka vselej zelo nevoljna.

V pojasnilo, da ni Zofka pisala češko, naj objavim pismo, ki mi ga je dr. Dyková-Hásková pisala dne 4. junija t. l. Pismo se glasi: Zofka nepsala česky. Měla talent pro řeči, ale musela příliš chvatně vydělavat, než aby se mohla některé (mimo němčinu, které se učila od mládí) dokonale naučit. Věci do čestiny všechny jsem překládala, ali tisklo se to jako originál, protože Zofka uznávala překlady za vzstížené a také jsme to obě z důvodů finančních potřebovaly. (Zofka ni pisala češko. Bila je nadarjena za jezike, toda morala je preveč naglo stvarjati, da bi se utegnila katerim izmed njih priučiti (razen nemščini, ki se je učila od mladosti). Njena dela sem prevajala v češčino, toda tiskala so se kot original, zakaj Zofka je sodila o prevodih, da so dobri, pa tudi iz finančnih ozirov sva to obe potrebovali).

Kot češki original so izšla v Pragi naslednja dela Zofke Kvedrove: «Povídky» (nákladem Jář), «Nada» (nákladem Jář), «Vesnicke povídky» (nákladem Jář, Praha 1910), «Vlada a Marja» (nákladem Dubský, Praha 1915), «Ze života záhřebské služby» (nákladem Jář, Praha 1908), «Povídky I, II» (nákladem Jář, 1910).

Založništvo «Žena in dom» je naredilo hvale vreden korak, ko se je namenilo, da se oddolži Zofkinemu spominu z izdajo njenega zbranega dela, za kar moramo biti založbi res hvaležni. S tem bo izpolnjena velika orzel in gotovo ne bo ženske knjižnice, v kateri bi ne bilo zbranih spisov naše največje pisateljice Zofke Kvedrove.

Ob
povodnji.

STARE URE

Že v starodavnih časih, ko se je kultura začela šele razvijati, je bila ura ena najvažnejših človeških pridobitev.

Ura na neki stari cerkvi.

Bila je že od nekdaj nekakšen nadzorovalec časa in človeškega dela, čuvaj, ki je zmeraj pravil človeku, da čas beži in da se zapravljen trenutek nikoli več ne

Ura na švicarskem zvoniku.

Desna slika:
Zanimiva kombinacija navadne ure, solnčne ure in koledarja.

vrne. Ura je napovedala trenutek človeškega rojstva in njegove smrti. Ura je bila božanstvo, ki je vladalo svet.

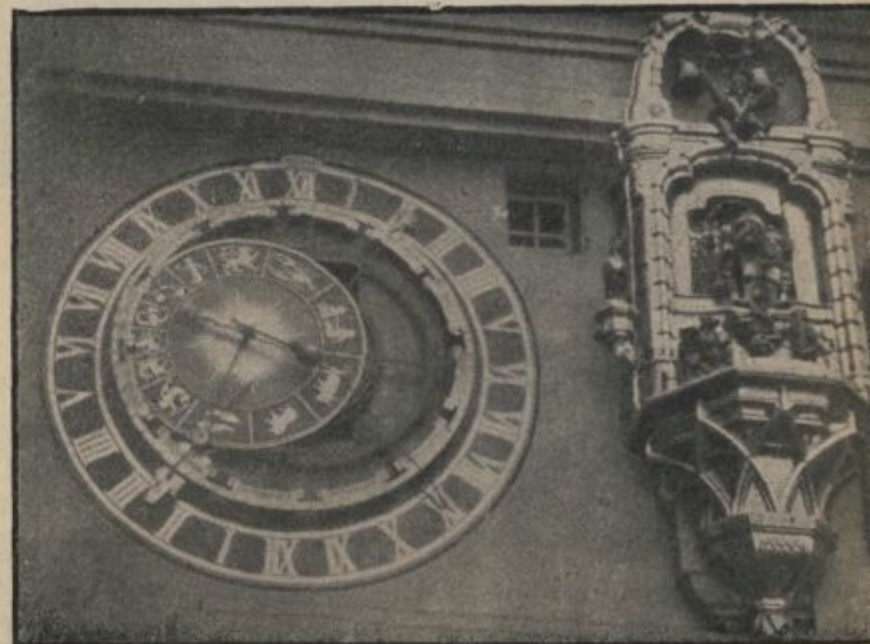
V začetku, ko človek še ni poznal mehanizma današnjih ur, so stari matematiki uporabljali razne preproste priprave za določevanje časa. Takrat je bila najbolj znana «solnčna ura» in vsi drugi merilci časa so ji bili podobni. Na vidnih krajih so bile velike okrogle plošče s številkami in drugimi znaki, ki je nanje padala senca in določevala čas. Pozneje, ko so iznašli mehanizme, je bila ura priprava, ki je ni mogel vsakdo imeti, čeprav je bila za razdelitev časa in dela tako zelo potrebna. Zato so ljudje postavljali velike ure po grajskih stolpih, cerkvenih zvonikih in kupolah visokih poslopij. Na ta-

Stara ura v švicarskem mestu Montreuilu.

kih krajih so zelo dobro služile meščanom starih časov. Vzvišene nad strehami mestnih hiš, so jih opominjale, da je treba delati in da čas hiti.

Pomen mestnih ur je postajal v življenju nekdanjih meščanov čedalje večji. Zato je razumljivo, da je postalo urarstvo prava umetnostna obrt. In res, če pogledamo stare mestne ure, ki jih srečamo še dandanes po starih poslopjih, se kar ne moremo dovolj načuditi spretnosti in okusu tedanjih urarjev. Nekatere ure so na zunanji kipi, prave umetnine, njih mehanizem pa se po svoji natančnosti lahko meri z dandanašnjim. Take ure vidimo v Švici, kjer je urarstvo doma. Stare so časih po dve sto, tri sto let in še danes tako dobro tečejo, da jih ni treba nikoli popravljati. Četrtni, polovice in ure bijejo

navadno razni kipi. V naši državi imamo tako uro v Dubrovniku, tam opravljata to delo dva železna vojaka. Ponekod so bile ure zelo komplicirane. Na njih dobimo razen navadnih kazal tudi posebne mehanizme za določevanje datuma, luninih sprememb, strani sveta in zračnega pritiska. Pri nekaterih klasičnih urah, ki so še

zmeraj v okras vsemu mestu, je pridejana tudi preprosta solčna ura, ki je nekakšna nadzornica, kadar sije sonce.

Moderna mesta in moderni ljudje dandanes ne poznajo več takih ur. Zamenjali so jih milijoni majhnih žepnih ur, ki so poceni in dosti bolj pripravne.

Milica Stupanova:

Vprašanje ločitve zakona dandanes

Sodobni ženi očitajo, da je izgubila ves smisel za zakon, za družinsko življenje in za materinstvo. Kot dokaz navajajo dejstva, da beži dandanes neprimerno več žen iz ozkega okvira zakona ko v prejšnjih časih, dasi ni pri nas do sedaj ločitev zakona še prav nič olajšana ne po cerkvenih in ne po državnih zakonih. Ako se je število ločitev zakona res pomnožilo, je to samo posledica gospodarske osamosvojitve žene, kajti žena v poklicu, ki je gospodarsko neodvisna od moža, laže pretrga vse zunanje vezi, ki jo vežejo nanj, ako se ne čuti več notranje vezana. To je tudi edino pravično, saj je bilo za ženo silno ponižujoče, da je morala tolikokrat samo zato vztrajati pri možu, ki jo je odbijal, ker si ni mogla in ni znala pomagati. Zato se moramo vedno zavedati, da pomeni večje število zakonskih ločitev, ki jih opazujemo dandanes, samo vidno izvršitev notranjih mimohodov, notranjih ločitev, ki so že prej vidno obstajale in število katerih dejansko prav gotovo ni bilo manjše od števila dandanašnjih ločitev. Ker bi moral svobodni, sodobni človek stremeti za tem, da se reši vsake nasilne vezi in vsakega pritiska, da bi lahko živel po svojem lastnem preudarku in se ravnal po svojem svobodnem prepričanju, bi se morala tudi ločitev zakona praktično čim bolj omogočiti.

Vendar pa ima tudi načelo katoliške cerkve, da bodi zakon neločljiv, svoj globlji pomen in se da tudi s stališča sodobnih dušeslovnih ved dobro zagovarjati. Res je, da zakon dejansko prav za prav več ne obstaja od tistega trenutka, ko ga že samo eden izmed zakoncev v svojem srcu razveže. To stališče je jasno in se ne da izpodbijati. Lahko se pa rešuje kriza zakona z druge strani s tem, da se učvrsti volja za ohranitev zakona pri vseh prizadetih, zlasti pri tistih, ki stopajo v zakon, ako se že prej ni začelo pri mladih ljudeh s smiselno vzgojo za zakon.

Ako se poglobimo v vprašanje človekove volje sploh, vidimo, da je volja slehernika odvisna od ciljev, ki si jih je bil zastavil v svoji notranjosti, in da se večkrat menja, kakor se menjavajo tudi človekovi cilji v teku življenja. Tako je tudi s človekovo voljo takrat, kadar gre za zakon. Ako si je kdo postavil za cilj, da vztraja na vsak način v zakonu, ne bo opazil stoterih in tisočerihih nevšečnih malenkosti in vsakdanjosti, ki spremljajo zakonsko življenje, ampak bo korakal preko njih pogumno naprej. Nasprotno se bo pa tisti, ki hoče biti prost, ki si je v notranjosti zastavil cilj, da raztrga zakonske vezi, spotaknil ob vsako neprijetnost na zakonskem potu in jo bo v svoji notranjosti celo povečeval in pretiraval, tako da ga bo vse skupaj občutno motilo, in končno se bo hotel vsega tega rešiti z begom iz zakona. Zato bi bila vsem mladim ljudem nujno potrebna sodobna vzgoja za zakon, ki bi jih pripravljala na vztrajnost v zakonu. Kakor je ljudi prejšnjih dob izpodbujala k vztrajnosti v zakonu sila postave, naziranje, da je zakon neločljiv, da se je torej treba sprijazniti s tem dejstvom in si urediti čim lepše življenje v okviru te nujnosti, tako bi morala sodobnega človeka vzpodbujati k vztrajanju v zakonu sila

lastne svobodne volje, ki hoče zato vztrajati v zakonu, ker se ji zdi častno, izvesti tudi nalogo zakona dostojno in srečno do konca. Tudi sodobna žena bi si morala utrditi zlasti zavest lastne moči in osebnega poguma, povzdigniti bi si morala svojo samozavest, svoje zaupanje v samo sebe in v vse lepo in dobro, kar je v njenem zakonskem drugu. Potem bo doumela, da je zakon ena najvažnejših življenjskih nalog slehernega človeka, da se je mora zato lotiti človek s pogumom in veseljem, pa tudi, da ne sme ob prvi priliki vreči puške v koruzo in zbežati iz zakona, kajti samo slabi, notranje negotovi ljudje ubežijo eni nalogi in ji izkušajo dobiti nadomestila v drugi, kakor beži marsikateri človek iz enega zakona v drugega. Vedno upa, da bo prihodnja naloga lažja od prejšnje, in se izkuša, najsi bo mož ali žena, z raznimi izgovori, z očitki zakonskemu drugu itd. opravičiti, ko podzavestno dobro čuti, da je sam kriv, ker ni bil kos življenjski nalogi, ker se je ni lotil s pravim veseljem, vero, pogumom in vztrajnostjo. Tako si lahko razlagamo tudi to, zakaj je kdo zaporedoma nesrečen v zakonih. Komur se je ponesrečila prva življenjska naloga, kdor je že pri prvi obupal nad samim seboj, temu se le prerado primeri to tudi drugič, razen ako ga ni prvi neuspeh izučil.

Sodobna žena bi morala nasprotno laže vztrajati v zakonu kakor žena prejšnjih dob, ki je imela pri izbiri svojega bodočega zakonskega druga včasih zelo malo besede. Sodobna žena si pa skoraj vedno sama izbira moža in bi zato morala tembolj skrbeti za to, da bo izvedla svojo nalogo v zakonu častno do konca. Pri tem je seveda velike važnosti izbira pravega zakonskega druga. Tudi v tem oziru ima sodobna žena veliko lažje stališče kakor prejšnja žena. Odkar se ženski naraščaj ne vzgaja več samo za bodoče «mater», kar v bistvu ni nič drugega kakor boj za moža, prizadevanje za privlačnost, izčrpanje vseh sil v spolnih interesih, ampak se vzgaja tako, da tvori enakovreden del človeške družbe, imajo ženske širši obzor, ostrejši dar opazovanja in poglobljeno sposobnost, da si poiščejo pravega človeka. Tudi jim je izbira pravega zakonskega druga precej olajšana s tem, da lahko mirno čakajo. Sodobna ženska ima svoj poklic, ki jo včasih vso izpolnjuje. Zato ni nestrpna in nemirna in se ne boji, da bi kaj zamudila. Poklic in delo ji vcepita spoštovanje do same sebe in jo navadita težke umetnosti, čakati na pravega zakonskega druga.

Maeterlinck opisuje v pesniški obliki to čakanje na pravega. Velika pregraja deli pota tistih, ki so namenjeni drug za drugega. Pregraja je tako visoka, da drug drugega ne morejo videti in dolga je pot ob njej, tako da je treba velike potrpežljivosti, preden se dospe na cilj. Nestrpni in nepokojni ljudje posegajo že med potjo skozi ozke špranje pregraje in zgrabijo tako za slučajnega druga, ki je bil ravno na tem mestu. Vztrajni pa korakajo po poti do konca in šele tam dobe tistega, ki jim je namenjen in kateremu so tudi oni namenjeni, kajti šele takrat je napočila prava ura.

Dva bisera, ki ne poznata žalostnih ur

OČI GOVORE

V Turčiji je izginila tenčica z ženskega obraza. Do tega zgodovinskega trenutka se je morala Turkinja pri pogovorih zunaj harema posluževati samo oči. Zato tudi govor oči ni bil nikjer drugje tako razvit kakor v Turčiji. Debelo knjigo bi dobili, če bi hoteli sestaviti njegov besedni zaklad.

V naših deželah in po vsej Evropi pa nismo v tem pogledu še tako napredovali in tudi ne bomo več, kajti čim manj je besed, ki jih ne smemo na glas povedati, tem bolj se manjša bogastvo go-

Preveč strog pogled
človeka kar zazebe

Kam so le ušle njene zasanjane misli?

vora oči. Samo bogastvo, ne izrazna moč. Ta se nasprotno večja, ženski pogled postaja čedalje bolj jasen, svetel, pogumen, in če se bo izmenjavanje vlog obeh spolov še dolgo nadaljevalo s tako naglico, bomo kmalu doživeli čase, ko bo moški prèd viharno osvajajočimi ženskimi pogledi povesil oči . . .

Zmede je že zdaj dovolj, kajti moški se že zdaj pri razmeroma maloštevilnih odtenkih ženskega pogleda (v primeri s Turčijo) ne spozna.

Najnevarnejši je tako imenovani „je ne sais quoi“ pogled. Pri njem človek sploh ne ve, kaj pomeni. Ta pogled je lahko nedolžen, lahko strasten, pa tudi posmehljiv obenem. Lahko pomeni tudi raz-

Povsod samo zdravje
Še v očeh ga beremo

Kaj naj pomeni ta pogled? Nekaj tujega,
a vendar privlačnega je v njem

očaranje. Tak pogled je dal Leonardo da Vinci svoji Moni Lizi. Številni rodovi so si že ob njem razbijali glave in zato naj tudi vsak posameznik ne poskuša biti pametnejši od njih in naj ne išče njegovega pomena. Če narišemo Moni Lizi moderne trepalnice, dobimo dandanašnjo moderno ženo. Pogled Mone Lize je — Bogu bodi potoženo — brezčasen. Lahko bi mu rekli pogled večne Eve.

Hrepeneči pogled, ki je nekoč dražil naše očete, to je tisti pogled, ki ga dobimo opisane po solzavih romanih, je postal redkejši. Je pa najbolj značilen, določen in odkrit.

Strog pogled? Hm, moški se ustraši. Mraza se vsakdo boji. Samo toplina ogreje dušo.

Morda najlepši, najprivlačnejši je hrepeneče zavistni pogled. Pogled dekleta, ki vidi

Opoj zemlje veje iz tega obraza,
solnce iz teh oči

Nekaj sanjavo zavidajočega
je v tem pogledu

srečne, bogate ljudi in si misli: „Ko bi bila tudi jaz tako srečna, ko bi imela tudi jaz vsega v izobilju.“

Vroče, črne oči so najhujša past za moškega. Preden se zave, je njihova žrtev. In ognja, ki ga zažgo, ne bo tako lahko pogasil.

Razigran obraz, vesel, jasen pogled je dandanes glavni znak modernih sportnih deklet. Pri njih oči ne poznajo zahrbtnih iger. Tudi njihova ljubezen je odkrita, vesela, jasna, zdrava. V tem so se najbolj približale dekletom z dežele, njim, ki prinašajo degeneriranim mestom novih, svežih sokov in življenjskih moči. Zato je tudi bodočnost njihova. Vesel pogled bo vladal, ko bodo vsi drugi že davno znani samo še iz povesti.

Ali Vam je všeč ta jedil- nica?

Morda je prav Vam namenjena? Vsehakor pa bo srečna tista, ki jo dobi. Ostale naročnice dobe nagrade, ki so spodaj navedene in ki so se med tem časom pomnožile. Nekaj dobi vsaka, ki pravilno sestavi uganko „Ljuberen gre skozi želodec“. Če ne dobi katere izmed glavnih nagrad, pa dobi lepo knjigo.

Ne pozabite na razpis pogojev, ki je objavljen v deveti številki. Prečitajte ga ponovno. Tiste, ki še niso poslale rešitev, prosimo, da to nemudoma store, ker bomo imeli prihodnji mesec veliko drugega dela. Pazite, da pravilno sestavite. Kasneje ne bo mogoče več popravljati.

Nagrade so pripravljene in čakajo na Vas.

Glavne nagrade so tele:

Darilo konzorcija «Žene in doma». — Jedilnica iz kavkaškega oreha (kredenca, miza in štirje stoli). Izdelek tvrdke Egidij in Karel Erjavec, Brod pri Tacnu pod Šmarno goro. Vrednost Din 6500.—

Darilo naročnice gospe Rezike Magajnovc iz Stor. — Tridnevna avtomobilska vožnja v spremstvu urednice v Benetke in nazaj. To darilo je prejela ga. Magajnova pri lanskoletnem razpisu in ga poklanja za letošnji razpis.

Darilo Jadranske Plovidbe d. d., Sušak. — Prosta potna karta I. razreda za eno potovanje iz Sušaka do Kotora in nazaj.

Darilo najstarejšega in največjega parfumskega podjetja Nobilior, Zagreb, Jelačićev trg 15. — 30 nakaznic za izdelke Nobilior v vrednosti po Din 30.— za 30 naročnic.

Darilo tvornice gume in obutve Bat'a, Borovo-Vukovar. — Tri nakaznice za tri naročnice, in sicer za: 1 par ženskih čevljev po izbiri, 1 par moških čevljev po izbiri in 1 par deških čevljev po izbiri.

Darilo Knjigovoznice Jugoslovanske tiskarne, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. — Dva dragoceni pisalni mapl, celo usnje, ročno pozlačeni, za dve naročnici, po Din 390.—

Darilo tvrdke Pavel Magdič, Ljubljana, Aleksandrova cesta. — Obleka. Vrednost Din 600.—

Darilo tvrdke «Elektroindustrija» d. d., Ljubljana, Gosposvetska cesta 13. Tovarna svetlobnih teles itd. — Moderni lesenec s tremi svetilkami. Vrednost Din 410.—

Darilo tvrdke «Proja» d. z o. z., Ljubljana, Aškerčeva ulica 31. — Fine kavne mešanice lastnega izdelka. Vrednost Din 400.—

Darilo tvrdke «Pekatele», tovarna testenin, Vič-Glince. — 20 kg «Jajna» v celofanskih vrečah po 1/4 kg za 10 naročnic. (Vsaka dobi 8 vreč po 1/4 kg, skupne torej 2 kg.) Vrednost Din 390.—

Darilo Delniške tiskarne d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta. — 5 albumov za fotografije. Vrednost Din 350.—

Namizni pri, izdelan v fileju, delo Državnega osrednjega zavoda za ženski domači obrt, Ljubljana, Turjaški trg 4/1. Vrednost Din 300.—

Darilo tvrdke V. Lesjak, Ljubljana, Selenburgova ulica 3. — 6 parov najfinejših svilenih nogavic brez bleška, barve po lastni izbiri v trgovini. Vrednost Din 300.—

Pet kaset «Elidas» za pet naročnic.

Darilo tovarne pletenja Dragotin Hribar, Ljubljana, Zaloška cesta 14. — 1 tucat svilenih damskih nogavic. Tovarniška vrednost Din 275.—

Darilo Mestne pišnarne v Ljubljani. — Emajlirana kuhinjska posoda, obsejajoča iz treh loncev in enega vrča. Vrednost Din 270.—

Darilo tvrdke Kristal d. d., tovarna ogledal in brušenega stekla. — Brušeno stensko ogledalo. Vrednost Din 260.—

Darilo tvrdke A. & E. Skaberne, Ljubljana, Mestni trg. — Linolej. Vrednost Din 250.—

Darilo tvrdke L. Mikuš, tvornica dežnikov, solčnih in vrtnih senčnikov, Ljubljana, Mestni trg 15. — Fini damski modni dežnik. Vrednost Din 250.—

Darilo drogerije Gregorič, Ljubljana, Prešernova ulica 4. — 4 boxi po Din 50.— za štiri naročnice. Vrednost Din 200.—

Darilo tvrdke J. Zorn, d. z o. z., Ljubljana VII, Lepodvorska ulica 23. — Damski kovčeg. Vrednost Din 120.—

Darilo tvrdke Dragotin Hribar, Ljubljana, Zaloška cesta 14. — 1 tucat moških obujk. Vrednost Din 95.—

Darilo A. Pintar, Ljubljana, Gosposvetska cesta 14. — 1/4 kg žgane kave, 1/2 kg Jajna, 1 Chlorodont, 1 Uran-kroma in puder. Vrednost Din 66.—

Darilo založbe «Žene in doma». — 10.000 leposlovnih knjig. Tiste, ki ne dobe glavnih nagrad, prejmejo lepo povest.

ZA NAJE MALE

Kjer prepirata se dva, tam tretji dobiček ima

Dobri prijatelji

Kako se je umazana Katrica naučila snage

Dobrosrčen star gospod je bil vzela k sebi nečakinjo, da bi mu opravljala hišna dela. A Katrica — tako je bilo deklici ime — je zanemarjala svoje dolžnosti. Kmalu je bila hišica od kleti do podstrešja vsa zanemarjena. Po kotih je ležal prah; tal ni nihče pomival, na stopnicah se je kopičila neznaga. Stari gospod je pogosto prosil nečakinjo, naj vendar že pospravi hišo. Toda nečakinja je imela zmerom kakšen izgovor. Ker se je staremu možu sirota smilila, je potrpel. Ko pa že krožniki in sklode niso bile več čiste, je nekega dne poklical Katrico k sebi in resno dejal:

«Davi sem videl na stopnicah veliko podgano!»

«Kaj? Podgana je v hiši?» je zavpila Katrica. «Niti minute ne ostanem več tu!»

«Miruj!» je rekel stari gospod in si pogladil belo brado. «Podgana ni lev. Podgana ljubi samo kraje, ki so zelo nesnažni. Čim bolj nesnažna je hiša, tem bolje se počuti grda žival. In razen tega — kam pa pojdeš, če greš odtod? K teti Mani?»

«Bú!» je vzkliknila Katrica in se stresla. «Pri tej bi morala ves dan pomivati in pometati! To pa že ni zame!»

«Nu, vidiš!» je rekel striček. «Poizkusiva torej, ali ne bi mogla pregnati podgane!»

«Kaj pa, če me ugrizne?» je vprašala Katrica.

«Stal bom pri tebi s samokresom!» se je zasmeljal stric. «A prvo je, Katrica, da pospraviš neznago, ki leži po hiši!»

In Katrica je šla in prinesla vroče vode, novo cunjo in ščet. Z gorečo vneto je najprej pospravila svojo sobico. Ko je minila ura, se je vsa svečila od snage. Nato je prišla na vrsto stričkova soba. Tu se je Katrica zelo bala, ker je v kotu prasketalo. A saj je stal striček z nabitim samokresom tik nje, pripravljen, da pri priči ustrelji podgano, ko bi se pokazala. Po sobi se je lotila ostalih prostorov in nazadnje še kleti. Tu se je Katrica posebno bala podgane. «Ali se upaš tudi tu ustreliti podgano?» je boječe vprašala strička.

«Nu,» je menil ta, «saj lahko stopim po lovca, da pride s puško!» Ko je pa Katrica videla neznago, ki je kar v kupih ležala po kleti, je brž privolila, da ostane striček sam pri njej. Čez dve uri je bila klet pospravljena; s tal bi bila lahko jedla, tako čista so bila. In zgoraj pod streho je sijalo solnce v snažne, pospravljene kote. «Tako!» je nazadnje rekel striček in spet obesil samokres na steno. «Zdaj, mislim, se pri naju ne bo izlepa več pokazala podgana!»

«Le zakaj so te grde zveri na svetu?» je rekla Katrica — na tihem je bila pa vesela, ker je bilo vse tako lepo in snažno, tudi krožniki in lonci.

«Mislim, da tudi podgane časih koristijo človeku!» je odvrnil striček. Nato je skrnil obraz za knjigo in se namuznil. V resnici namreč sploh ni videl podgane! A zdaj je Katrica zmerom pazila na red in snago. S podganami ni hotela imeti več opravka.

Koliko je trgovec izgubil?

Uganka za bistro glavice.

V trgovino z dežniki stopi neki mož in da popraviti svoj dežnik. Trgovec ga hitro postreže. Račun je deset dinarjev. Gospod položi stodinarski bankovec na mizo. Trgovec nima drobiža, zato skoči k peku, ki ima v soseščini svojo prodajalno, in zamenja stotak. Potem odšteje gospodu devetdeset dinarjev in se lepo zahvali. Gospod spravi denar in odide. Čez nekaj minut priteče pek v trgovino in ves prestrašen zavpije:

«Sosed, ta bankovec pa ni pravi! Le pogledjte, ponarejen je!»

Trgovcu ni ostalo drugega, kakor da je odštel peku celih sto dinarjev.

Koliko izgube je torej imel trgovec z dežniki?

Eni bodo rekli: «Sto dinarjev in popravilo dežnika!»

Drugi: «Devetdeset dinarjev in popravilo!»

Tretji: «Sto deset dinarjev!»

Četrti: «Če je trgovec pameten, bo hitro oddal ponarejeni stotak, pa bo še zaslužil!»

Peti bo rekel: «Morda je veljalo trgovca popravilo samo pet dinarjev — nu, potem ima pet in devetdeset dinarjev izgubljen!»

Nu, zdaj pa še vi premišlujte!

Risnik: Trgovec z dežniki je izgubil devetdeset dinarjev in lastno ceno za popravilo dežnika.

Pet mladih umetnic

Zviti palček

Mucek, vrabec in palček so živeli v troje v majhni koči. Mucek in vrabec sta šla v gozd drva sekati in sta rekla palčku:

«Pazi na hišo; če pride čarovnica in začne šteti naše žličke, ne črhni besedice in molči!» — «Prav, prav», je dejal palček. Mucek in vrabec sta odšla, palček je pa sedel za peč. In res je prišla čarovnica, vzela žličke in jela šteti: «To je muckova žlička, to je vrabčeva žlička, tale je pa palčkova žlička.» Palček pa ni strpel in se je oglasil: «Čarovnica, ne dotakni se moje žličke!» Čarovnica je zgrabila palčka in odletela z njim; v možnarju je letela in ga priganjala s tolkačem. Palček je jel vpiti: «Mucek, priteci, vrabec, prileti!» Ta dva sta ga slišala in prihitela. Mucek je skočil čarovnici v obraz in jo je praskal, vrabec jo je kljuval v oči; tako sta vzela čarovnici palčka.

Drugi dan sta se mucek in vrabec spet odpravila in rekla palčku: «Le pazi, ako se hudobna čarovnica vrne, ne črhni besedice; danes pojdeva daleč!» Komaj je sedel palček za peč, je že prišla čarovnica in jela spet šteti žlice: «To je muckova žlička, to je vrabčeva žlička, tale je pa palčkova žlička...» Palček spet ni strpel in je zakričal: «Čarovnica, ne dotakni se moje žličke!» Čarovnica je zgrabila palčka in odletela z njim. Palček je pa zavpil: «Mucek, priteci, vrabec, prileti!» Ta dva sta ga slišala in prihitela; mucek je praskal čarovnico, vrabec jo je kljuval, rešila sta palčka in ga spravila domov.

Tretji dan sta hotela spet v gozd po drva in sta zabičila palčku: «Pazi, če pride čarovnica, molči kakor riba; danes pojdeva zelo daleč z doma!» Mucek in vrabec sta odšla, palček je pa spet sedel za peč. Komaj je sedel, je že vstopila čarovnica, vzela žličke in jela šteti: «To je muckova žlička, to je vrabčeva žlička, tale je pa palčkova žlička...» Palček tudi to pot ni strpel in je zavpil na vse grlo: «Čarovnica, ne dotakni se moje žličke!» Čarovnica ga je zgrabila in ga odvela s seboj. Palček je kričal: «Mucek, priteci, vrabec, prileti!» A tovariša ga nista slišala. Čarovnica je vlekla palčka v svojo kočjo in ga vteknila v luknjo pod pečjo. Zakurila je peč in velela najstarejši hčeri: «Dekle, jaz moram še v svet; speci mi palčka za večerjo!» Peč je bila vroča, hči je poklicala palčka iz luknje. «Lezi v ponev!» mu je ukazala. Palček je legel v ponev, iztegnil eno nogo kvišku, drugo pa obesil čez rob. Dekle je reklo: «Ne tako, ne tako!» Palček je dejal: «Kako pa, pokaži mi!» Dekle je leglo v ponev. Palček pa, ne bodi len, je zgrabil ponev in jo s čarovničino hčerjo vred porinil v peč, zaloputnil pečna vrata in zlezal spet v luknjo. Zvečer se je čarovnica vrnila in vzkliknila: «Zdaj se bomo mastile s palčkovim mesom!» Tedaj je zaklical palček: «Le masti se s hčerininim mesom!» Čarovnica je poskočila in pogledala: v peči je bila njena hči, pečena. «Haj, malopridnež, ne uideš mi!» je zatulila. Ukazala je drugi hčeri, naj speče palčka, in odletela. Druga hči je zakurila peč ter poklicala palčka iz luknje. Palček je spet legel v ponev, iztegnil eno nogo kvišku in obesil drugo čez rob. «Ne tako, ne tako!» je rekla hči. «Kako pa, pokaži mi!» je dejal palček. Hči je legla v ponev, palček je zgrabil ponev in jo porinil v peč. Nato je spet zlezal v luknjo in počakal čarovnice. Kmalu se je čarovnica vrnila in vzkliknila: «Zdaj se bova mastili s palčkovim mesom!» Palček je spet zaklical: «Le masti se s hčerininim mesom!» Čarovnica je poskočila in pogledala: v peči je bila druga hči, pečena. «Haj, to pot mi ne

uideš!» je vzrojila. Ukazala je najmlajši hčeri, naj speče palčka. A tudi to pot je bilo tako; palček je porinil najmlajšo hčer v peč. Čarovnica je divjala še huje. Sama je zakurila peč in se zadržala: «Semkaj, palček! Lezi v ponev!» Palček je legel v ponev, iztegnil eno nogo v zrak, drugo pa obesil čez rob: ponev ni šla v peč. Čarovnica je zavpila: «Ne tako, ne tako!» A palček se je naredil, kakor da je ne razume: «Ne znam, pokaži mi.» Tedaj je čarovnica sama legla v ponev. Hitro je zgrabil palček ponev za držaj, jo porinil v peč in stekel domov. Doma je povedal tovarišema, kako je bilo. «Vidita, tako sem ugnal čarovnico!»

Zabavna igra

Otroci sedijo v krogu. Eden prične: «Poslali so me k branjevcu, da kupim r...» Drugi otrok mora hitro dopolniti: «rozin!» (ali rožičev, repnega semena, izkratka, kake reči, ki se začneja s črko r). Nato nadaljuje drugi otrok: «Jaz sem pa šel v lekarno po k...» Tretji otrok se oglasi: «krčne kapljice!» (kuminov cvet, klorovo apno, kroglice itd.). Nato: «Tekel sem k vrtnarju, da kupim za mamin god z...» Četrti otrok: «zvonček (zvezdnico, zimzelen)». «Jaz moram pa še v trgovino s posodo po s... (skledo, skodelico, solnico, svečnik, svetiljko). Tako gre igra dalje in dalje. Kdor se hitro ne oglasi in ne nadaljuje, plača kazeno. Še težja in zanimivejša je igra, če se zmenite, da se morata ime trgovine in ime blaga začeti z isto črko, na primer: železninar — žebliji, žaga, žica; lekarna — lipov čaj, lizol, lanolin itd..»

Korajža velja!

Na sliki vidite petletno Američanko, ki je brez vsakega spremstva odpotovala iz Amerike. Vkljub temu, da je sama, je videti dobre volje.

Žamet, žamet, žamet! Žamet je zares lep in eleganten, pa naj bo že kakršen koli, rižast, vzorčast, gladek, enobarven, bombažev ali svilen. Ni čudno, če se je letošnja sezona postavil med modnim blagom tako v ospredje. In kakor se vidi, bo tudi ostal, ker se nosijo letos žametni plašči, kostumi, popoldanske obleke, večerne obleke, klobuki, rokavice, bluze in razne modne malenkosti. Plašči so ponajveč iz žameta s širokimi rižami in bogato obšiti s kožuhovino. Na žamet se zlasti lepo poda astrahan. Za kostume je bolj primeren gladek žamet ali pa žamet s prav drobnimi rižami. Za popoldansko in večerno obleko se vzame gladek, enobarven žamet. Vrsta žameta, ki je posebno lahek in mehak in je kakor nalašč za večerne obleke, se imenuje v trgovini velur in pa velur transparent. Iz velurja in transparenta se šivajo tudi razni kepi, paletoji in boleri, ki se oblečejo k večernim oblekam iz svile, žameta ali čipk. Kako lepa je večerna obleka, če je kombinirana iz žameta in čipk, ki so letos tako moderne. Bluze iz žameta se nosijo k volnenim kostumom, klobuk iz žameta v primerni barvi se pa poda na vsak plašč, kostum ali obleko. Rafinirana modna kaprica so rokavice iz žameta, če že niso cele iz žameta, imajo vsaj žametne zapestnike. Na popoldanskih svilenih in volnenih oblekah vidimo žametne petlje, aranžmaje ob vratu ali na rokavih, pasove itd. Tudi kožuhovinasti ovratniki na plaščih in kostumih se prav dostikrat zavezujejo spredaj z žametno petljo.

Kostumi, ki se bodo nosili tudi pozimi, kompleti in plašči so nekako bistveni kosi naše garderobe, ker so elegantni in praktični in sešiti vedno iz lepega blaga. V kroju so preprosti, zato jim lahko izpremenimo videz z raznimi malenkostmi. Tako na primer izpremeni videz primerna garnitura iz kožuhovine. Kratek kep iz kožuhovine da kostumu ali kompletu eleganco, vezanka iz ocelota ali leoparda pa sportni videz. Tudi za plašč imamo lahko dve garnituri: ovratnik v obliki šala iz lisice in pa fiši iz širokorepke. Te dve garnituri vsaka po svoje prijetno izpremenita celotni videz plašča. Na popoldanskih oblekah lahko menjavamo razne petlje, šale, gumbce, plastrone, pasove in zaponke.

Zimski plaščji se šivajo, kakor sem že omenila, prav dosti iz žameta, razen tega pa še iz raznega volnenega blaga, ponajveč iz enobarvnega. Vedno so elegantni temni plašči, zlasti črni. Primerne barve za plašče so: rjava, siva, temnomodra, temnozeleno, vinskordeča. Po kroju so ravni, priležni ali pa mirno zvončasti, kakor komu ugaja, vedno pa bogato obšiti s kožuhovino. Angleški plašči niso izrazito priležni. Prav dosti je raglanov, ki so podšiti s kožuhovino in imajo na zunanji strani le reverje pošite s kožuhovino in pa kožuhovinasti ovratnik, ki se zpenja tesno k vratu. Prepasani so taki plašči s širokim, usnjenim pasom.

Popoldanske obleke se šivajo iz raznega lahkega volnenega blaga (tvid, džersi, volneni krep itd.). Splošno je za dnevne obleke primerno lahko angleško blago, ki ima dostikrat po vzorcu in strukturi videz moškega blaga. Najlepše so seveda obleke, sešite iz angore in kaša angore, to je mehko volneno blago, ki ima dlakasto površino. Te vrste blaga so zelo efektne, zahtevajo pa pravilno in natančno izdelavo, ker imajo to dobro ali pa slabo lastnost, da se prilegajo na telo. Če obleka iz takega blaga ni dobro prirojena, kazi postavo.

Večerne obleke se šivajo iz saten-marokena, ki je podoben gosto tkanemu romenu, in iz raznih modnih svil, žameta, čipk in tila. Žamet se kombinira z brokatom, čipkami, tilom in zlatim platnom, kakor se imenuje gosto tkano volneno blago, ki ima vtakane zlate niti.

Nabori in razna razširjanja rokavov so se pomeknila od rame navzdol, nekako na sredino zgornjega dela rokava. Namesto usnjenih pasov se nosijo na oblekah žametni, prešiti na stroj, in pa pasovi, spleteni iz žime.

Do sedaj so se nosili kovinasti monogrami le na baretih, letošnja zimo jih bomo pa imeli tudi na bluzah in pulovrih. Petlje se nosijo na bluzah, oblekah in na kožuhovinastih ovratnikih.

Zapestniki pri rokavicah so še vedno veliki, kar je pač preračunjeno na učinek, kajti čim večji je zapestnik, tem manjša se vidi roka. Tudi zapestniki pri rokavicah so okrašeni z monogramom ali imenom, odveč bi pa bil celi naslov.

Volnene nogavice so temnejše od svilenih, lepe so v barvi tobaka in bizama.

Izmed kožuhovin je najdražja najmodernejša. To je srebrna lisica. Izmed lanskih znancev je ostal perzijanec, ki se pa dobi različno barvan, bober, širokorepka, še najbolj nova je opičja kožuhovina. Iz kožuhovine se delajo garniture za na plašče in kostume, rokavniki, zapestniki pri rokavicah, ročne torbice, čepice in bareti.

Namesto kratkega sportnega kožuhovinastega jopiča se nosi tri četrti dolg jopič, krojen kakor palet.

Kožuhi, krojeni tako kakor plašči, so precej dolgi in imajo ali gladke sportne reverje in ovratnik ali pa visok ovratnik. Za hudo zimo so pripravljene plašči s toplo kožuhovinasto podlogo.

Za jesen in zimo

Modni plašč, primeren za mlado vitko damo. Sešit je iz mehkega modnega blaga in le na rokavih okrašen z modno opičjo kožuho. Široka vezanka, ki nadomešča ovratnik, je iz enakega blaga kakor plašč.

Eleganten zimski plašč s kepom. Na ramah ima našitke iz kožuho.

Modni plašč brez reverjev s širokimi rokavi. Namesto ovratnika je vezanka iz kožuho.

Levi sliki.

Eleganten temen plašč brez kožuho. Nanj se lepo poda boa, zlasti lisica, in pa rokavice z kožuho nastimi zaplestniki ali pa z zaplestniki, obrobjenimi s kožuho.

Plašč, primeren zlasti za potovanje. Sešit je iz debelega diagonala. Kožuho nadomešča velik ovratnik in pa topel polnen šal.

Nekaj
no

Za *
obisk
in pisarno

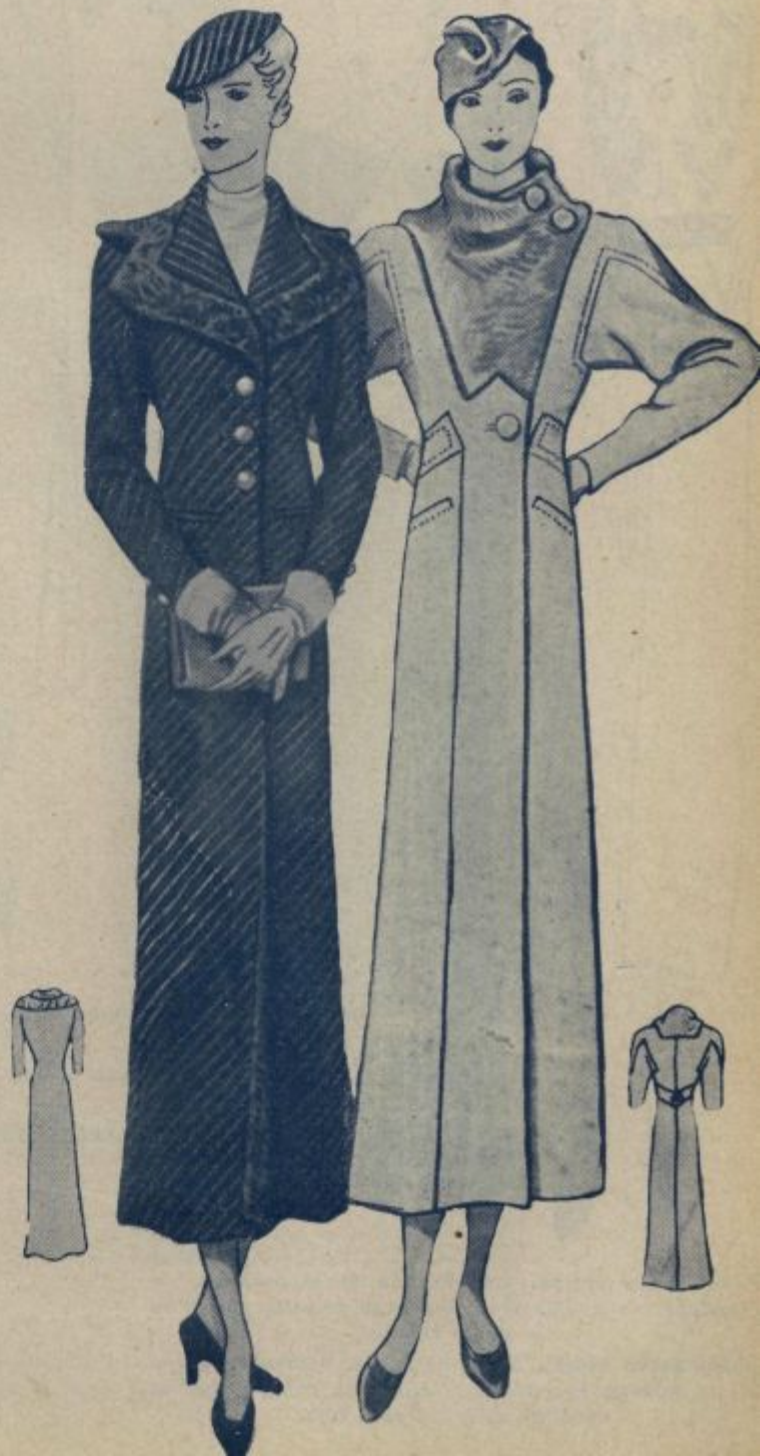
Preprosta obleka za pod plašč, sešita iz enobarvnega volnenega blaga. Obroba pri vratu in na rokavih je iz črtastega blaga, na obleko iz črtastega blaga se pa poda le enobarven okrasek.

Modna obleka iz črtastega blaga. Rame so lahko razširjene z ovratnikom v obliki kepa ali pa s širokimi našitki. Široki ovratnik je spredaj stisnjen v vozel, tako da ima videz petlje, ki je v skladu s petljo v pasu.

Desni sliki:

Modni plašč, sešit iz volnenega velurja z diagonalnim vzorcem. Ovratnik in reverji so obšiti z astrahanom.

Modni plašč iz temnega sukna. Rokavi so krojeni kimono. Posebnost je kožuhovinast plastron, ki nadomešča reverje in ovratnik.

Nekaj
novih
modelov

Modna obleka, sešita iz enobarvnega volnenega blaga. Ovratnik v obliki šala je lahko iz svile ali pa iz pletenine.

Popoldanska obleka iz svilenega krepa. Posebnost so našitki na ramah. Modna petlja je iz lakirane svile.

Preprosta obleka v videzu plašča, primerna za manj vitko postavo. Če je sešita iz temnega blaga, jo poživi pisan šal.

Popoldanska obleka, kombinirana iz enobarvnega in svetlega blaga. Pas je iz svilenega žameta, gumbi so iz svetle kovine.

Popoldanska obleka iz enobarvnega, volnenega krepa iz težkega krepdešina. Našitki na rokaavu, pas in ovratnik so iz belega pikeja.

Za beli sport

Smučarska obleka z napol dolgimi hlačami. Srajčna bluzna je iz belega trikoja. Telovnik je volnen in ga krasi temnorjava počezna (vodoravna) proga. Iste barve kakor ta proga so tudi čepica in zapestniki rokavic.

Siv dres. Hlače so dolge. Kratki jopič je iz duvetina in okrašen z rdečimi, usnjenimi gumbi. Spiter je iz rdeče volne. Čepica in rokavice so istotako rdeče in sive.

Tudi pri norveškem dresu je izražena zadnja moda: štirje žepi in epoleta na rami. Naš model je temnomoder. Čepica je iste barve. Sal in rokavice so pleteni iz bele volne in imajo temnomodre proge.

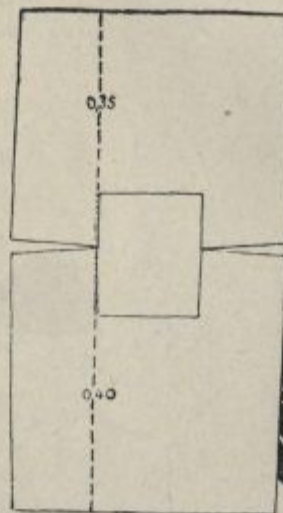

Kako lahko

popravite bluze

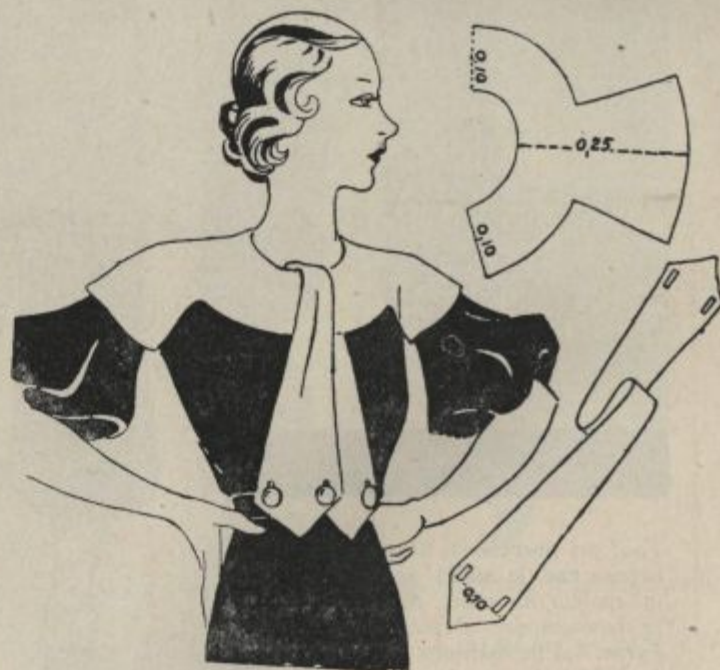
Zametna bluzna z modnimi rokavi. Kroj za tak rokav si lahko naredite sami na podlagi rokava za bluzo. Da boste lažje razumeli, prinašamo skico navadnega rokava, na katerem so naznačene tri zarezne. Vanje se všišejo trije koničasti deli, ki imajo potem, ko so všiti, vrečiči podobno obliko. Tudi rokave pri lanski bluzi lahko popravite na ta način, če imate dovolj velike ostanka blaga.

Navadno bluzo z gladkimi rokavi lahko modernizirate z velikim ovratnikom, obrobljenim z volanom, ki znatno razširi rame. Tudi za ta ovratnik prinašamo pomanjšan kroj, da boste videli obliko, velikost pa je poljubna.

Takšne garniture iz pikeja ali svile lahko naredite za na vsako preprosto volneno ali soileno obleko. Epolete, podaljšane preko rame, so iz ravnega blaga, sprednji del pa je krojen po kroju za bluzo, kar je videti na skici.

Bluzna, kombinirana iz belega in barvastega blaga. Široko sedlo je podaljšano preko rame. Rokavi segajo samo do komolca in so zelo nabrani. Vezanka se pripenja z gumbi na pas od bluze.

PIDŽAMA ZA MOŠKE

Nedavno so se preekali po angleških modnih listih o pidžamah. Dandanes je ta del moške garderobe neobhodno potreben vsakemu modernemu človeku. Moški se bolje počuti v pidžami kakor v spalnii srajci ali v spalnii obleki. Seveda mislimo tu predvsem ure, ki jih človek prebije doma, preden gre spat, ali pa zjutraj, preden se obleče za ulico. In pa na vlaku in v hotelu.

Na levi: Preprosta pidžama. Ovratnik je ožji kakor navadno in kraji niso koničasti. Na prsih je samo en žep.

Na desni: Pidžama iz enega kosa s pasom. Zelo pripravna pidžama za gospode, ki ne nosijo radi zgornjega dela pidžame čez hlače.

Lepa moška pidžama je brez posebnega okrasja. Zahteva samo preprostost in pripravnost. Tu se ne oziramo na drago ali ceneno blago.

Kaj dosti različnih oblik za moško pidžamo nimamo. O barvi rečemo lahko to, naj bodo temne, toda ne pretemne. Nekateri moški se ogrevajo celo za črne pidžame. Zdi se nam, da bi moral moderen gospod odstraniti to barvo iz svoje garderobe, saj je primerna samo za svečane priložnosti.

Zelo nizek ovratnik navadno ni priljubljen, čeprav je najbolj pripraven. Preglobokega izrezka ni treba napraviti, ker je izrezek nekaj tipično ženskega. Dekolté je znak ženske, moška pidžama pa naj pokaže moškega.

Naši gospodje kupujejo največkrat pidžame, ki imajo zgornji del podoben zdaj moderni kratki srajci. Taka pidžama se ne oblači kakor suknjič in nima gumbov do konca, pač pa si jo nataknemo čez glavo kakor pullover. Pri tej obliki je ovratnik širši kakor drugače.

Pri moški pidžami ni treba imeti vse polno žepov. Dovolj je en sam na prsih. Žep je potreben samo zaradi robca.

Moški, ki imajo navado preživeti po več ur čez dan v pidžami, ne bodo mogli pogrešati žepa, kjer bodo shranjevali druge malenkosti, ki jih človek nosi zmeraj s seboj. Če je pa žepov več, bodo zmeraj vsi polni nepotrebne navlake.

Med prerekanjem o pidžamah so Angleži dosti pisali o tem, ali naj zgornji del pidžame, «suknjič», zataknejo za hlače, ali naj maha čez hlače in jih precej zakrije. In odločili so se, da tisti moški, ki zatika suknjič za hlače, ni pravi «gentleman». Toda potem v Angliji ne bi bilo dosti «gentlemanov», ker so se te navade oprijeli skoraj vsi moški. Kdor ne ve, kaj naj bi storil, naj si da delati pidžamo iz enega kosa s pasom, pa bo domovina rešena.

Na novih slikah vidite nekaj praktičnih in lepih modelov pidžam. Vsi so preprosti in se bodo vsakomur dobro podajali.

Če hočete torej dobro, okusno pidžamo, si jo izberite med temi vzorci. Tudi kombinacije dveh so mogoče, toda bolje je, da vzamete modele, ki so jih preizkusili že številni moški. In prepričani smo, da so bili z njimi vsi zadovoljni.

Gospodje, ki nimajo radi nizkih ovratnikov, si bodo izbrali ta vzorec, ki ima pokončen ovratnik.

Model pidžame, kjer je zgornji del ukrojen kakor letos moderna kratka srajca. Oblečimo ga čez glavo.

Pidžama iz flanele z malce višjim ovratnikom. Ta pidžama ima dva žepa.

Komurkoli boste take
robce poklonili,
vsak jih bo vesel

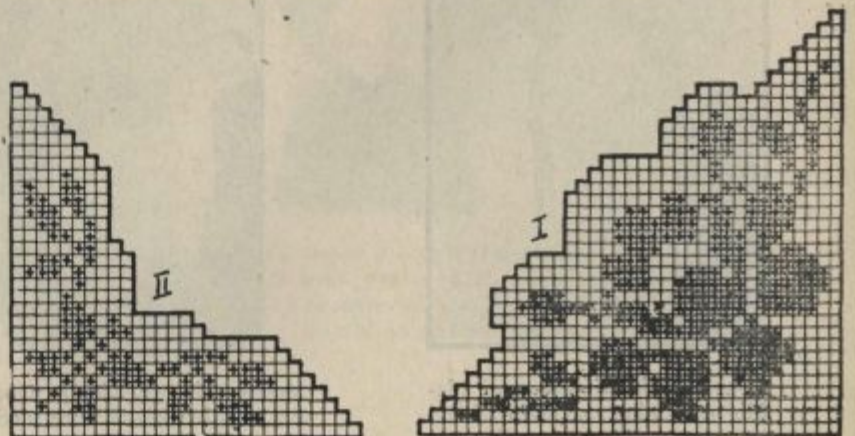

Lepa torbica za prte ali robce

Iz majhnih ostankov svile, batista ali platna se lahko naredi prav čedni žepni robčki. Robovi se obkvačkajo ali pa obrobijo s klekljanimi, mrežanimi ali valansienskimi čipkami. V vogal se vsije majhen motiv ali pa monogram. Na sliki vidite poleg robčkov tudi kaseto, v katero se spravljajo ti bolj dekorativni kakor praktični robčki.

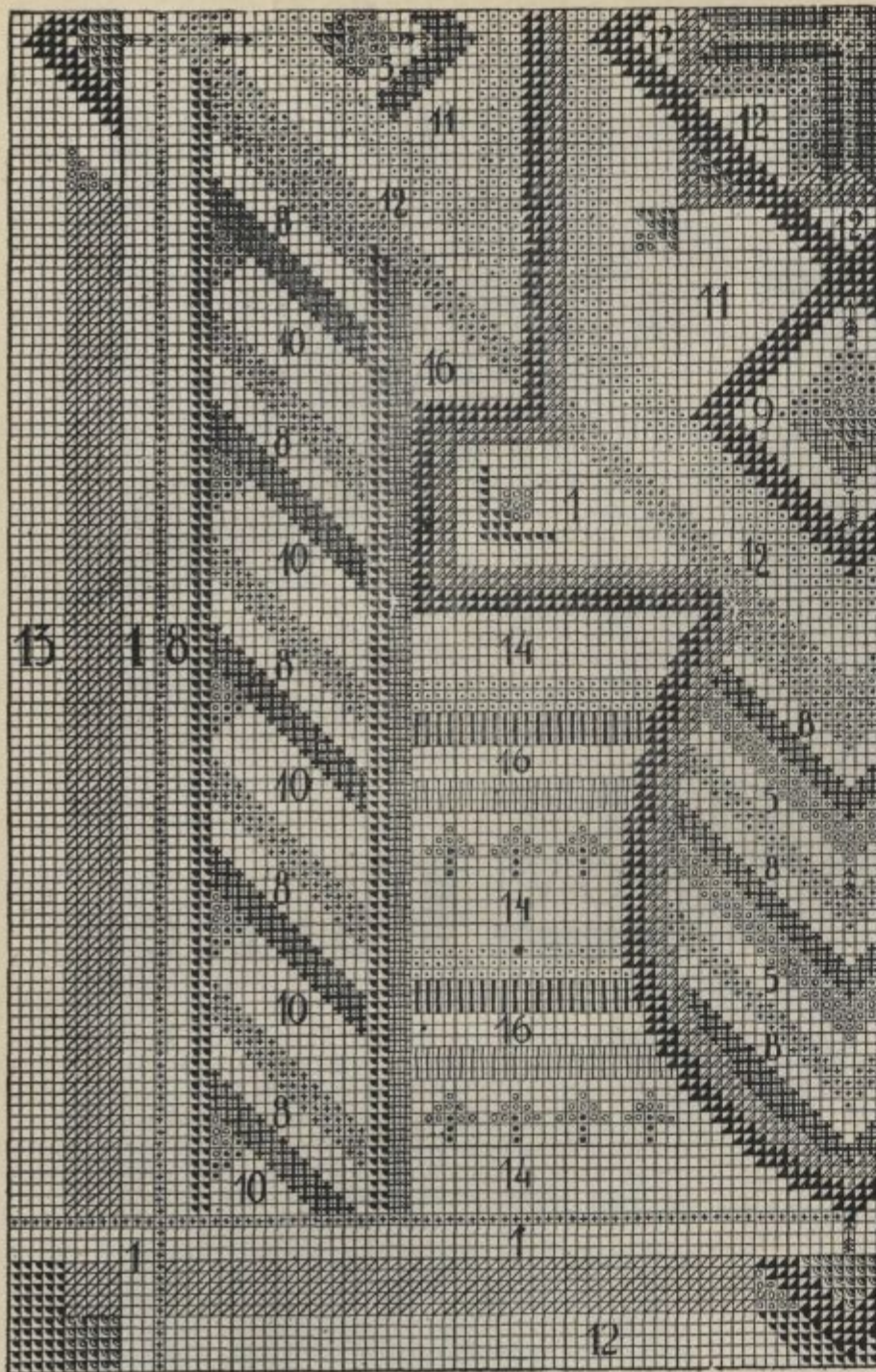
Da pa ne boste v zadregi zaradi motivov, prinašamo tudi dva prav lepa vzorca za mrežane ali kvačkane vogale, ki se lahko uporabijo tudi za prtiče.

Lepo božično darilo za moža

Ali potrebujete vzorec za moderno preprogo? Morda vam je tale všeč? Izdelate ga lahko v tehniki kelim ali pa na način perzijskih preprog. Če pa porabite ta vzorec za blazino ali za stensko pregrinjalo, ga lahko izšijete v križcih. Poleg slike preproge vam prinašamo tudi vzorec z barvami, ki so označene s številkami in za katere imate ob strani ključ.

svetlodrap	1
svetla cinober	2
temna cinober	3
svetla jagodnordeča	4
temna jagodnordeča	5
bakrena	6
svetla listnatozelena	7
srednje listnatozelena	8
temna listnatozelena	9
svetlozelena	10
svetlomodra	11
srednjemodra	12
temnomodra	13
svetlozelena	14
temnejše zelena	15
še temnejše zelena	16
temnozeleno	17

Milica Stupanova:

Otroške sanje

Že od davnih dni so se ljudje živahno zanimali za sanje, ki so imele v življenju vseh narodov velik pomen. Najživahneje so se pa bavili s sanjami v starem veku, ko so mislili, da pošiljajo sanje bogovi in da se zato iz njih lahko razbere prihodnost. Zato so imeli takrat celo posebne razlagalce sanj. Kako velik pomen so pripisovali ljudje sanjam in kako prepričano so verovali v ono, kar so jim sanje povedale, nam kaže zgodba o egiptovskem Jožefu.

Dočim so se v starem veku in tudi v poznejših dobah živahno zanimali za sanje, ker so jih smatrali za migljaj nadnaravnih sil, kot pogled v bodočnost, se zanimajo dandanes za sanje z drugih vidikov. Dandanes se s sanjami bavijo prav živo oni, ki proučavajo človeško duševnost. Psihologi so spoznali, da se lahko iz sanj sklepa na človekov značaj, da se spozna človek po njegovih sanjah bolje kakor po vsem njegovem ravnanju. Prvi se je začel obširneje baviti s sanjami Freud, utemeljitelj psihoanalize. Zlasti mnogo pa je pomogel k razumevanju sanj dunajski psihiater doktor Alfred Adler, utemeljitelj individualne psihologije. Individualna psihologija je med najmlajšimi izmed znanosti, ki se bavijo s proučevanjem človeške duševnosti. Alfred Adler jo je utemeljil okoli l. 1905. Individualna psihologija je bila izpočetka samo nekaka pomožna dušeslovna panoga. Razvila se je iz posvetovanj, ki jih je imel dr. Adler z učitelji in starši, ki so prihajali k njemu kot psihiatru po svet, kadar je šlo za tako imenovane težko vzgojljive otroke, in ki so se obračali nanj za pomoč v vseh onih slučajih, katerim v svojem vzgojnem delovanju sami niso bili kos. S svojimi nasveti je dosegel Alfred Adler tako očitne uspehe, da se je splošno zanimanje osredotočilo na njegovo mlado dušeslovno panogo, ki se je kmalu razrasla v mogočno in obširno vedo, ker so jo Alfred Adler in njegovi učenci neumorno izpopolnjevali. Največ je storila individualna psihologija na polju vzgoje otroka, kajti postavila je vprašanje težko vzgojljivih otrok v popolnoma drugo luč. Starše in sploh vse vzgojitelje uči, kako morajo prodreti v bistvo težko vzgojljivega otroka, da bodo spoznali njegov življenjski slog, da bodo razumeli nagibe, iz katerih poteka otrokovo ravnanje.

Veliko važnih podatkov za razumevanje otroka črpa individualna psihologija iz otroških sanj, ki ji odklenejo marsikatero nerazrešeno tajnost otroške duševnosti. Zato je dobro, če se tudi starši zanimajo za otrokove sanje. Ako jih bodo razumeli in pravilno razlagali, jim bodo morda včasih pokazali pot, ki naj jo uberejo pri vzgojnem postopanju.

Individualna psihologija je dognala, da si ustvari odrasli in tudi otrok s svojimi sanjami nekakšne pogoje za duševno pot, ki jo je navajen hoditi, ki jo mora hoditi pod vplivom drugih ali ki bi jo rad hodil, pa si prav ne upa in si zato šele v sanjah dá sam sebi poguma. Natančneje nam to dognanje razloži sledeči primer iz resničnega življenja: Mladi gospodični je že

dalje časa dvoril gospod, ki se ga je pa nekako branila vsa njena notranjost, dasi za to ni bilo vzroka, kajti vsi so o njem govorili, da je dober človek, in tudi njegove premoženjske razmere so bile povsem ugodne. Ker je gospodična to končno tudi uvidela in ji je razum govoril, da ne gre takega snubca odkloniti, je privolila v sestanek, ki je bil določen za drugi dan. Tisto noč pred sestankom pa se ji je sanjalo, da je padla v globoko, črno vodo in utonila. Zbudila se je vsa preplašena iz spanja, se takoj spomnila na dogovorjeni sestanek in že je storila sama pri sebi trden sklep, da ne pojde na sestanek in da se bo tistemu gospodu vbodoče v velikem loku ognila, ker je smatrala te sanje za migljaj, kako naj ukrene.

V prejšnjih časih bi vsi razlagalci sanj te sanje najbrže prav tako ali podobno razlagali kakor ta gospodična. Individualna psihologija pa pravi drugače in razlaga te sanje tako: Ta gospodična je občutila v notranjosti odpor proti snubcu. Razum ji je pa prigovarjal, da bi bila neumnost, če bi ga odklonila, in zato se je le odločila za sestanek, dasi je bila njena podzavest odločno proti. Podzavest je delovala v sanjah naprej, ustvarila je take sanje, ki so opravičile ravnanje, kakršno si je bila ona že prej nevede v podzavesti začrtala, a si ga sama pri sebi nekako ni upala priznati, da namreč odkloni snubca, za katerega se je zavzemal razum, dočim je bilo čuvstvovanje proti.

(Konec prihodnjič.)

NOVI POKLICI

Propagandistka

Pravijo, da sklenejo žene več ko 80 % vseh kupčij na svetu. Tega se velika podjetja zavedajo, zato merijo s svojo reklamo dostikrat na ženska srca.

Toda težko je moškemu propagatorju prodreti v zagonetno žensko dušo. Zakaj bi ženam žena ne pripovedovala o prednostih tega ali onega blaga, gospodinskega pripomočka ali podobne reči. Zato je nastal nov poklic propagandistke, ki se je zlasti v Nemčiji in Avstriji že precej lepo uvedel.

Velika konkurenca v prehranbeni in milni industriji je napravila, da sama reklama s plakati in inserati več ne zadostuje. Sedaj so propagandistke že nujno potrebne in imajo najlepšo bodočnost. Delo propagandistke je v tem, da pridobi gospodinje za nakup s predavanji, praktičnim nasvetovanjem in razkazovanjem. Razlagati mora tehnične novosti, učinek in priročno uporabo različnih čistilnih sredstev in mil, kuhati mora z raznimi sredstvi prehranbene industrije itd.

Nekatera podjetja prirejajo taka predavanja v lastnih lokalih. Dostikrat mora pa propagandistka tudi sama organizirati predavanje v kakšni vasi, trgu ali manjšem mestu.

Razume se, da mora propagandistka služiti interesentkam z različnimi nasveti in mora zaradi tega poznati gospodinjstvo do najmanjše podrobnosti.

Poklic propagandistke zahteva poleg gospodinske tudi malo trgovske krvi in naobrazbe. V nekaj mesecih dela pri podjetju pa najde inteligentno dekle smernice svojega poklica samo od sebe. Nemščina je zaradi študija reklamno-strokovne literature precej potrebna. Treba je tudi nekaj umetniškega čuta in smisla za okus občinstva.

Sčasoma se lahko v propagandno delo še bolj poglobi, ker si pridobi polagoma tudi grafičnega znanja. Če ima roko za risanje, ima kot reklamna risarica in slikarica najlepšo bodočnost.

Ženske imajo dostikrat tudi finejši okus za barve in prostorno razvrstitev. Kako potrebne so naši trgovini dobre izložbene aranžerke, ki bi znale s svojo prirojeno žensko nežnostjo bolj prikazati tudi druge plati in uporabe blaga kakor moški.

Dekleta z lepo telesno linijo in nastopom lahko poleg tega tudi mnogo zaslužijo kot manekini. Našim oglasom in plakatom prav zaradi pomanjkanja dobrih manekinov še vedno jako primanjkuje življenja in vrednosti. Dekle, ki je v vsakem položaju in v vsaki obleki simpatično, naj bi se dalo večkrat fotografirati in bi se lahko ponudilo večjim tvrdkam. Če ima poleg tega še dobre ideje za sestavo učinkovitih in napetih besedil, se ji ni treba bati življenja.

Pa tudi kot akviziterka, prodajalka in zastopnica ima dekle lahko lep uspeh. Treba je le izbrati primeren predmet, se lepo obleči in poznati družabne forme.

Čim bolj širokopotezna je propagandistka, tem boljše in lepše uspe. Najboljše je, če se na vse razume, in to pride v nekaj letih, kakor rečeno, samo od sebe.

(Dalje prihodnjič.)

Nekaj povsem novega – po učinku in vonju!

Milo Elida 7 cvetic! Veda pravi o njem: je voljno, neguje kožo in ima dosti maščobe. Žene, ki precej zahtevajo, pravijo: čudovito milo, vonj, kakršnega ti srce poželi... času primer-no tudi zato, ker je poceni.

ELIDA

MILO

Kadar smrt zakosi...

Težko je tedaj človeku pri srcu in ni mu zameriti, če slučajno prezre ta ali oni predpis bon-tona. Vendar pa so taki primeri najboljša preizkuševalnica za človekovo vzgojo.

O smrti v družini morate obvestiti znanee in prijatelje umrlega, pa tudi druge ljudi, ki jih želite videti pri pogrebu. Tako obveščanje prevzame po navadi kakšen moški član rodbine. Bližnje prijatelje in znanee obvesti osebno, daljnim pa pošlje tiskane osmrtnice (parte) ali pa jim piše. Seveda pa ne smete pozabiti tudi na osmrtnice v časnikih. Prav lahko se dogodi, da pozabite pri obveščanju na tega ali onega, njegovo odsotnost pa bi pri pogrebu morda vendar bridko občutili.

Osmrtnica naj ima kratko in preprosto besedilo. Ogibajte se fraz, ki prizadete ob takem času tako

bole. Pa tudi za prevelike izlive občutij ali pa za dokazovanje pesniškega talenta naj osmrtnica ne bo pravo torišče. Na osmrtnici navedite natanko čas in kraj pogreba, kakor tudi maše zadušnice.

Podpišejo naj pa osmrtnico za otroka starši, za starše otroci, mož za ženo in narobe. Dostikrat vidite podpisane tudi «žalujoče ostale». To je zlasti tam pripravno, kjer je družina velika. Saj osmrtnica vendar ni rodovnik!

Kadar Vam umre znanec in prejmete osmrtnico, tedaj morate sporočiti svoje sožalje. Če je umrl znanec v Vašem kraju, je najlepše, če opravite to osebno, drugače pa morate takoj odpisati. Pišite kratko, jedrnat in ne tolažite pri tej priliki na dolgo in široko.

Če ste bili z umrlim v prijateljskem razmerju, se spodobi, da mu pošljete venec s primernim posvetilom na traku. Lepo je tudi, če s tem ali onim priskočite na pomoč prav na tihem, da žalujoči niti ne opazijo. Razume se pa, da pridete tudi na pogreb in daste pri tej priliki na razpolago tudi svoj voz, če ga imate.

Za pogreb se odenite v črno, če Vam je umrl sorodnik. Pa tudi drugače ne hodite v svetli obleki k pogrebu. Moški so seveda tudi v črnem ali pa vsaj temnem oblačilu. Na klobuku in rokavu nosijo črn trak. V zadnjem času opažamo tudi, da nosijo žalujoči

moški črn širok trak preko reverja na suknjiču, kar je bolj pripravno kakor na rokavu.

Pri nas je v navadi, da pridejo znanci umrlega kropit. Pazite, da boste to opravili kar se da tiho in mirno. Ne tolažite žalujočih, dokler je mrlič v hiši. Izrecite sožalje ali pa sezite žalujočemu samo nemo v roko.

Vdove žalujejo najmanj pol leta globoko, potem pa ostalih šest mesecev navadno. Tisto leto, ko žalujejo, se ne smejo iznova poročiti ali pa se udeleževati veselih slavic. Nekaterke žene, ki se ne nameravajo več poročiti, žalujejo še naprej in se oblačijo v črno vse življenje. Vendar to ni vselej praktično.

Moški žalujejo za ženo samo šest mesecev in se potem že lahko poroče. Lepo je seveda, če se strpe leto dni.

Za starši žalujejo otroci vse leto, za babico ali dedom pol leta, prav tako dolgo za sestro ali bratom. Za stricem ali teto tri mesece. Starši pa žalujejo za odraslimi otroki leto dni, za mlajšimi šest mesecev. Za otroke izpod 10 let pa žalovanje ni predpisano, vendar žalujete lahko poljubno dolgo. Pa tudi otroci ne morejo predolgo žalovati, ker se resnosti smrti toliko ne zavedajo.

(Dalje prihodnjič.)

Prva pomoč otroku.

Z otrokom ima mati nešteto težav. Tu se opraska, tam se speče, časih padé, časih se poreže. Če je poškodba le količkaj nevarna, je treba poklicati na pomoč zdravnika, dosti pa je malenkostnih, nepomembnih poškodb, kjer lahko mati sama pomaga.

Če se otrok udari, da se pokaže buška, naj mati izmije zadeto mesto z vročo vodo in namaže z arnikovo tinkturo, če ni koža do krvi odrta.

Če se otrok obreže, je treba rano najprej umiti in namazati okolico (ne rane same!) z jodovo tinkturo. Na rano položimo hidrofilno gazo in jo prevezemo ter pustimo več dni, da se ranica posuši. To je potrebno predvsem zato, da preprečimo vsak dotik z nesnago.

Če se otrok malo opeče, potresemo opečeno mesto z navadno moko. Če je opekline večja, jo namažemo z vazelinom, oljem ali pa s svežim maslom in povijemo z mehko cunjico, da ne pride zrak do rane. Pri hujših opeklinah pa je treba takoj poklicati zdravnika.

Če pogoltno otrok ribjo kost, mu dajte čistega, nesladkanega citronovega soka. Ta sok bo ribjo kost hitro razjedel.

Varujte oči pred jodom!

Nekateri ljudje si radi vbrizgavajo v oči kapljice, ki jim je pridejan tudi jod, češ da bodo s tem preprečili nastanek mreže. Neki švicarski medicinski tedenik poroča o primerih hudega zastrupljenja pri ljudeh, ki so jemali take kapljice več let. Zato ne uporabljajte nikoli sredstev, ki vam jih ne predpiše zdravnik, ker vam utegne škodovati celo to, kar bo morda drugemu koristilo.

Kako dolgo traja obtok krvi.

Zdravniki so ugotovili, da se premika kri v telesu tem počasneje, čim starejši je človek. Pri dojenčku pride kri iz srca do skrajnih okončin telesa in se spet vrne v srce v 146 sekunde. Pri šestletnem otroku traja obtok krvi 17 sekund, pri dvanajstletnem 22 sekund, pri odraslem človeku pa 23 sekund. Tako obkroži kri človeško telo pri otroku 5100krat, pri odraslih pa samo 3700krat na dan.

Tudi sami bacili niso brez bacilov.

Marsikdo ve, da bacili niso najmanjša bitja na svetu, toda malokomu je znano, da se morajo bacili boriti s še manjšimi zajedalci, ki so tako neznamni, da jih komaj najfinejši drobnogledi odkrijejo. Vsi ti zajedalci so živalska bitja, ki se sama gibljejo, prodirajo v bacile in jih v notranjosti razjedajo. Vendar pa ti zajedalci v boju proti zloglasnim povzročiteljem raznih boleznih niso naši zavezniki. Narobe! Prav ti bacili, ki so okuženi z zajedalci, so za naše telo najnevarnejši, ker ustvarjajo v njem strupe.

Kje je največ dvojčkov.

Dvojčki so tem bolj pogosti, čim bolj gremo proti severu. Na Norveškem imajo na vsakih 37 porodov enkrat dvojčke, v Avstriji na 100, na Ceylonu pa komaj na vsakih 200 porodov. Menda povzročajo klimatske razmere — dolga zima in kratko poletje na severu — pri ljudeh razne biološke izpremembe v telesu, ki so vzrok dvojčkov.

Masaža.

Med najuspešnejša kozmetična sredstva štejemo masažo, toda dobre uspehe dosežemo z njo le tedaj, če jo prav uporabljamo. Za človeško telo velja pravilo: masiraj se zmeraj v smeri proti srcu. Toda kako naj izvedemo to pri obrazu, ki mu malokatera stvar tako škoduje, kakor nepravilna masaža?

Pri masaži obraza moramo zmeraj upoštevati, da je njen namen odpravljanje in preprečevanje gub. Z lic odstranimo gube, če masiramo kožo v smeri od nosa proti ušesom, od brade proti sencem in od srede čela proti koncu.

Najbolje je, da greste vsaj enkrat v kozmetičen salon in se daste tam masirati. Pri tem si dobro zapomnite vse gibe maserkine izurjene roke. Bolje je namreč, da žrtvujete nekaj dinarjev, kakor pa da bi se zmeraj narobe masirali.

Rdeč obraz.

Večina žensk si mora na umeten način, to je s pudrom in šminko rdečiti lica, da niso preveč blede. Nekaterke pri tem tudi močno pretiravajo. Vsako pretiravanje pa deluje smešno.

Pri nekaterih ženskah pa je prirodna rdečica lic premočna. Temu so vzrok poškodbe v kožnem staniču,

ki se pokažejo največkrat zaradi prehudega mraza, prevelike vročine ali pa zaradi preveč žarke luči. Razen tega se skriva vzrok premočne rdečice dostikrat v notranjosti telesa, in sicer v motnjah, ki se pokažejo v želodcu, črevesju, nekih žlezah ali pa v krvnem obtoku. Časih nastane ta rdečica tudi zaradi obolelega zoba ali nosu.

Ker je toliko vzrokov te neprijetne nadloge, je najbolje, da vprašate zdravnika za svet. Ta vam bo določil pravo zdravilo. Dokler pa ne greste k njemu, se morate sami držati nekaterih pravil. Predvsem ne smete uživati alkohola, skrbeti morate za dobro prebavo in varovati se morate prevelikih razlik v temperaturi. Izprehodi ob lepem vremenu pa bodo delovali zmeraj dobro in blagodejno.

Spanec in lepota.

V dandanašnjih mrzličnih časih, ko je treba izrabiti dostikrat vsako minuto, greši žena sama proti sebi, če se ne briga za zadostno spanje. V spanju organizem počiva in vse telo izločuje strupe, ki so se v njem nabrali, kri se obnavlja, mišičje in vse si nabira novih moči, živci pa se pomirijo. Zadostno spanje je eno najboljših kozmetičnih pripomočkov. Saj ste že brez dvoma videli sami na sebi in na drugih, da utrujenost ne olepšuje, ampak narobe. Zlasti se vidi to na očeh. Izpočite oči se lesketajo docela drugače kakor izmučene in zaspane.

Za lepoto je tudi važno, da hodite spat in vstajate vsak dan ob istih urah.

Pretiravanje v sportu

Človek, ki še ni dovolj izkušen, ne bo znal preračunati, kje je meja zdravega sporta in kje se začne pretiravanje. Posebno mladina se rada smeje nasvetom starejših ljudi, da je treba svoje sportne sposobnosti le počasi, v stopnjah izrabljati in stopnjevati. Tudi telo, ki je po narodi krepko, se mora le počasi in zmerno začeti iznova vaditi, če je nekaj časa počivalo. To je treba upoštevati zlasti pomladi, ko se prav za prav sport prebudi iz zimskega spanja.

Najrajši pretiravajo ljudje, ki morajo čez dan sedeti v uradih, v šolah ali v trgovinah. Hitro pojedjo in odhite na igrališče. Ko so tam, ne nehajo prej, dokler jim ne odpovedo vse moči. Potem se niti odpočiti ne morejo pošteno, ker je treba iti spat v šolo ali na delo. Utrujenost, nervoznost, pomanjkanje teka in bolečine v mišicah so posledice takega nesmotrnega sportnega udejstvovanja.

Priložnost za občutno pretiravanje nam daje skoraj vsaka panoga sporta, pa naj bo že lahka atletika ali

Za vse občutljive reči

LUX

Nikdar nezavite - pristen samo v višjih zavitkih

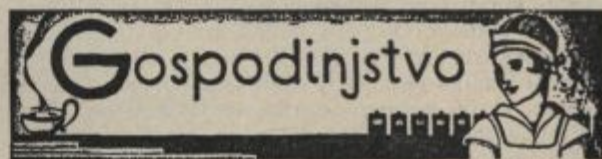
Čemu je pa LUX? Tem čistim milnim kosmičem se res lahko vse zaupa: Rabite LUX, ne pa takšne ali drugačne nezavite kosmiče! LUX da svili nov lesk, Vam pa neprestano novo veselje!

u.2-35

plavanje, razne igre z žogo ali turistika ali veslanje. Ker je toliko sportnikov, je skoraj nemogoče, da bi bili vsi pod stalnim, strogim nadzorstvom sportnega učitelja in zdravnika. Posebno zdravnik bi bil potreben. Vsak človek bi se moral dati preiskati vsaj po dvakrat na leto, da ugotovi, ali mu sport ne škoduje.

Pri šolski mladini utegnejo postati posledice sportnega pretiravanja usodne! Že z obiskovanjem šole in z domačimi deli, ki jih vsak šolar opravlja, je organizem, ki je še v razvoju, dovolj zaposlen. Telovadne in sportne ure, ki so v šolah obvezne, dajejo otroku najlepšo priložnost, da razen duha razvija tudi telo v zadostni meri. Toda skoraj vsak šolar se še posebej ukvarja s sportom.

Mladini manjka uvidevnosti, in čeprav ta ali oni deček vidi, da mu sport škoduje, ga ne opusti, dokler ga ne opuste njegovi tovariši. Ker se hoče pred drugimi postaviti, bo pretiraval. Starši in učitelji pa se bodo čudili, zakaj je otrok bled in suh, zakaj ni svež in vesel in zakaj v šoli zaostaja. Dostikrat bodo iskali vzroke tam, kjer jih ni, medtem ko bi bilo najboljšo zdravilo to, da bi otrok nekaj časa docela počival.

Jekl Josip:

Mesene klobase in krvavice

(Kako jih naredimo.)

Kdor hoče narediti mesene klobase in krvavice, stori najbolje, da kupi prasiča ali prasička, zakaj 1. pride tako najceneje do mesa in 2. mu da prasič vse, kar pri tem potrebuje.

Razen žolča, oči, kosti in spolovil se od prasiča nič ne zavrže. Posamezne dele, kakor n. pr. glavo, jezik,

hripavosti, katarju
pomagajo sigurno
Kaiser-jeve
prsne karamele

V lekarnah, drog.
in kjer so vidni plakati.

jetra itd., lahko porabimo tudi za kuhinjo, kar je delikatesa posebno za podeželske inteligente. Ako je preveč mesa, ribo (zarebrnico) spečemo; gnjati pa (čeprav so prav dobre tudi za klobase) nasolimo in prekadimo.

Za klobase režemo meso tako, kakor režemo slanino. Najprej narežemo ploščate kose, ki jih razrežemo podolgem, da nastanejo kosi, podobni dolgim in debelim rezancem. Teh zložimo nato po več skupaj in jih zrežemo še počez. Na ta način nastanejo torej oglati, kubični koščki mesa, ki naj bodo za grah debeli. Debelejši od srednjedebelega fižola pa naj ne bodo.

Za rezanje mesa je potreben dobro brušen kuhinjski nož, ki ga je treba med rezanjem še večkrat pobrusiti z oslo, pilo ali mesarskim jeklenim brusilom.

Meso se pa zreže lahko tudi s strojem, vendar pa take klobase potem niso dobre. S strojem se sme zrezati kvečjemu za eno tretjino mesa. Tudi maščobo, kar je je na mesu, zrežemo z mesom vred. Ako je meso pusto, narežemo lahko tudi nekaj slanine, tako da je pri mesu za 20 do 25 % maščobe. Nikakor pa ne smemo privedati sala, masti s črev ali celo loja.

Narezano meso denemo v snažno leseno, glinasto ali železno emajlirano posodo in ga začnimo s soljo, poprom in česnom. Osolimo toliko, kolikor imamo radi slano (pokusimo z jezikom). Pri tem je upoštevati, da je treba mastno meso bolj soliti kakor pusto; meso za klobase, ki jih hočemo shraniti in jesti poleti morda tudi suhe (ne kuhane), bolj kakor meso za klobase, ki jih mislimo kmalu porabiti. Popra denemo kakih 10 zrn na 1 kg mesa. Uporabimo lahko poper v prahu, bolj delikatne pa so klobase, ako stolčemo poprova zrnca samo napol, tako da je prekrnjenih več zrn samo na štiri dele. Česna denemo enega do dva za srednje-debel fižol debela stroka na 1 kg mesa. Razrežemo ga na drobno, stolčemo in polijemo z vodo. Kdor česna ne mara, polije po mesu samo vodo od česna.

Ako je meso suho, ga lahko polijemo nekoliko z vodo. Nato ga z roko ali pa z obema rokama dobro premešamo in hkrati s prsti pretlačimo.

Komur bi primanjkovalo svinjskega (prasičjega) mesa, lahko doda do tretjine dobrega in lepega govejega mesa (stegna).

Čreva polnimo z mesarsko brizgo. Majhne količine se pa napravijo tudi brez nje. Meso mora biti kolikor mogoče natlačeno, posebno tedaj, ako hočemo shraniti klobase za dalje časa.

Pečenice niso nič drugega kakor navadne neprekajene mesene klobase. Narejene klobase se torej kot pečenice lahko takoj uporabljajo. Če jih pa hočemo shraniti, je treba klobase prekaditi. To se zgodi v prekaževalnici, kakršno ima vsak mesar ali prekaževallec (po navadi tudi večji posestniki in gostilničarji) ali pa — na kmetih — pod stropom stare ali črne kuhinje z odprtim ognjiščem. Čas, ki je potreben, se ne da natanko določiti, ker deluje vsaka prekaževalnica in črna kuhinja drugače. Klobase, ki jih mislimo kmalu pojesti, je prekaditi prav malo, če jih pa hočemo hraniti in jesti suhe, pa bolj.

Za salame se zreže meso na enak način. Zanje je celo dobro, če uporabimo tretjino govejega mesa (stegna), ker so potem bolj lepo rdeče. Meso za salamo pa mora biti zrezano z roko in drobno. Tudi osoliti ga je treba malo bolj in bolj popoprati. Meso se natlači v goveje črevo, in sicer kolikor mogoče močno. Zato je dobro, če vzamemo samo po 40 cm dolge kose črevesa. Črevo se najprej na enem koncu dobro zaveže, nakar se natlači vanje meso, ki se potem tlači v črevo z lesenim razmotačem (žvrkljo) ali lesenim kolikom, pri vrhu pa kar z roko. Nato zavežemo z močno vrstico še zgornji konec kolikor mogoče trdno in pustimo kos vrvice za zanko, za katero potem salamo obesimo.

Salame je treba bolj prekaditi, potem pa povaljati v pepelu od lesa in obesiti v suhem in zračnem prostoru (kar velja tudi za mesene klobase). Pepel varuje salame pred mesnimi muhami in njih zalego.

Kako se delajo krvavice.

Za krvavice vzamemo meso, kruh, ječmen (ješprenj) in kri, in sicer vsakega eno četrtno. Medtem ko smemo uporabiti za mesene klobase samo najboljše meso, porabimo za krvavice slabšega, tako rekoč odpadke: glavo, noge, rep in drob z dobro očiščenim želodcem vred. Vse to skuhamo s kostmi vred, s katerih smo porabili meso za mesene klobase, tako dobro, da se da meso lahko in popolnoma ločiti od kosti. Meso se sicer lahko zreže s strojem; bolje je pa, da se zreže in seseklja z roko.

Za krvavice se dobro prilagajo tudi ocvirki. V ta namen razpustimo lahko slabšo maščobo, kakor n. pr.

je najboljša nogavica

Poročile so se naročnice: gospodična Romana Kranjčeva z gospodom Stanetom Stojanom iz Ljubljane, gospodična Rozika Likovičeva z gospodom Ivanom Križmanom iz Grosupelja, gospodična Mara Vitamvasova z gospodom Mihaelom Uranjem iz Ljubljane, gospodična Kristina Golenačeva z gospodom Justom J. Voukom iz Zagubice, gospodična Kristina Oblakova z gospodom Adolfom Vando iz Bara, gospodična Justina Bolharjeva z gospodom Vojislavom Pavlovičem iz Sabca, gospodična Rezika Bertoncijeva z gospodom Ivanom Zupanom iz Čirčič in gospodična Pepca Šmitkova z gospodom Francem Hergamosom iz Tržiča.

Iskreno čestitamo!

mast s črev, celo trebušno mreno itd., in porabimo ocvirke z maščobo vred.

Kruh je najbolj primeren ajdov, toda spečen mora biti iz dobre, neplesnive in nezatohle moke, in sicer na kvasu kakor vsak drug kruh. Namesto ajdovega kruha uporabimo lahko tudi ajdove žgance, kuhane iz prežgane ajdove moke. Za silo uporabimo lahko tudi pšenični kruh ali žemlje. Vsak kruh pa naj bi bil eden do tri dni star.

Ječmen se lahko uporabi drobnji ali debeli, mora se pa prej popolnoma skuhati. Za silo ga lahko nadomešči tudi riž.

Vse to denemo v dovolj veliko in snažno posodo in polijemo z juho, v kateri se je kuhalo meso s kostmi. Kruh je treba drobno zrezati, kri pa se mora prej obariti (prekuhati). Zmes se osoli in začini z majaronom, poprom in precejšnjo množino prežgane čebule. Nato se vse skupaj z roko dobro premeša in pregnete, medtem se pa zdrobe še vsi večji kosi kruha in krvi. S to zmesjo se potem napolnijo z mesarsko brizgo (nastavek z večjo odprtino) čreva. Manjše količine se naredijo lahko tudi brez brizge, z rokami. Za krvavice se lahko uporabijo tudi goveja čreva, mnogo bolj pikantne pa so krvavice v debel m svinjskem črevesu.

Ako zmesi ne dodenemo krvi (ali le prav malo), dobimo bele klobase ali belice. Te se ohranijo veliko dalje, ker se začne kri najprej razkrajati.

Ako zmes samo skuhamo in zabelimo z ocvirki ali s praženo čebulo, dobimo godljo, ki je posebno s krompirjem v oblicah jako okusna.

Jedilni list za teden dni

Ponedeljek.

Kosilo: 1. Prežganka z opečenim kruhom. 2. Špinača z zakrknjenimi jajci. 3. Jabolčnik.

Večerja: 1. Telečji guljaž z žličniki. Sadje.

Torek.

Kosilo: 1. Goveja juha s krpicami. 2. Goveje meso. Korenje v omaki. 3. Makov puding s kompotom ali z malinovcem.

Večerja: 1. Krompir v oblicah s sirovim maslom. 2. Bela kava.

Sreda.

Kosilo: 1. Juha iz cvetače. 2. Telečji naravni zrezki. Krompirjev pire. Endivija s fižolom. 8. Kompot iz jabolk in brusnic.

Večerja: Kruhov praženec. Kompot ali solata.

Četrtek.

Kosilo: 1. Paradižnikova juha. 2. Ocvrta jetra. Pražen krompir. Pesa. 3. Smetanov zvitek.

Večerja: 1. Dušen riž z gobami. 2. Jabolčni kompot.

Petek.

Kosilo: 1. Kislo zelje s fižolom. 2. Pečeni sirovi štruklji. 3. Sadje.

Večerja: Pečena riba. Solata s krompirjem.

Sobota.

Kosilo: 1. Fižolova juha. 2. Rezanci s šunko. 3. Kompot.

Večerja: 1. Telečja obara. Ajdovi žganci. 2. Sadje.

Nedelja.

Kosilo: 1. Možganska juha z ocvrtim graham.

2. Svinjska pečenka. Dušen riž. Mešana solata.

3. Rozinova potica.

Večerja: 1. Narezek. 2. Rozinova potica. Čaj.

*

Makov puding.

6 dkg sirovega masla vmešamo z dvema rumenjaka in primešamo 8 dkg vanilnega sladkorja, 3 dkg mandeljev, 8 dkg drobtin, ki smo jih poskropili z mlekom in rumom, 5 dkg rozin, 5 dkg drobno zmletega maka in nazadnje še trd sneg od 3 beljakov in nožev konico pecilnega praška. To zmes dobro premešamo in stresemo v namazano posodo za pudinge ter jo kuhamo pol ure v sopari ali pa spečemo v pečici.

Smetanov zvitek.

Iz $\frac{1}{2}$ kg moke, $\frac{1}{4}$ l mlačne vode, 1 celega jajca, koščka masla in soli napravimo precej mehko vlečeno testo, ki naj $\frac{1}{2}$ ure počiva pod pogreto skledo. Posebej vmešamo 5 dkg sirovega masla z dvema rumenjaka, nekoliko sladkorja in nastrgane limonove lupine. Ko se to speni, primešamo še trd sneg od dveh beljakov. S tem nadevom namažemo testo, ki smo ga razvlekli čez vso mizo, ga potresemo z rozinami in zvijemo. Nato ga denemo v namazano pekačo, ga polijemo z $\frac{1}{4}$ l kisle smetane in spečemo v pečici. Preden zvitek serviramo, ga potresemo s sladkorjem.

Jekl Josip:

Lilija

(Konec.)

Čebule lilij so glede na vrsto, posebno pa glede na starost različne velikosti. Glede sajenja velja pravilo, da jih vsadimo tako globoko, da jih pokriva plast zemlje, ki je dvakrat tako globoka, kakor je dolga čebulica. V rahlo zemljo pa sadimo posebno visoke vrste (da stojijo bolje) in pa tiste vrste, ki delajo korenine tudi na d čebulo, še nekaj globlje, ker bi bile drugače korenine premalo pokrite.

Lilije uspevajo najbolje v lahki vrtni zemlji, ki je pomešana s peskom. Dno ne sme biti močvirno ali sploh mokrotno. Ako je zemlja težka (ilovnata), vlažna in mrzla, ji primešamo nekoliko apna. Peščena tla pa so za lilije zopet neprikladna, ker ne držijo vlage. Spomladi ob času rasti, pa tudi ob času cvetja jih je treba precej zalivati, pozneje pa pustiti v miru, da se osušijo in odpočijejo.

Lilije se lahko goje tudi v lončkih (kot sobne cvetice). Posoda mora imeti luknjo za odtok vode. Razen tega je dobro deti na dno debelega peska ali razbitih črepinj, kar pospešuje odtok vode. Lilije ljubijo star gnoj in segnito listje.

Čebulice lilij prenesejo naše zime na planem (v zemlji, kjer rasejo). Ako ni snega in je mraz hud, je vendar dobro, da jih pokrijemo s starim in suhim gnojem, listjem itd.

Pri obdelovanju zemlje čebul in koreninic ne smemo zrahljati.

Lilije je najlepše videti tedaj, če so v skupinah, n. pr. na kakih 30 cm širokem pasu zemlje ob kraju

vrta ali pa v krogu, polkrogu itd. v sredini vrta ali parka.

Skoraj edini škodljivec lilije je hrošč ki je črno-rdeče pisan in dolg kakih 8 milimetrov. Pojavlja se junija meseca na mladih rastlinah, od katerih se preživlja in kjer se tudi plodi. Te hrošče je treba takoj uničiti, sicer se pojavi na rastlinah njih zalega v obliki sluzastih gnot, iz katerih zrastejo do meseca avgusta zopet mladi hrošči v mnogo večjem številu.

Dandanes je znanih okrog 75 prvotnih vrst lilij, izmed katerih jih izvira okoli 50 iz vzhodne Azije, 10 vrst iz Evrope in 15 iz Amerike. Skupno število lilij s hibridami ali križankami vred ni posebno veliko, v primeri s številom vrtnic celo naravnost majhno, ker se dajo lilije slabo križati, križanke pa niso odporne in stanovitne.

Barve so lilije snežno bele, rumenkasto in zelenkasto bele ter rdeče v raznih odtenkih, od lila in roza do karmina, pri nekaterih vrstah pa so fantastično pomešane, in sicer v črtasti ali pikčasti razporedbi ali pa na oba načina hkrati, tako da je krasota cvetja naravnost očarljiva. Želeti je, da bi dobili te vrste tudi v naše kraje.

Razen po barvi se razlikujejo lilije tudi po višini stebela (od 40 cm do 2 m), po obliki, številu in razporedbi listov stebela, po obliki, velikosti, številu in razporedbi cvetja, po občutljivosti oziroma odpornosti rastlin proti mrazu itd.

Lilije (posebno Marijino lilijo) presajamo meseca avgusta, naročamo in sadimo jih pa že zgodaj spo-

Križanka: *Lilium candidum* × *Lilium croceum*. Štiriletna rastlina, na katere cvetu se vpliv vrste *Lilium croceum* ni uveljavil. *Lilium candidum* je stara evropska in pri nas najbolj razširjena, pod imenom Marijina lilija znana vrsta. Visoka je 1'20 do 1'80 m. Je skromna in vztrajna, vendar nima rada žgčega solnca. — Tudi *Lilium croceum* je stara, domača evropska vrsta, a je žafranaste, oranžaste ali slične barve. Glede skromnosti je slična prvi vrsti, zato je hotel ustvariti umetni vrtnar iz obeh novo vrsto.

mladi. Ako so čebule presuhe, jih je treba prej (za 1 ali 2 dni) namakati v vodi. Ko bi presajena čebula ne odgnala prvo leto, pa odžene in cvete gotovo drugo leto.

*

V zadnji (10.) številki naj se glasi prvi stavek četrtega odstavka na str. 383. takole: Lilije se razmnožujejo same na ta način, da zrastejo poleg stare čebule mlade čebulice.

Lilium regale, štiriletna rastlina, vzgojena iz semena. Ta vrsta lilije izvira iz zahodne Kitajske. Notranja plat cveta je ob robu snežno bela, proti sredini pa postaja citronasto rumena, medtem ko je zunanja plat cveta z nežno rožnato barvo navdahnjena. Ta vrsta ima skoraj vse prednosti lilije: je trdna proti zimskemu mrazu, rase hitro, je primerna za siljenje in vzgojo iz semena, ni izbirčna glede zemlje in je odporna proti boleznim.

J. J.:

Vrtna dela meseca novembra

Novembra meseca opravi vrtnar na vrtu zadnjo bero. Starka zima trka na vrata in mu kliče: «Pospravi!»

Najlaže je tistemu, ki ima na razpolago suho, zračno in svetlo klet. Iz te odstranimo vse, kar je v njej gnilega, trhlega in plesnivega. Tudi staro prst in pesek znosimo iz nje. Stene in strop pobelimo z apnenim beležem, tla pa postrgamo in potrosimo s suho apneno moko, ki se dobi pri apnenicah zastoj, pri trgoveh

z apnom in stavbnikih pa za malenkostno odškonino. Ako nimamo apnene moke, pa potrosimo tla s pepelom, in sicer najbolje s pepelom od lesa (drv). Če pa kleti ne prebelimo, jo vsaj zažveplamo in pustimo 24 do 48 ur dobro zaprto, nakar jo dobro prezračimo. Prst potem nadomestimo z novo iz solnčnega dela vrta ali njive.

Endivijo, ohrovt, rožnati ohrovt, zeleno itd. vzimujemo tako, da prenesemo rastline ob lepem in suhem vremenu s koreninami in prstjo vred, ki se jih drži, v klet. Tam jih položimo poševno tako, da se ne dotikajo druga druge. Korenine pa zasujemo s prstjo ali z drobnim peskom (milko, glinico).

Naši ljudje vzimujejo navadno le popolnoma doraslo endivijo, zelje itd., napol dorasle rastline pa prepuščajo zimi. To ni pametno. Popolnoma dozorele rastline se ne držijo dolgo. Najdalje se držijo prav tiste rastline, ki so sicer zdrave, a še niso docela dozorele, zato pa dozore pozneje v shrambi. Na ta način imamo zelenjavo ob najhujši zimi in na pomlad.

Važno je pa, da rastlin ne stlačimo skupaj, ker bi sicer imeli na vigred samo kup gnoja.

Klet (ali drugo shrambo) moramo do mraza dobro zračiti. Brez toplomera bi ne smela biti nobena klet, zakaj človeška čutila se ravna po razpoloženju in stanju gospodarja in večkrat varajo. Raziskovanja in opazovanja so dognala, da je za shrambo najprimernejša gorkota +5° Celzija.

Kdor ima v kleti (ali shrambi) malo prostora, sestavi rastline s koreninami vred v kotu, ob steni ali v stožcu sredi kleti (shrambe) vodoravno tako, kakor bi naravnal drva. Korenine so obrnjene navznoter in so nasute s prstjo ali peskom, glave pa gledajo ven. Pogoji pa je, da se glave in listi ne dotikajo.

Ako nimamo ne kleti, ne druge shrambe, sestavimo zelenjavo na ta način lahko tudi zunaj. Potem jo moramo seveda pozimi pokriti z vejami, slamo, listjem itd., ob hudem mrazu pa še z vrečami, staro odejo itd.

Tudi repo, peso, korenček in drugo korenje shranimo v kleti. Kdor pa kleti nima ali če ni dovolj velika, shrani vse to v okopih ali stogih, ki so po kmetih splošno znani. Takšna shramba je dobra. Dobro pa ni to, da naredijo kmetje navadno najprej jamo in vanjo nasujejo korenje. Kakšna je posledica? Ob mokrem vremenu nastopi v jami voda in korenje plesni in gnije. Kup je treba narediti vrh zemlje, okoli njega pa jamo (iarek), da se voda lahko odtaka s kupa.

Kup zakrijemo šele ob mrazu. Da more korenje «dihati», vložimo v kup že pri zlaganju snone slame, ki vodijo iz sredine kupa do površine. Tako shranjeno korenje se drži do aprila meseca.

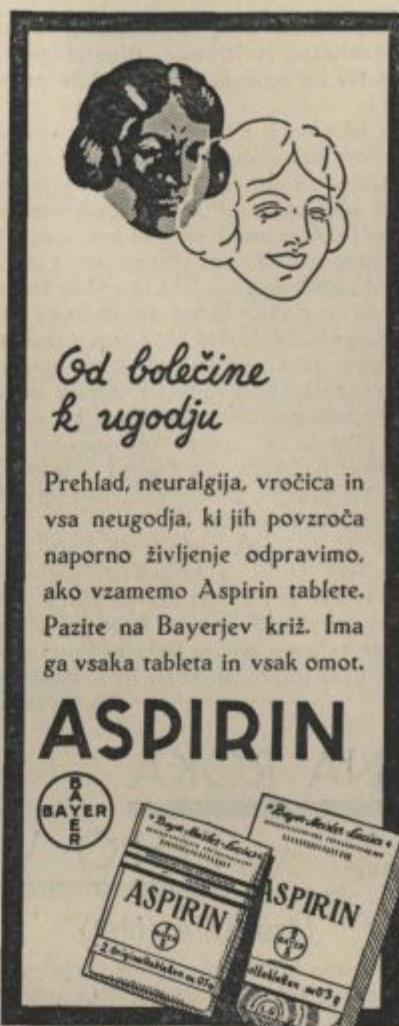
V prejšnjih časih so raznim korenjskim sadežem liste odtrgavali. Izkazalo se je, da je to boljše, kakor odrezavati liste z nožem (razen pri pesi). Ako se drži korena še kakšen listič, mu to ne škodi.

Kdor ima gnojno (toplo ali mrzlo) gredo, porabi za vzimovanje tudi to. Najbolj primerna je pa ta greda za še mlade rastline, ki bodo dorasle šele spomladi.

Vrtnice položimo zdaj na tla. Ko začne pritiskati mraz, jim zakrijemo krošnje s prstjo. Najžlahtnejše vrste, ki so navadno tudi najbolj občutljive, pa pokrijemo ob hudem mrazu po vrhu še z listjem itd. Nizke (pritlikave, brezstebelne) vrtnice pa zasujemo 20 do 30 cm visoko s prstjo. Nežne vrste ovijemo vrh tega še s slamo ali čim drugim.

Ko je vrt prazen, ga na grobo prekopljemo in pustimo preko zime v korah (kepah). Na ta način more mraz zemlji in mrčesu bolj do živga.

Za les, ki ga bomo morda potrebovali spomladi, poskrbimo že zdaj, kajti les, ki je posekan od začetka

*Od bolečine
k ugodju*

Prehlad, neuralgija, vročica in vsa neugodja, ki jih povzročajo naporno življenje odpravimo, ako vzamemo Aspirin tablete. Pazite na Bayerjev križ. Ima ga vsaka tableta in vsak omet.

ASPIRIN

BAYER

V z. Jugela k. d. Zagreb, Gajeva 32.
Oglas je registr. pod Š. br. 3407 od 1. III. 1933.

novembra do začetka februarja, je mnogo trpežnejši od lesa, ki je posekan spomladi.

Skrbna vrtnarica, ki ima na vrtu slabo zemljo, se tudi začne zanimati že zdaj, kje bo dobila dober gnoj po primerni ceni.

Pri teti Marici in njenih putkah

(Iz razgovorov s staro strokovnjakinjo v kurjereji.)

(Nadaljevanje.)

«Draga teta,» sem začela, ko sem drugič prišla, mnogo ste mi povedali o različnih vrstah kokoši, toda moje radovednosti še vedno ni konec. Neka naročnica nam piše tole: Primožila sem se nekam v hribe. Pri nas je precej vetrovno in ostro podnebje. Rada bi imela kokoši. Vprašajte, prosim, Vašo dobro teto Marico, katero vrsto kokoši mi svetuje.»

«Piši vaši naročnici, da bo najbolje storila, če kupi jarčice od sosedov. Potem je pa vseeno, kakšne vrste so. One so navajene na tisto podnebje že iz rodu v rod.

Drugače se pa takim krajem polagoma dobro prilagode štajerke, grahaste Italijanke, Rhodeländerke in podobne. Vendar bo morala te živali šele prav previdno privzgojiti.

«Zdaj pa še nekaj. Kako prav za prav ločimo petelina od kokoši pri nedoraslih piščancih?»

«Pri lažjih plemenih že lahko po šestih tednih čisto dobro ločiš oba spola. Pri težjih plemenih pa je to nekoliko težje. Opazovati moraš več stvari hkrati.

Peteliní so v tej starosti mnogo manj porasli s perjem kakor kokoši. Glavo, grlo in sploh ves vrat imajo petelinčki še v puhu, hrbet in ramena (vrhnji rob peroti) so še gola. Namesto repa imajo razmrščen čop. Tudi debelejšo glavo in kljun pa močnejše in daljše noge imajo petelinčki. Pri šestih tednih starosti se pokaže tudi že rožasta barva v grebenčku na glavi in na podbradku. Petelinčki nosijo telo pokonci in se že postavljajo proti bratcem, s katerimi delajo že prve borilne vaje. Če ujameš petelinčka, boš opazila, da ima močnejši glas od kokoške.

Putke so pa v šestih tednih že čisto podobne odraslim kokošim. Lepo so že pokrite s perjem. Peroti so porasle, repek je že lepo razvit, glava je bolj drobna, noge so tanjše in krajše. Roža je pri putkah še čisto drobna, telo pa nosijo bolj vodoravno kakor peteliní. Tudi glas imajo šibkejši in nežnejši.»

(Dalje prihodnjič.)

PRIDNA ROKA

(Nadaljevanje.)

TIHO VEZE

Mrežanje (filet)

Mrežanje samo in zapletanje mreže je ena najstarejših in najlepših tehnik vezenja. Obenem pa je tudi jako razširjena, ker jo lahko na različne načine izvršujemo in uporabljamo. V minilih stoletjih se je ta tehnika polagoma razvijala iz svojih preprostih začetkov vse do dandanašnje izpopolnjenosti. Kje in kako je mrežanje nastalo, zgodovinarji niso mogli natančno ugotoviti. Našli pa so to tehniko pri vseh kulturnih narodih. Bržčas je bila osnova tega vezenja ribiška mreža.

Ženska s seax-apealom,

ki si je v svesti svoje lepote in neodoljivih čarov, neguje oprezno svojo lepoto. Ona uporablja samo takšna olepševalna sredstva, ki omogočajo uspešno nego lepote.

Foto: Paramount

Mariéne Dietrich

ZA ČIŠČENJE LIC Poremilk. Ogrci, mozolji, velike znojnice izginejo v najkrajšem času, a koža postane čista in mladostno sveža. 1 steklenica Din 32.—

ZA OLEPŠEVANJE Floria Noisette Creme. Ta krema iz mladih lešnikov ima v sebi veliko količino vitaminov, ki so za olepševanje in pomlajevanje kože, pa tudi vsega organizma negibno potrebni. Noisette Creme se uporablja hkrati kot nočna in dnevna krema; kot podloga pudru pa daje koži posebno lep ton. 1 lonček Din 40.—

NAJFINEJŠA PUDRA Floria Porcelain in Extra. Drobna kakor snežinka, iz čiste, najfineje, dvakrat mlete riževe moke, odlično parfimirana, sta Floria Porcelain in Floria Extra najfinejša kvalitetna pudra. Prekrasni specialni barvi blond-orange za svetlopolte in brunetteorange za temnepolte. 1 luksuzna škatlica Porcelain-pudra Din 50.—, a Floria Extra Din 60.—

LEPE PRSI — PONOS VSAKE ŽENSKÉ. Z masažo eliksirja Eau de Lahore dobe prsi zopet mladostne oblike in trdoto. 1 steklenička Din 40.—.

Glavna prodaja in razpošiljanje po pošti:

NOBILIOR PARFUMERIJA

Hlica št. 34

Zagreb

Jelačičev trg št. 15

Zahtevajte brezplačni cenik!

25%

večjo kupno moč ima Vaš denar, ako kupite blago za obleke, plašče, zimske suknje in sploh manufakturo za sebe in družino pri nas. Ogromna izbira. Prijazna postrežba.

REKLAMNE CENE

Specialna trgovina

NOVAK-LJUBLJANA

Kongresni trg 15 — Nasproti nunski cerkvi

Za izvedbo fileta je prav vseeno, kakšen material vzamemo. Z vsakim dosežemo lepe efekte, naj bo že bombaž, svila, volna ali kar že. Najboljša in najtrpežnejša pa so dela iz platnenih prej bele ali ecru (ekri) barve.

Pletenje mreže je bolj ali manj lahka stvar. Ko se privadimo na vozel, si kmalu pridobimo ročnosti, da gre posel naglo izpod rok.

Orodje, ki ga potrebujemo za filet, obstoji iz posebne igle, ki je navadno kovinasta in na obeh straneh viličasto razcepljena. Potem potrebujemo tudi paličko, preko katere delamo kvadratke mreže. Od debeline te paličke je odvisna velikost kvadratkov. Da pritrđimo konec mreže na mizo, potrebujemo tudi poseben vijak, ki se mu pa lahko ognemo. Na milijone kvadratkov fileta sem spletla brez tega vijaka samo s pomočjo navadnega risalnega žeblička.

Igle za filet so različno velike in močne. Predvsem nam služijo zato, da nasnujemo nanje konec, iz katerega hočemo narediti mrežo. Nit vdenemo v luknjico, ki je na enem koncu igle pod viličastim razcepom, potem pa jo nasnujemo iz razcepa v razcep, kolikor se nam zdi potrebno, le da gre nasnuta igla lahko skozi kvadratke mreže. Konec za mrežanje naj bo gladek in prožen. Ne preveč zaviti, ker se potem rad krotiči in zapleta, pa tudi ne pust, da rad drsi in se ne odrgne. Zlasti pa je važno, da je enakomerno debel.

Palička je lahko kovinasta (pletilka) za manjše kvadratke, koščena za srednjevelike kvadratke, za prav velike petlje pa vzamemo leseno. V tem primeru lahko uporabljamo tudi ploščato paličko namestu okrogle. Poglavitno je, da je palička po vsej dolžini enako močna, ker so drugače kvadratki neenaki, kar delo močno kazi. Palička mora biti tako debela, da izda njen obseg za dve stranici kvadratka, ki ga želimo imeti. Pri ploščatih paličkah pa ustreza njih širina stranici kvadratka. Bolje se mreža s pomočjo ploščate paličke, ker dosežete s tem večjo enakomernost.

(Dalje prihodnjič.)

Pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal, pravijo pri nas in marsikod drugod. Če ste prehlajeni ali če Vas boli glava ali zob ali kaj takšnega, Vam ne bo samo od sebe odleglo. Aspirinove tablete «Bayer» uporabljajo povsod po svetu z uspehom proti takšnim bolečinam. Zato se nikar ne pomišljajte in zaužijte vselej, kadar Vas kaj boli, takoj nekaj aspirinovih tablet, ki Vam bodo hitro in zanesljivo pomagale.

Gotava. Zdaj pa **NIVEA**

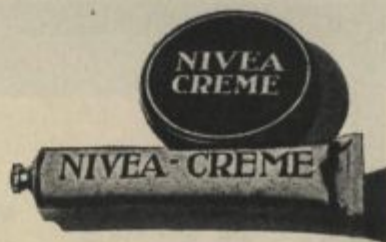
Namažite se nalahno.

To zadostuje. Potem od domačih opravil ne ostane nobena sled. Roke Vam dobe nežno, kakor žamet mehko kožo in negovan videz, da ga boste kar veselili.

Nivea-Creme prodere čisto v kožo, ne da bi se koža količkaj svetila.

Nivea je pocenil

Doze: Din 3.50, 6.—, 12.— in 25.—.

Zdravje

in uspevanje

svojega otroka boste najbolj pospeševali, če ga hranite z odličnim redilnim sredstvom

Zamako

Prيرهjena iz naravnega gorskega ovsa in slada, najidealnejše redilno sredstvo za dojenčke, zlasti namesto materinega mleka. Nizka cena, odličan okus in preprosta priprava stavijo Zamako daleč nad podobne proizvode. — Zahtevajte brezplačne poizkusne vzorce od glavnega zastopstva:

Hig. farm. laboratorij

PARACELsus k. d., Zagreb.

Za smeh

Milo za drago.

Prvi vaščan: «Miha, ti si pa neumen!»

Drugi vaščan: «Hm, zakaj le?»

Prvi vaščan: «Pet kilometrov daleč neseš pismo v nabiralnik, pa ga imamo na domači pošti...»

Drugi vaščan: «Res je. Pa veš, zakaj to delam? Poštar neče kupovati od mene jajc, jaz pa nečem metati pisem v njegov nabiralnik.»

Razumljivo.

Gospod (veterinarju): «Kaj vam pa je, gospod? Vi ste tako zamišljeni!»

Veterinar: «Ni čudno, če sem zamišljen. Že ves dan se mi mota po glavi — neka krava.»

Med otroki.

Mati: «Ali je res, Božo, da si se zopet pretepal, pa še v tuji hiši, kamor si bil povabljen?»

Božo: «Res, mamica, pa šele tedaj, ko so nam rekli, da se lahko kratkočasimo kakor doma.»

Profesor zgodovine.

— Predvčerajšnjim mi je mož obljubil nov klobuk, danes se pa že ne spominja več!

— Ej, gospa profesorjeva, ako bi to bilo 1500 let pred Kristusom, bi se gospod gotovo spominjal.

Med veroukom.

Katehet: «Večkrat se nam pripeti, da ležemo trdni v posteljo, pa ne moremo zaspati. Kakšen pomoček bomo uporabili, da bomo zaspali? Povej ti, Andrejec!»
«Prašek za stenice, gospod katehet!»

Boljši je pravi osel.

Stric (na čigar kolenih jaha mali Jankec):

— Ali je lepo jahati, kaj?

— Oj lepo, lepo, ampak jaz bi rajši jahal pravega osla...

JAJNINE

ZLATO NAŠIH HRANIL

MAKARONI, SPAGETI, JAHINE ZAKUHE.

V restavrantu.

- Natakar, tale rak pa ni videti posebno svež?
- Čudno, pa so pravkar prišli...
- Je že mogoče, ampak peš.

Opravičilo.

- Ančka, vi imate pa miši v kuhinji.
- Ah, gospa, jaz sem mislila, da se tudi vi ravnate po tistem starem pravilu: ljudje, ki nimajo pri hiši živali, niso dobri.

Se ne mara zameriti.

Gospod: «Katero sestrico pa imaš rajši, Maro ali Jelko?»

Milko: «Tega pa ne morem povedati, ker bi bila potem Jelka name huda.»

Jezik za zobe!

Žena (možu): «Nikar ne vpij kakor kakšen čednik! Kaj ne veš, da imajo pri sosedovih radio, pa bi lahko vse slišali!»

Kaktusa je bolj škoda.

— Mama, truden sem že in ne morem več nositi Be-bice. Vzemij jo ti, pa daj meni kaktus, ki je lažji.

— Tega pa ne! Lahko bi vrgel lonček s tako lepim kaktusom na tla.

V šoli.

Učitelj: «Zelo znan je pregovor: 'Opečen otrok se boji ognja'. Mirko, ali poznaš ti kakšen pregovor, ki bi mu bil podoben?»

Mirko: «Da, gospod učitelj. 'Umit otrok se boji vode'.»

Posetnica.

Železniški minister se pelje v vlaku. Prvi razred. Nekadilci.

Neki gospod vstopi. Kadi. Minister ga vljudno prosi, naj neha. Gospod se za njegove besede niti ne zmeni. Minister zahteva. Gospod ga samo postrani pogleda. Minister vzame iz listnice svojo posetnico in mu jo izroči. Pričakovane uspeha ni. Gospod jo prebere in vtakne v žep. In kadi dalje.

Kmalu izstopi. Minister pomigne sprevodniku, naj gre za njim in ga legitimira. Ves rdeč v obraz se sprevodnik vrne in pravi tiho: «Nič mu nisem mogel. Železniški minister je bil.»

Ni mesar.

Znan kirurg je operiral nekega bogataša in mu poslal masten račun.

Čez nekaj časa se je bolnik popravil. Srečal je zdravnika, in ta ga je vprašal:

«No, kako je, bolnik? Ali ste bili z operacijo zadovoljni? Kajne, da nisem mesar?»

Bolnik, ki še ni pozabil računa, je hitro odvrnil:

«O, ne, ker mesar najprej zakolje, potem šele odere.»

Dva škota sta se prepirala, kdo dalje časa zdrži pod vodo. Anglež, ki ju je čul, je obljubil tistemu, ki zmaga, novce za 2 pennyja (2 dinarja).

Škota sta planila v vodo.

Do danes se še ni nobeden izmed njiju vrnil iz nje.

DAME,

ki se razumejo na modo, vedo, da so individualno postrežene le v damski konfekciji

PAULIN V LJUBLJANI 5

Kongresni trg

Tam imate na večjo izbiro pravega damskega blaga za plače, kostume in obleke. Tako dobite blago in delo iz prve roke, kar je najcenejše.

Naročnina za list s krojno prilogo in 5 gospodinskih knjig: za vse leto Din 100—, za pol leta Din 54—, za četrt leta Din 27—; za Ameriko in inozemstvo dolarjev 5—; za Italijo Lit 50—.
Posamezna številka Din 5—, krojna priloga Din 2—, gospodinska knjiga Din 30—.
Deset brošuranih leposlovnih knjig Din 100—. Vezava teh knjig Din 40—.

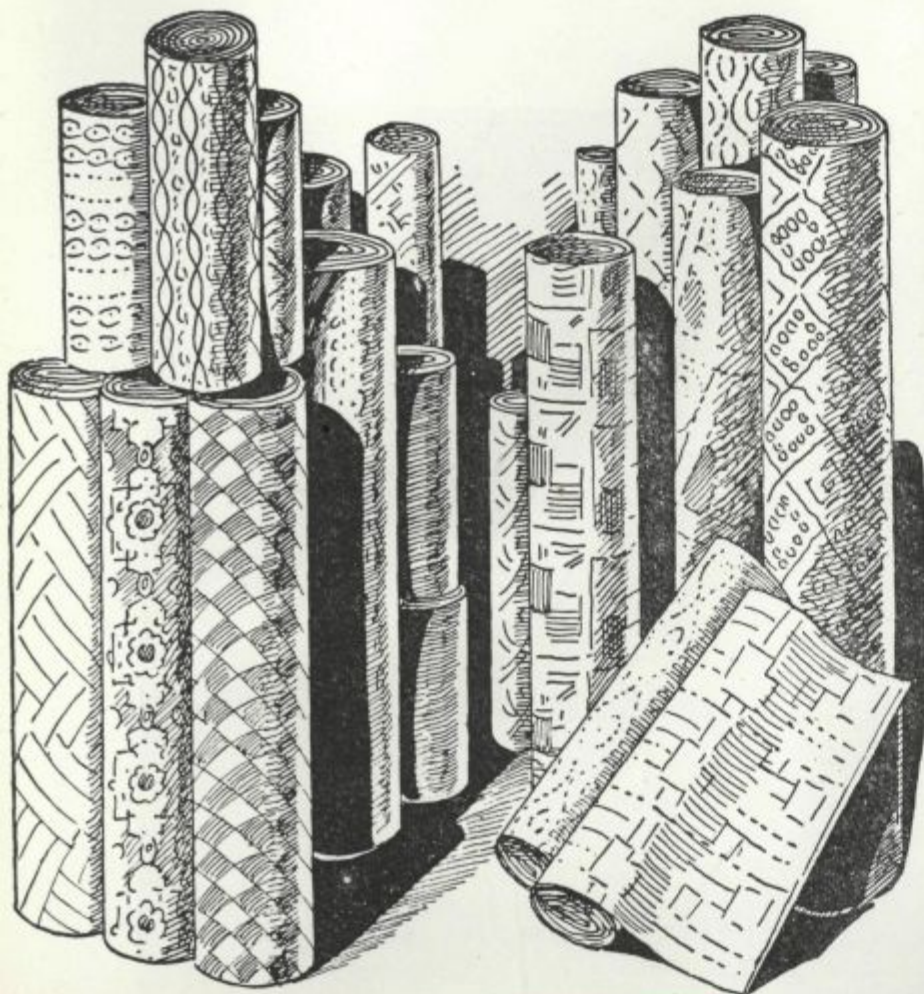
Izhaja vsakega 1. v mesecu. Odgovorna za izdajateljstvo, uredništvo in upravnništvo Rijska Podkrajškova.

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Dalmatinova ulica 10/L.

Rokopisi se ne vračajo.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani (predstavniki Miroslav Ambrožič).

SEDAJ JE
PRILIKA...

da si nabavite za
nizko ceno linolej in
preproge in da si
olepšate svoj dom z
lepimi zastori in
preprogami

Vljudno Vas vabimo,
izvolite si ogledati
nove vzorce

Imamo res lepe reči,
ki jih boste veseli in
ki bodo v okras Va-
šemu domu

A.&E. Skabernè
Ljubljana

Tudi Ti vzemi

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

